PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

DEPARTAMENTO ECONOMÍA

CURSO 2021-2022

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN E UNIVERSIDADE

I.E.S. Terra de Soneira

ÍNDICE Páxina

1. **INTRODUCCIÓN. CUESTIÓNS XERAIS** **5**

2. **ECONOMÍA 4º ESO** **7**

2.1. Introdución 7

2.2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave 8

2.3. Concreción de obxectivos para o curso 17

2.4. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución e procedementos e instrumentos de avaliación 19

2.5. Concreción metodolóxica da materia 33

2.6. Materiais e recursos didácticos 36

2.7. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado 36

2.8. Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente 38

2.9. Organización das actividades de seguimentos, recuperación e avaliación das materias pendentes 41

2.10. Procedemento para acreditar coñecementos previos 41

2.11. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais e colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos resultados 41

2.12. Medidas de atención á diversidade 41

2.13. Elementos transversais 42

2.14. Actividades complementarias e extraescolares 43

2.15. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da propia programación 43

3. **INICIACIÓN Á ACTIVIDADE EMPRENDEDORA E EMPRESARIAL 4º ESO** **45**

3.1. Introdución 45

3.2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave 46

3.3. Concreción de obxectivos para o curso 55

3.4. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución e procedementos e instrumentos de avaliación 57

3.5. Concreción metodolóxica da materia 67

3.6. Materiais e recursos didácticos 70

3.7. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado 70

3.8. Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente 72

3.9. Organización das actividades de seguimentos, recuperación e avaliación das materias pendentes 75

3.10. Procedemento para acreditar coñecementos previos 75

3.11. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais e colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos resultados 75

3.12. Mediadas de atención á diversidade 75

3.13. Elementos transversais 76

3.14. Actividades complementarias e extraescolares 77

3.15. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da propia programación 77

4. **ECONOMÍA 1º BACHARELATO 79**

4.1. Introdución 79

4.2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave 81

4.3. Concreción de obxectivos para o curso 93

4.4. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución e procedementos e instrumentos de avaliación 94

4.5. Concreción metodolóxica da materia 110

4.6. Materiais e recursos didácticos 112

4.7. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado 112

4.8. . Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente 114

4.9. Organización das actividades de seguimentos, recuperación e avaliación das materias pendentes 117

4.10. Procedemento para acreditar coñecementos previos 117

4.11. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais e colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos resultados 117

4.12. Mediadas de atención á diversidade 118

4.13. Elementos transversais 119

4.14. Actividades complementarias e extraescolares........ 120

4.15. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da propia programación 120

5. **ECONOMÍA DA EMPRESA 2º BACHARELATO........ 121**

5.1. Introdución........ 121

5.2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave........ 122

5.3. Concreción de obxectivos para o curso 133

5.4. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución e procedementos e instrumentos de avaliación 134

5.5. Concreción metodolóxica da materia 151

5.6. Materiais e recursos didácticos 154

5.7. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado 154

5.8. Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente 156

5.9. Organización das actividades de seguimentos, recuperación e avaliación das materias pendentes 159

5.10. Procedemento para acreditar coñecementos previos 159

5.11. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais e colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos resultados 160

5.12. Mediadas de atención á diversidade 160

5.13. Elementos transversais 161

5.14. Actividades complementarias e extraescolares........ 162

5.15. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da propia programación 162

ANEXO: ENSINO NON PRESENCIAL 164

1. INTRODUCCIÓN. CUESTIÓNS XERAIS

A presente programación didáctica, elabórase de conformidade co disposto na disposición adicional segunda da *RESOLUCIÓN* do 17 de xuño de 2021, da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional, polo que se ditan instrucións para o desenvolvemento das ensinanzas de educación infantil, educación secundaria obrigatoria e bacharelato no curso académico 2021-2022.

Tal e como se recolle no PEC do centro, o IES Terra de Soneira atópase no Concello de Vimianzo, (A Coruña), é un concello de pouco máis de 6963 habitantes. O centro, adoita o nome da bisbarra da Terra de Soneira, onde se atopa o propio centro e a localidade de Vimianzo. O Concello limita cos concellos de Muxía, Zas, Laxe, Camariñas, Dumbría e Mazaricos. É o único centro de secundaria obrigatoria (ESO) e pos obrigatoria (Bacharelato) do Concello, e a el, acode o alumnado de Primaria, procedente de dous CEIPs adscritos, o CEIP San Vicenzo e o CEIP Baíñas. Tamén acode alumnado do IES Pedra da Aguia de Camariñas para cursar Bacharelato. Ademais ofertas o Ciclo de Grao Medio de Xestión Administrativa e o Superior de Administración e Finanzas.

A comezos deste curso académico hai un total de 283 alumnos matriculados no centro.

O Departamento de Economía é un departamento unipersoal, cunha carga lectiva de 19 horas: 18 horas de docencia directa ao alumnado e 1 hora de xefatura de departamento.

As materias impartidas son:

MATERIA	CURSO	HORAS SEMANAIS	GRUPOS
Economía	4º ESO	3	1
Iniciación á actividade emprendedora	4º ESO	3	1
Economía	1º Bacharelato	4	1
Economía da empresa	2º Bacharelato	4	2

A xefatura de Departamento corresponde a María Isabel Durán Díaz, a cal ten concedida dende o 15 de setembro unha redución de xornada por garda legal do 50%. Como consecuencia disto foi nomeado como profesor do departamento a Francisco Manuel Bóveda López. A distribución horaria entre o profesorado orixinou o seguinte reparto de grupos:

	ECO 4º ESO	IAE 4º ESO	ECO 1º BACH	ECO 2º BACH B1	ECO 2º BACH A, B2
Isabel Durán Díaz	3 horas	1 horas	2 horas	2 horas	1 hora
Francisco Manuel Bóveda López		2 horas	3 horas	2 horas	3 horas

Esto esixe unha importe labor de coordinación entra ambos profesores, de tal forma que os puntos da presente programación son consensuados entre ambos. De forma xeral establécese un reparto entre o profesorado dos contidos a impartir en cada materia por bloques. Este reparto, que será progresivo ó longo do curso, especificarase nas actas de Departamento, será flexible en función das necesidades do alumnado e revisarase periodicamente. En canto aos criterios sobre os sobre a avaliación e cualificación, estes serán consensuados nas materias compartidas, tratando de que cada profesor avalíe os contidos por el impartidos.

2. ECONOMÍA 4º ESO

2.1. INTRODUCCIÓN

A presente programación elabórase de conformidade co disposto na disposición adicional segunda da RESOLUCIÓN do 17 de xuño de 2021, da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento das ensinanzas de educación infantil, educación secundaria obrigatoria e bacharelato no curso académico 2021-2022.

Conforme ó Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, a formación en economía faise necesaria nun contexto globalizado, no que as relacións entre os axentes económicos e sociais son cada día máis complexas.

A consideración do comportamento económico das persoas na procura da satisfacción das súas necesidades, así como da produción e da organización dos bens e os servizos necesarios, e da distribución dos recursos escasos facilitan a compresión da realidade social.

Calquera persoa necesita coñecer as regras básicas que explican os acontecementos económicos e a linguaxe específica utilizada por economistas e medios de comunicación para analizar eses feitos. O estudo da economía axuda a percibir e a coñecer o mundo, e posibilita analizar e afondar nas relacións humanas, facilita a comprensión dos conceptos utilizados habitualmente na análise económica e empresarial, serve para potenciar destrezas de razoamento, abstracción e interrelación, e proporciona ferramentas para examinar de xeito crítico a sociedade. E contribúe tamén a desenvolver a curiosidade intelectual, a capacidade analítica, o rigor e a amplitude de perspectivas á hora de indagar no coñecemento de variables como o crecemento, a pobreza, a educación, a saúde, a riqueza, o ambiente, etc. Proporciona importantes coñecementos matemáticos e estatísticos, habilidades de comunicación oral e escrita para explicar e transmitir ideas e conclusións, con argumentos e evidencias empíricas, sentido da ética e respecto polo ser humano, así como unha intensa capacidade de traballo, tanto individual como en equipo.

O enfoque empregado pola economía na resolución dos problemas sociais distínguea das restantes ciencias sociais.

A materia de 4º de ESO distribúese en seis bloques que permiten o estudo da economía como ciencia e do papel dos axentes económicos.

- No bloque 1 :"Ideas económicas básicas", recóllense aspectos relativos aos principios económicos, á terminoloxía propia e á metodoloxía da ciencia económica.
- No bloque 2 : "Economía e empresa", analízase o papel e o funcionamento do/da axente de empresas na economía.

- No bloque 3: "Economía persoal" está dedicado ao estudo da transcendencia das decisións económicas na vida das persoas.
- O cuarto bloque "Economía e ingresos e gastos do Estado"; repasa o papel estatal no funcionamento económico a través da análise dos seus ingresos e gastos.
- No quinto bloque : "Economía e tipos de xuro, inflación e desemprego"; repásanse os aspectos máis salientables da economía financeira e a súa repercusión na actividade económica e o nivel de emprego.
- No sexto bloque: "Economía internacional" fai un breve repaso do funcionamento do sector exterior da economía con especial fincapé nas repercusións da integración económica e a globalización.

2.2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.

A organización de actividades propostas en unidades didácticas son contextualizadas e relacionadas na medida do posible coa vida cotiá , o que permite a aplicación e transferencia do aprendido na clase, e servirá como comprobación dos progresos realizados na adquisición das competencias básicas. Un aspecto importante é o fomento do traballo colaborativo e discusións na clase ; que deberá ter un carácter significativo, facilitando o adestramento de habilidades sociais, e unha maior motivación nos alumnos.

Segundo se describe na lexislación , as áreas curriculares ou disciplinas deben participar no desenvolvemento das distintas habilidades do alumnado. Estas, segundo as especificacións da lei son:

- Comunicación lingüística.
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
- Competencia Dixital.
- Aprender a aprender.
- Competencias sociais e cívicas.
- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
- Conciencia e expresións culturais.

O proxecto de Economía para 4º da ESO, tal e como é suxerido pola lei, impulsa o desenvolvemento da **competencia de comunicación lingüística**. Esta competencia afonda nas habilidades de escoita ,

comprensión e presentación de mensaxes orais e escritas, que na etapa da ESO requiren un nivel básico de desenvolvemento. Esta competencia non se limita a mellora das competencias lingüísticas, pois inclúe o desenvolvemento de todos os elementos expresivos, en especial os de carácter audiovisual.

A materia de Economía usa a súa propia terminoloxía para capacitar os alumnos a incorporar esa linguaxe e termos que debe empregar nos momentos axeitados con suficiente propiedade. Ademais, a comunicación dos resultados da investigación e outros traballos realizados favorece o desenvolvemento de competencia lingüística en comunicación. As lecturas e discusións que se levarán a cabo nas unidades didácticas da materia tamén permitirán a familiarización e utilizar a linguaxe económica.

En canto á **competencia matemática e competencias básicas en ciencias e tecnoloxía** tamén está a traballar neste campo. Para desenvolvelas, o alumnado implementará estratexias para definir problemas, resolvelos, deseñar pequenas investigacións, desenvolvemento de solucións, analizar os resultados , etc. Apreciarán a importancia do método científico na área das ciencias sociais.

A **competencia dixital** é desenvolvida para fomentar a investigación, selección e utilización da información en medios dixitais , así como permitir que os alumnos se familiaricen cos códigos diferentes, formatos e linguas en que a información científica(estatísticas , gráficos, táboas...). O uso da tecnoloxía da información e comunicacións no aprendizaxe da economía para comunicarse, recoller información, alimentala, simular e visualizar situacións, para a recollida e tratamento de datos , etc., é un recurso útil que axuda a amosar unha visión actualizada da situación económica dun país.

A gran cantidade de información que pode ser obtida a partir da Internet, cada vez máis, debe ser adquirido correctamente seleccionado e asimilado para transformalo nun coñecemento adecuado. Trátase de mellorar a búsqueda selectiva da información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), a súa análise, xestión, interpretación e análise, para realizar a síntese e desenvolvemento de pequenas informes, que será presentado e discutido en a clase.

A adquisición da **competencia para aprender a aprender** nesta materia baséase na natureza instrumental de gran parte do coñecemento adquirido. Ao tempo de operar con modelos teóricos tamén se incentiva a imaxinación, a análise, habilidades de observación ambientais, a iniciativa , a creatividade e o pensamento crítico, o que incentiva a aprendizaxe independente. Os diferentes paradigmas existentes sobre cuestións económicas fundamentais son discutidos , como a inflación , o paro ou a intervención do Estado na economía. Os alumnos van construír o seu propio coñecemento e baseándose os seus argumentos a favor e en contra de cada un deles.

Esta materia incentiva o traballo en equipo para resolver actividades que promovan o desenvolvemento de actitudes como a cooperación, a solidariedade e o respecto polas opinións dos demais, o que

contribúen á adquisición de **competencias sociais e cívicas**. Do mesmo xeito, os coñecementos económicos é unha parte esencial da cultura cívica, cada vez máis sensibilizados con estas cuestións pola súa presenza nos medios de comunicación e a súa importancia na economía familiar. A materia de economía permite formar unha opinión en base a feitos e datos económicos reais.

A materia da economía constrúe as bases dun sentido de **iniciativa e espírito emprendedor**, xa que educa en actitudes e capacidades emprendedoras e asegura a comprensión de conceptos económicos básicos, incluíndo o desenvolvemento de certas calidades persoais: a elección de recursos, planificación, resolución de problemas e avaliación de resultados. Todo isto anima a iniciativa persoal e a motivación para o traballo organizado e iniciativas propias.

O desenvolvemento de modelos sinxelos que representan a realidade económica na materia de economía de 4º da ESO, tamén contribúen ao desenvolvemento da **conciencia e expresión cultural**.

A continuación se mostra unha relación dos Obxectivos-Contidos-Criterios de Avaliación-Estándares de aprendizaxe-Competencias básicas:

	Economía. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 1. Ideas económicas básicas			
▪ a ▪ d ▪ f	▪ B1.1. Economía como ciencia: actividade económica e sociedade. ▪ B1.2. Principios na toma de decisións económicas. ▪ B1.3. Escaseza, elección e asignación de recursos. Custo de oportunidade.	▪ B1.1. Explicar a economía como ciencia social e valorar o impacto permanente das decisións económicas na vida das persoas.	▪ ECB1.1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de calquera economía, e comprende que todas as eleccións supoñen renunciar a outras alternativas e que todas as decisións teñen consecuencias.	▪ CCL ▪ CSC
			▪ ECB1.1.2. Distingue formas de analizar e resolver problemas económicos, e identifica as súas vantaxes, os seus inconvenientes e as súas limitacións.	▪ CAA ▪ CD
▪ f ▪ h ▪ o	▪ B1.4. O método na economía: modelos económicos. ▪ B1.5. Fronteira de posibilidades de produción.	▪ B1.2. Identificar a terminoloxía económica básica e o uso dos modelos económicos, e familiarizarse con eles.	▪ ECB1.2.1. Comprende e utiliza correctamente termos da área da economía.	▪ CCL
			▪ ECB1.2.2. Diferencia entre economía positiva e economía normativa.	▪ CAA ▪ CSC
			▪ ECB1.2.3. Representa e analiza graficamente o custo de oportunidade mediante a fronteira de posibilidades de produción.	▪ CD ▪ CMCCT
▪ a ▪ f	▪ B1.6. As relacións económicas básicas e a súa representación.	▪ B1.3. Tomar conciencia dos principios da economía para aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e as necesidades.	▪ ECB1.3.1. Representa as relacións que se establecen entre as economías domésticas e as empresas.	▪ CMCCT ▪ CSC
			▪ ECB1.3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas do seu contorno.	▪ CMCCT ▪ CSC
	Bloque 2. Economía e empresa			
▪ a ▪ b ▪ e ▪ m	▪ B2.1. A empresa e o/a empresario/a. ▪ B2.2. Elementos, funcións e obxectivos da empresa. ▪ B2.3. Clases de empresas. ▪ B2.4. Formas xurídicas da empresa.	▪ B2.1. Describir os tipos de empresas e as formas xurídicas das empresas, e relacionar con cada unha coas súas esixencias de capital e as responsabilidades legais dos/das propietarios/as e xestores/as, así como as interrelacións das empresas no seu contorno inmediato.	▪ ECB2.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e relaciónaas coas esixencias de capital para a súa constitución e coas responsabilidades legais para cada tipo.	▪ CMCCT ▪ CSIEE
			▪ ECB2.1.2. Identifica e valora as formas xurídicas de empresas máis apropiadas en cada caso, en función das características concretas, aplicando o	▪ CAA ▪ CD

	Economía. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			razoamento sobre clasificación das empresas.	
			▪ ECB2.1.3. Distingue os tipos de empresas e de empresarios/as que actúan no seu âmbito, así como a forma de interactuar co seu contorno máis próximo e os efectos sociais e ambientais, positivos e negativos, que se observan.	▪ CSIEE ▪ CSC
▪ a ▪ f ▪ e	▪ B2.5. Proceso produtivo e factores produtivos. ▪ B2.6. Sectores da actividade económica.	▪ B2.2. Analizar as características principais do proceso produtivo.	▪ ECB2.2.1. Analiza os tipos de factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.	▪ CMCCT ▪ CSC
			▪ ECB2.2.2. Identifica os sectores económicos, así como os seus retos e as súas oportunidades.	▪ CD ▪ CSC
▪ e ▪ f	▪ B2.7. Fontes de financiamento das empresas. Novas formas de financiamento.	▪ B2.3. Identificar as fontes de financiamento das empresas.	▪ ECB2.3.1. Explica as posibilidades de financiamento das empresas e diferencia o financiamento externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.	▪ CCL ▪ CD ▪ CMCCT
▪ e ▪ f	▪ B2.8. Ingresos e custos da empresa: clasificación. ▪ B2.9. Resultados da empresa.	▪ B2.4. Determinar, para un caso sinxelo, a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando o seu beneficio.	▪ ECB2.4.2. Distingue os ingresos e os custos dunha empresa, calcula o seu beneficio ou a súa perda, aplicando razoamentos matemáticos, e interpreta os resultados.	▪ CD ▪ CMCCT
▪ a ▪ e ▪ f	▪ B2.10. Obrigas fiscais das empresas.	▪ B2.5. Diferenciar os impostos que afectan as empresas e a importancia do cumprimento das obrigas fiscais.	▪ ECB2.5.1. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa forma xurídica e as actividades, e sinala o funcionamento básico dos impostos e as principais diferenzas entre eles.	▪ CD ▪ CMCCT
			▪ ECB2.5.2. Valora a achega que para a riqueza nacional supón a carga impositiva que soportan as empresas.	▪ CSC
	Bloque 3. Economía persoal			
▪ d ▪ e ▪ f	▪ B3.1. Orzamento persoal. Control de ingresos e gastos. ▪ B3.2. Xestión do orzamento. Obxectivos e	▪ B3.1. Realizar un orzamento persoal distinguindo entre os tipos de ingresos e gastos, e controlar o seu grao de cumprimento e as posibles necesidades de	▪ ECB3.1.1. Elabora un orzamento ou plan financeiro persoal, identificando os ingresos e os gastos integrantes, e realiza o seu seguimento.	▪ CAA ▪ CD ▪ CMCCT

Economía. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	prioridades.	adaptación.	▪ ECB3.1.2. Utiliza ferramentas informáticas na preparación e desenvolvemento dun orzamento ou plan financeiro personalizado.	▪ CAA ▪ CD ▪ CMCCT
			▪ ECB3.1.3 Manexa gráficos de análise que permiten comparar unha realidade personalizada coas previsións establecidas.	▪ CAA ▪ CD ▪ CMCCT
▪ a ▪ d ▪ m	▪ B3.3. Planificación económico-financeira: necesidades económicas nas etapas da vida.	▪ B3.2. Decidir con racionalidade ante as alternativas económicas da vida persoal, e relacionalas co benestar propio e social.	▪ ECB3.2.1. Comprende as necesidades de planificación e do manexo de asuntos financeiros ao longo da vida. Esa planificación vincúlase á previsión realizada en cada etapa, de acordo coas decisións tomadas e a marcha da actividade económica nacional.	▪ CAA ▪ CSIEE
▪ a ▪ f	▪ B3.4. Aforro e endebedamento. Os plans de pensións. ▪ B3.5. Risco e diversificación.	▪ B3.3. Expresar unha actitude positiva cara ao aforro, e empregar o aforro como medio para alcanzar diversos obxectivos.	▪ ECB3.3.1. Recoñece e explica a relevancia do aforro e do control do gasto.	▪ CAA ▪ CSC
			▪ ECB3.3.2. Analiza as vantaxes e inconvenientes do endebedamento, valorando o risco e seleccionando a decisión máis axeitada para cada momento.	▪ CAA ▪ CSC
▪ a ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g	▪ B3.6. O diñeiro. ▪ B3.7. Contratos financeiros: contas e tarxetas de débito e crédito. ▪ B3.8. Relacións no mercado financeiro: información e negociación. ▪ B3.9. Implicacións dos contratos financeiros. Dereitos e responsabilidades dos/das consumidores/as no mercado financeiro.	▪ B3.4. Recoñecer o funcionamento básico do diñeiro e diferenciar os tipos de contas bancarias e de tarxetas emitidas como medios de pagamento, e valorar a oportunidade do seu uso con garantías e responsabilidade.	▪ ECB3.4.1. Comprende os termos fundamentais e describe o funcionamento das contas na operativa bancaria.	▪ CCL ▪ CMCCT
			▪ ECB3.4.2. Valora e comproba a necesidade de interpretar as cláusulas dos contratos bancarios para coñecer os dereitos e as obrigas que se derivan delas, así como a importancia de operar en condicións de seguridade cando se empregan procedementos telemáticos.	▪ CCL ▪ CAA ▪ CD
			▪ ECB3.4.3. Recoñece a capacidade de negociación coas entidades financeiras e analiza os procedementos de reclamación ante estas.	▪ CAA ▪ CD
			▪ ECB3.4.4. Identifica e explica as modalidades de tarxetas bancarias, así como os elementos e os	▪ CCL ▪ CD

	Economía. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			procedementos que garanten a seguridade na súa operativa.	▪ CMCCT
▪ e ▪ f ▪ g	▪ B3.10. O seguro como medio para a cobertura de riscos. Tipoloxía de seguros.	▪ B3.5. Coñecer o concepto de seguro e a súa finalidade.	▪ ECB3.5.1. Identifica, describe e clasifica os tipos de seguros segundo os riscos ou as situacións adversas nas etapas da vida.	▪ CAA ▪ CCL ▪ CMCCT
	Bloque 4. Economía e ingresos e gastos do Estado			
▪ a ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ ñ	▪ B4.1. Orzamentos públicos: ingresos e gastos do Estado.	▪ B4.1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado, e interpretar gráficos onde se amose esa distribución.	▪ ECB4.1.1. Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado, así como as principais áreas dos gastos do Estado, e comenta as súas relacións.	▪ CMCCT ▪ CSC
			▪ ECB4.1.2. Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e os gastos do Estado.	▪ CD ▪ CMCCT
			▪ ECB4.1.3. Distingue nos ciclos económicos o comportamento dos ingresos e dos gastos públicos, así como os efectos que se poden producir ao longo do tempo.	▪ CMCCT ▪ CSC
			▪ ECB4.1.4. Describe o contido dos orzamentos públicos e argumenta a necesidade de prever os ingresos e os gastos, e controlar a súa execución.	▪ CCL ▪ CSC
▪ a ▪ e ▪ f	▪ B4.2. A débeda pública e o déficit público.	▪ B4.2. Diferenciar e explicar os conceptos de débeda pública e déficit público.	▪ ECB4.2.1. Comprende e expresa as diferenzas entre os conceptos de débeda pública e déficit público, así como a relación que se produce entre eles.	▪ CCL ▪ CMCCT
▪ a ▪ c ▪ d ▪ e ▪ f	▪ B4.3. Desigualdades económicas e distribución da renda.	▪ B4.3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.	▪ ECB4.3.1. Coñece e describe os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución desta.	▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSC
			▪ ECB4.3.2. Interpreta gráficos representativos da distribución da renda	▪ CAA ▪ CD ▪ CMCCT
	Bloque 5. Economía e tipos de xuro, inflación e desemprego			

	Economía. 4º de ESO			
Obxectivos	**Contidos**	**Criterios de avaliación**	**Estándares de aprendizaxe**	**Competencias clave**
▪ a ▪ c ▪ e ▪ f	▪ B5.1. Tipos de xuro. ▪ B5.2. Inflación. ▪ B5.3. Consecuencias dos cambios nos tipos de xuro e inflación. ▪ B5.4. Desemprego: clasificación e consecuencias.	▪ B5.1. Diferenciar as magnitudes de tipos de xuro, inflación e desemprego, analizar as relacións entre elas e interpretar datos e gráficos vinculados con esas magnitudes.	▪ ECB5.1.1. Describe as causas da inflación e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	▪ CCL ▪ CSC
			▪ ECB5.1.2. Explica o funcionamento dos tipos de interese e as consecuencias da súa variación para a marcha da economía.	▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSC
			▪ ECB5.1.3. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de xuro, inflación e desemprego.	▪ CD ▪ CMCCT
▪ a ▪ c ▪ e ▪ f	▪ B5.5. Causas do desemprego e políticas contra o desemprego. O desemprego en Galicia. ▪ B5.6. Perspectivas da ocupación.	▪ B5.2. Valorar opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte ao desemprego.	▪ ECB5.2.1. Describe as causas do desemprego e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSC
			▪ ECB5.2.2. Analiza os datos de desemprego en España e as políticas contra o desemprego.	▪ CD ▪ CSC
			▪ ECB5.2.3. Investiga e recoñece vieiros e tendencias de emprego.	▪ CAA ▪ CD
	Bloque 6. Economía internacional			
▪ a ▪ e ▪ f ▪ m	▪ B6.1. Globalización económica. ▪ B6.2. Comercio internacional. ▪ B6.3. Integración económica e monetaria europea. ▪ B6.4. Economía e ambiente: sustentabilidade.	▪ B6.1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e no ambiente.	▪ ECB6.1.1. Valora o grao de interconexión das economías de todos os países do mundo e aplica a perspectiva global para emitir xuízos críticos.	▪ CAA ▪ CSC
			▪ ECB6.1.2. Explica as razóns que xustifican o intercambio económico entre países e que inflúen nel.	▪ CCL ▪ CSC
			▪ ECB6.1.3. Analiza e presenta acontecementos económicos contemporáneos no contexto da globalización e o comercio internacional.	▪ CAA ▪ CD ▪ CSC
			▪ ECB6.1.4. Recoñece e enumera vantaxes e inconvenientes do proceso de integración económica e monetaria da Unión Europea.	▪ CCL ▪ CD

	Economía. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
				▪ CSC
			▪ ECB6.1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional, e analiza as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	▪ CAA ▪ CSC

2.3. CONCRECIÓN DE OBXECTIVOS PARA O CURSO

O Decreto 86/2015 do 29 de xuño polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do Bacharelato na Comunidade autónoma de Galicia, establece os obxectivos dea etapa de educación secundaria obrigatoria así como os respectivos obxectivos de área.

A educación secundaria obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en quipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

j) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

k) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

m) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

n) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

2.4. CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE DE TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN E PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 1. Ideas económicas básicas			
ECB1.1.1.Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de calquera economía, e comprende que todas as eleccións supoñen renunciar a outras alternativas e que todas as decisións teñen consecuencias.	2 sesións	Explica a economía como ciencia social e os problemas básicos	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB1.1.2.Distingue formas de analizar e resolver problemas económicos, e identifica as súas vantaxes, os seus inconvenientes e as súas limitacións.	2sesións	Valora o impacto permanente das decisións económicas na vida das persoas. Identifica as súas vantaxes e inconvenientes	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB1.2.1. Comprende e utiliza correctamente termos da área da economía.	2sesións	Identifica a terminoloxía económica básica e o uso dos modelos económicos, e familiarizarse con eles.	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB1.2.2.Diferencia entre economía positiva e economía normativa.	1sesións	Identifica a terminoloxía económica básica e o uso dos modelos económicos, e familiarizarse con eles.	Observación directa, probas escritas e traballos

ECB1.2.3.Representa e analiza graficamente o custo de oportunidade mediante a fronteira de posibilidades de produción.	4sesións	Analiza a terminoloxía e económica básica mediante gráficas.	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB1.3.1.Representa as relacións que se establecen entre as economías domésticas e as empresas.	2sesións	Relaciona os diferentes axentes económicos entre eles.	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB1.3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas e económicos provenientes das relacións económicas do seu contorno.	3sesións	.Toma conciencia dos principios da economía e aplica as relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e as necesidades.	Observación directa, probas escritas e traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 2. Economía e empresa			
ECB2.1.1.Distingue as formas xurídicas das empresas e relaciónaas coas esixencias de capital para a súa constitución e coas responsabilidades legais para cada tipo.	2 sesións	Describe os tipos de empresas e as formas xurídicas das empresas, e relaciona cada unha coas súas esixencias de capital e as responsabilidades legais dos/das propietarios/as e xestores/as, así	Observación directa, probas escritas e traballos

		como as interrelacións das empresas no seu contorno inmediato	
ECB2.1.2.Identifica e valora as formas xurídicas de empresas máis apropiadas en cada caso, en función das características concretas, aplicando orzamento sobre clasificación das empresas.	2sesións	Analiza cal é a forma xurídica máis apropiada para cada empresa.	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB2.1.3.Distingue os tipos de empresas e de empresarios/as que actúan no seu ámbito, así como a forma de interactuar co seu contorno máis próximo e os efectos sociais e ambientais, positivos e negativos, que se observan.	2sesións	Describe os tipos de empresas e as formas xurídicas das empresas, e relaciona cada unha coas súas esixencias de capital e as responsabilidades legais dos/das propietarios/as e xestores/as, así como as interrelacións das empresas no seu contorno inmediato	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB2.2.1.Analiza os tipos de factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.	2sesións	Analiza as características principais do proceso produtivo	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB2.2.2.Identifica os sectores económicos , así como os seus retos e as súas oportunidades.	2sesións	Analiza as características principais do proceso produtivo nos diferentes sectores económicos.	Observación directa, probas escritas e traballos

ECB2.3.1. Explica as posibilidades de financiamento das empresas e diferencia o financiamento externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.	2sesións	Identifica as fontes de financiamento das empresas	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB2.4.2.Distingue os ingresos e os custos dunha empresa, calcula o seu beneficio ou a súa perda, aplicando razoamentos	2sesións	Determina, para un caso sinxelo, a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando o seu beneficio	Observación directa, probas escritas e traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
		Bloque 2. Economía e empresa	
matemáticos, e interpreta os resultados.			
ECB2.5.1.Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa forma xurídica e as actividades, e sinala o funcionamento básico dos impostos e as principais diferenzas entre eles.	2sesións	Diferencia os impostos que afectan as empresas e a importancia do cumprimento das obrigas fiscais	Observación directa, probas escritas e traballos

ECB2.5.2. Valora a achega que para a riqueza nacional supón a carga impositiva que soportan as empresas.	2sesións	Analiza a importancia do cumprimento das obrigas fiscais para a riqueza nacional.	Observación directa, probas escritas e traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
		Bloque 3. Economía persoal	
ECB3.1.1.Elabora un orzamento ou plan financeiro persoal, identificando os ingresos e os gastos integrantes, e realizao seu seguimento.	3sesións	Realiza un orzamento persoal distinguindo entre os tipos de ingresos e gastos, e controla o seu grao de cumprimento e as posibles necesidades de adaptación.	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB3.1.2. Utiliza ferramentas informáticas na preparación e desenvolvemento dun orzamento ou plan financeiro personalizado.	3sesións	Manexa as TICs para realizar un orzamento persoal.	Observación directa, e traballos
ECB3.1.3Manexa gráficos de análise que permiten comparar unha realidade personalizada coas previsións establecidas.	2sesións	Analiza mediante gráficos o seu orzamento persoal.	Observación directa e traballos

ECB3.2.1.Comprende as necesidades de planificación e do manexo de asuntos financeiros ao longo da vida. Esa planificación vincúlase á previsión realizada en cada etapa, de acordo coas decisións	1sesións	Analiza a utilidade de planificar os seus asuntos financeiros.	Observación directa e traballos

tomadas e a marcha da actividade económica nacional.			

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 3. Economía persoal			
ECB3.3.1.Recoñece e explica a relevancia do aforro e do control do gasto.	1sesións	Decide con racionalidade ante as alternativas económicas da vida persoal	Observación directa e traballos
ECB3.3.2. Analiza as vantaxes e inconvenientes do endebedamento, valorando o risco e seleccionando a decisión máis axeitada para cada momento.	2sesións	Expresa unha actitude positiva cara ao aforro, e emprega o aforro como medio para alcanzar diversos obxectivos	Observación directa e traballos
ECB3.4.1. Comprende os termos fundamentais e describe o funcionamento das contas na operativa bancaria.	2sesións	Recoñece o funcionamento básico do diñeiro e diferencia os tipos de contas bancarias e de tarxetas emitidas como medios de pagamento, e valorar a oportunidade do seu uso con garantías e responsabilidade	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB3.4.2.Valora e comproba a necesidade de interpretar as cláusulas dos contratos bancarios para coñecer os dereitos e as obrigas que se derivan delas, así como a importancia de operar en condicións de seguridade cando	2sesións	Analiza as cláusulas dos contratos bancarios.	Observación directa traballos

se empregan procedementos telemáticos.			
ECB3.4.3. Recoñece a capacidade de negociación coas entidades financeiras e analiza os procedementos de reclamación ante estas.	2sesións	Analiza a posibilidade de negociación coas entidades financeiras e o procedemento de reclamación ante estas	Observación directa e traballos
ECB3.4.4. Identifica e explica as modalidades de tarxetas bancarias, así como os elementos e os procedementos que garante na seguridade na súa operativa.	2sesións	Recoñece as tarxetas emitidas polos bancos como medios de pagamento, e valorar a oportunidade do seu uso con garantías e responsabilidade	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB3.5.1.Identifica, describe e clasifica os tipos de seguros segundo os riscos ou as situacións adversas nas etapas da vida.	2sesións	Coñece o concepto de seguro e a súa finalidade	Observación directa, probas escritas e traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
		Bloque 4. Economía e ingresos e gastos do Estado	
ECB4.1.1. Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado, así como as principais	2sesións	Recoñece e analiza a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado	Observación directa, probas escritas e traballos

áreas dos gastos do Estado, e comenta as súas relacións. ECB4.1.2. Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e os gastos do Estado.	3sesións	Interpreta gráficos onde se amose esa distribución	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB4.1.3.Distinguen os ciclos económicos o comportamento dos ingresos e dos gastos públicos, así como os efectos que se poden producir ao longo do tempo.	1sesión	Analiza o comportamento dos orzamentos públicos no tempo segundo os ciclos económicos.	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB4.1.4. Describe o contido dos orzamentos públicos e argumenta a necesidade de prever os ingresos e os gastos, e controlar a súa execución.	1sesión	Analiza a necesidade de prever e controlar os orzamentos públicos.	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB4.2.1. Comprende e expresa as diferenzas entre os conceptos de débeda pública e déficit público, así como a relación que se produce entre eles.	2sesións	Diferencia e explica os conceptos de débeda pública e déficit público	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB4.3.1.Coñece e describe os efectos da desigualdade da renda	3sesións	Determina o impacto para a sociedade da desigualdade da renda	Observación directa, probas escritas e traballos

e os instrumentos de redistribución desta.			
ECB4.3.2.Interpreta gráficos representativos da distribución da renda	3sesións	Estuda as ferramentas de redistribución da renda	Observación directa, probas escritas e traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 5. Economía e tipos de xuro, inflación e desemprego			
ECB5.1.1.Describe as causas da inflación e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	3sesións	Analiza a inflación e as súas repercusións económicas e sociais.	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB5.1.2.Explica o funcionamento dos tipos de interese e as consecuencias da súa variación para a marcha da economía.	2sesións	Analiza os tipos de xuro e a súa influencia na economía	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB5.1.3. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de xuro, inflación e desemprego.	5sesións	Diferencias magnitudes de tipos de xuro, inflación e desemprego, analiza as relacións entre elas e interpreta datos e gráficos vinculados con esas magnitudes	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB5.2.1. Describe as causas do desemprego e valora as súas	2sesións	Valora as causas do desemprego e as súas repercusións.	Observación directa, probas escritas e traballos

principais repercusións económicas e sociais.			
ECB5.2.2.Analiza os datos de desemprego en España e as políticas contra o desemprego.	3sesións	Valora opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte ao desemprego con datos reais.	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB5.2.3.Investiga e recoñece viveiros e tendencias de emprego.	5sesións	Investiga sobre os viveiros e tendencias de emprego	Observación directa, probas escritas e traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
		Bloque 6. Economía internacional	
ECB6.1.1. Valora o grao de interconexión das economías de todos os países do mundo e aplica a perspectiva global para emitir xuízos críticos.	4sesións	Valora o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e no ambiente	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB6.1.2.Explica as razóns que xustifican o intercambio económico entre países e que	3sesións	Analiza as razóns que xustifican o comercio internacional.	Observación directa, probas escritas e traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 6. Economía internacional			
Inflúen nel.			
ECB6.1.3. Analiza e presenta acontecementos económicos contemporáneos no contexto da globalización e o comercio internacional.	4sesións	Analiza situacións actuais da globalización e o comercio internacional.	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB6.1.4.Recoñece e enumera vantaxes e inconvenientes do proceso de integración económica e monetaria da Unión Europea.	3sesións	Enumera as vantaxes e inconvenientes da UE.	Observación directa, probas escritas e traballos
ECB6.1.5.Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analiza as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	4sesións	Reflexiona sobre o impacto económico e a súa relación cos problemas ambientais.	Observación directa e traballos

Sinalar, no que respecta ó grao mínimo de consecución, que non se considera ningún estándar de aprendizaxe imprescindible para a superación da materia, pero si un conxunto deles que amosen un dominio adecuado do alumno da materia e dos termos económicos. As avaliacións están organizadas por bloques de estándares e contidos relativamente independentes, no cal o alumno debe demostrar capacidade e suficiencia en cada bloque. Co cal, independentemente dos estándares de maneira individual que poida superar satisfactoriamente, enténdese que terá un dominio suficiente cando teña asimilados e certificados un conxunto deles de cada bloque/avaliación que lle permitan ter independencia e poida demostrar capacidades e competencias a nivel económico. Así o mínimo de consecución considerarase como o dominio suficiente e adecuado da metade, polo menos, dos estándares de aprendizaxe valorados en probas escritas, traballos e produción na aula. Se levamos isto a unha cualificación numérica enténdese que o alumno/a deberá acadar un mínimo de 5 sobre 10 en cada avaliación.

Móstranse, a continuación, a secuenciación dos diferentes bloques nos que se divide a materia, tendo en conta o calendario escolar para o ano 2021/2022

	TEMPORALIZACIÓN
Bloque 1: Ideas económicas básicas	1ª Avaliación
Bloque 2: Economía e empresa	1ª Avaliación
Bloque 3: Economía persoal	2ª Avaliación
Bloque 4: Economía e ingresos e gastos do Estado	2ª Avaliación
Bloque 5: Economía e tipos de xuro, inflación e desemprego	3ª Avaliación
Bloque 6: Economía Internacional	3ª Avaliación

Na táboa seguinte detállanse as unidades didácticas nas que se dividen os seis bloques de Economía de 4º ESO:

UNIDADE DIDÁCTICA	TÍTULO
Bloque 1: Ideas económicas básicas	
1	Economía como ciencia
2	Produción e crecemento
Bloque 2: Economía e empresa	
3	Mercados e empresa
4	A empresa no seu contexto
Bloque 3: Economía persoal	
5	Planificación financeira
6	Saúde financeira
7	O diñeiro e as súas formas
Bloque: 4 Economía e ingresos e gastos do Estado	
8	As contas do Estado
Bloque 5: Economía e tipos de xuro, inflación e desemprego	
9	Produción e prezos
10	O mercado de traballo
Bloque 6: Economía internacional	
11	O comercio internacional e a Unión Europea
12	A globalización e os desequilibrios da economía mundial

2.5. CONCRECIÓN METODOLÓXICA DA MATERIA

O RD 86/2015 establece os “ Principios metodolóxicos”, dos cales destacamos:

2. A metodoloxía didáctica neste etapa será nomeadamente activa e participativa, favorecendo o traballo individual e o cooperativo do alumnado, así como o logro dos obxectivos e das competencias correspondentes.

5. A intervención educativa debe ter en conta como principio a diversidade do alumnado, entendendo que deste xeito se garante o

desenvolvemento de todos/as os/as alumnos/as e mais unha atención personalizada en función das necesidades de cadaquén. Os mecanismos de reforzo, que se deberán pór en práctica tan pronto como se detecten dificultades de aprendizaxe, poderán ser tanto organizativos como

curriculares.

6. Prestarase unha atención especial á adquisición e ao desenvolvemento das competencias, e fomentarase a correcta expresión oral e escrita, e o uso das matemáticas. De acordo co disposto no artigo
24.6 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, a comprensión lectora, a expresión oral e

escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional traballaranse en todas as materias.

8. Promoverase a integración e o uso das tecnoloxías da información e da comunicación na aula, como recurso metodolóxico eficaz para desenvolver as tarefas de ensino e aprendizaxe.

9. Para unha adquisición eficaz das competencias e a súa integración efectiva no currículo, deberán deseñarse actividades de aprendizaxe integradas que lle permitan ao alumnado avanzar cara aos resultados de aprendizaxe de máis dunha competencia ao mesmo tempo.

O punto de partida será unha avaliación de diagnóstico dos coñecementos previos que desta materia teñan os alumnos xa que inda que é unha materia que cursan por primeira vez. si teñen conceptos previos relativos xa que os contidos económicos están presentes na vida diaria da sociedade actual; a partir de aquí, o desenvolvemento das distintas unidades farase de modo progresivo: é dicir, incorporando novos conceptos de forma paulatina, buscando sempre a interrelación entre eles, e tamén a interrelación con outras materias deste curso e con temas de actualidade económica. Con esta avaliación inicial tamén se detectarán posibles diferenzas individuais para deseñar a metodoloxía máis adecuada que contemple a atención persoal ao alumno e ao grupo.

Aplicarase o método simbólico e verbalístico que se fundamenta na transmisión do saber, no que o profesor é un axente determinante na aprendizaxe, xunto co método intuitivo que tenta achegarse o máis posible á realidade inmediata do alumno, partindo da realización dunhas actividades experimentais que lle implique dunha forma activa, e mediante o deseño doutras que requiran unha colaboración cos seus compañeiros. Estas técnicas de ensino poden converterse en activas mentres o profesor convértese no orientador da aprendizaxe. Todo iso, contribuirá a lograr unha verdadeira motivación do alumno.

En referencia á forma de razoamento utilizaranse métodos dedutivos nos que o profesor presentará os conceptos, principios ou afirmacións de cada bloque dos que se extraerán unhas conclusións e consecuencias, para posteriormente aplicalas a casos particulares da actualidade económica extraídas

da consulta de noticias en medios audiovisuais e escritos. Desta forma o alumnado verá a Economía como algo próximo e en continua evolución.
O método indutivo, como método activo por excelencia aplicarase á análise de feitos e datos económicos concretos, pasados ou presentes, ademais de análise de experiencias e observacións da contorna do propio alumno, para que así lle axude a alcanzar un razoamento globalizado.

Os recursos metodolóxicos a empregar organizaranse nunha serie de estratexias de ensino-aprendizaxe principalmente heurísticas, e de aproximación razoada, que o profesor deseñará para que conduzan ao alumno para descubrir e a resolver en por si, os problemas que se lle expoñan, e a xerar posibles solucións. A análise e comentario de textos, de noticias económicas, a procura e consulta de diversas fontes de información que ofrecen datos e tendencias sobre as principais magnitudes económicas serán ferramentas útiles para conseguir esta formación na que para iso faise necesario e aconsellable o uso das tecnoloxías da comunicación e información.

A participación do alumnado é a base fundamental da motivación polo que se realizarán por unha banda actividades individuais, e por outro, traballos en grupo heteroxéneos que se expoñerán publicamente ante o resto do alumnado. En todos os bloques temáticos podemos diferenciar contidos nos que se poden utilizar ambas formas de participación. Na exposición destas actividades fomentarase o uso de ferramentas ofimáticas básicas e valorarase a correcta expresión oral e escrita. Fomentarase tamén os debates na clase procurando a interacción educativa, así conseguiremos fomentar no alumnado o desenvolvemento e sentimento de respecto por opinións distintas, de tal maneira, que posibilite o exercicio da socialización e convivencia.

En xeral, en cada unidade desenvolveranse os seguintes tipos de actividades:

-Actividades de introdución para iniciar o tema. Terán por obxectivo explorar os coñecementos previos do alumno e conseguir a súa motivación. Para levalas a cabo empregaremos técnicas como a choiva de ideas ou os debates sobre cuestións que trataremos sempre que conecten coa súa realidade máis próxima.

-Actividades de desenvolvemento para desenvolver e profundar nos contidos e na adquisición de competencias, á vez que se consolidan os conceptos máis importantes Trataremos sempre que os contidos reflictan a súa aplicación práctica real e usar estratexias que fomenten a motivación e a interacción dos alumnos no proceso de aprendizaxe

-Actividades de sínteses e comprobación. As actividades de sínteses permitirán integrar os contidos vistos na unidade, tratando de relacionalos cos adquiridos nas unidades anteriores. Os mapas conceptuais, os glosarios de termos, os cadros de sínteses e a actividade talleres de prensa serán poderosas ferramentas para conseguilo.

En ocasións recorreremos tamén ao uso de xogos e a actividades de repaso e autoavaliación

-Tendo sempre presente a atención á diversidade, levarán a cabo actividades de reforzo, que permitan superar aos alumnos que o necesiten dificultades na asimilación de e actividades de ampliación ou enriquecemento, respondendo o ritmo de aprendizaxe daqueles alumnos que alcancen os obxectivos de forma máis rápida.

2.6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Con carácter xeral empregaranse os seguintes recurso didácticos:

- Libro de texto: Economía 4º ESO. Anxo Penalonga Sweers. Ed. Mc Graw Hill
- Materiais de traballo elaborados pola profesora a partir da bibliografía e webgrafía
- Medios materiais presentes na aula: encerado, ordenador, canón, pizarra dixital, acceso a internet
- Aula virtual
- Prensa diaria, publicacións especializadas e lecturas de contido económico
- Medios e recursos audiovisuais (cancións, películas)
- Recursos didácticos online (KAHOOT)
- Blogs e webs de contido económico

2.7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

A avaliación entendese como un elemento máis do proceso educativo xa que permite orientar e dirixir de forma permanente a aprendizaxe. Neste sentido, a avaliación contribúe en si mesma a mellorar o rendemento dos alumnos.

Partiremos dunha avaliación inicial ou diagnóstica. Esta proporciónanos información tanto dos coñecementos de partida dos alumnos, como da diversidade existente entre eles, a fin de orientar a intervención educativa do modo máis apropiado. Realizarase nas primeiras semanas de curso.

Realizaranse 3 avaliacións, unha por trimestre. A cualificación do alumno calcularase como a suma ponderada dos seguintes instrumentos, cada un deles puntuado do 0 ao 10:

- **Probas escritas de contido teórico-práctico**, nas cales se valorará o dominio de contidos e a exposición dos mesmos. **A súa media suporá un 70% da nota**, coa esixencia de que o alumno/a teña como mínimo un 3 para poder facer media.

- **Observación directa do proceso de aprendizaxe** que se plasmará no caderno do profesor/ficha do alumno e **suporá un 10%.** En dita observación do alumno valorarase:
- O traballo diario nas actividades realizadas na aula e fora dela (resolución de exercicios, preguntas orais, debates, etc.) Valorarase entre outros o dominio de procedementos, a expresión dos mesmos, a autonomía e a capacidade investigadora, así como a limpeza e claridade na exposición.

- A actitude e a participación na clase.

- **Traballos recollidos, tanto individuais como en grupo, que suporán un 20% da cualificación**. Valorarase a capacidade de buscar e seleccionar información, o formato, a expresión escrita, a capacidade de expoñelos publicamente , emitir xuízos de valor e defender argumentacións cando corresponda. Cando se leven a cabo actividades e traballos en grupo terase en conta tamén a coordinación do alumnado co grupo e o diálogo cos outros grupos

Para acadar a cualificación positiva na avaliación a suma ponderada estes tres instrumentos debe ser como mínimo dun 5.

De non acadar o aprobado, o alumno poderá realizar un exame de recuperación da avaliación que suporá o 100% da nota. A profesora poderá decidir realizar esta proba antes da sesión de avaliación ou despois, en función do tempo e das circunstancias do curso. Dito exame poderá usarse para subir nota por aqueles alumnos que o desexen.

No caso de que algún alumno intente aprobar por métodos fraudulentos cualificación será cero, incluso cando isto se demostre unha vez rematada a proba.

A cualificación final será a media aritmética das cualificacións obtidas en cada avaliación. Para superar a materia na avaliación final ordinaria deberá alcanzar un mínimo de 5 puntos na media das tres avaliacións. Sempre e cando teña todas as avaliacións aprobadas. No caso de ter unha ou máis avaliacións suspensas, poderá recuperalas nunha proba final de xuño.

No caso de non superar a materia na avaliación ordinaria, o alumnado terá dereito a unha avaliación extraordinaria. Está consistirá nunha proba escrita de contados teórico-prácticos que representará o 100% da nota. Para superar a materia deberá obter unha nota igual ou superior ao 5.

Os criterios para cualificar numericamente as avaliacións, así como a nota final e a proba extraordinaria, será a seguinte:

	nota final	cualificación.
<	1	0
<	2	1
<	3	2
<	4	3
<	5	4
<	5,9	5
<	6,8	6
<	7,7	7
<	8,6	8
<	9,5	9
≥	9,5	10

2.8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E PRÁCTICA DOCENTE

Un dos aspectos máis importantes no proceso de avaliación é o seu carácter corrector das variacións que se poden producir ao longo do proceso de ensino. Así pois, é necesario que un dos obxectos de avaliación sexa a propia actividade, a súa planificación, o seu desenvolvemento e os resultados obtidos.

Así pois tras cada avaliación, teranse en conta os seguintes aspectos:

- A adecuación das actividades escollidas ós obxectivos marcados ao principio na programación.

- O propio desenvolvemento do proceso.

- A actuación do profesor/a nas distintas fases do proceso.

- A selección dos materiais e o seu tratamento para obter os resultados esperados.

- A organización e temporalización do traballo na clase.

- As relacións de convivencia e o traballo en equipo.

- O ambiente de traballo

- O grao de motivación e participación do alumnado no día a día

- Modificacións e melloras das actividades.

No departamento e trataranse todos os aspectos anteriores de forma periódica e reflectiranse as conclusións na correspondente acta . Ademais, ó comezar cada avaliación levarase a cabo, unha análise exhaustivo dos resultados da avaliación anterior, desglosado por cursos e materias.

Teranse en conta todos aqueles instrumentos de avaliación externa. A súa análise e a valoración dos resultados servirá ao Departamento para comprobar que contidos deben ser reforzados e comprobar a efectividade do proceso de ensinanza e aprendizaxe.

Ao longo do curso tamén se procederá a un seguimento da temporalización na distribución dos contidos para efectuar os reaxustes necesarios ou favorecer a coordinación entre os profesores que impartan clase nun mesmo grupo

O obxectivo final é que a avaliación sexa parte integrante da actividade cotiá da aula como mecanismo de reaxuste tanto do aprendizaxe do alumno/a como do propio proceso de ensino.

INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

INDICADORES DE LOGRO DA PRACTICA DOCENTE

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación	-	-	-	-

2.9. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES.

Non procede

2.10. PROCEDEMENTOS PARA ACREDITAR COÑECEMENTOS PREVIOS

Non aplica

2.11. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS RESULTADOS

A sesión de avaliación inicial realizarase nas primeiras semanas de curso a fin de poder orientar a intervención educativa do modo máis axeitado. Servirá para constatar a situación de partida dos alumnos e da diversidade existente entre eles. Realizarase a través dunha pequena proba escrita así como a través de preguntas realizadas de forma oral e da observación na clase. A avaliación inicial é un dos elementos que nos indica as estratexias metodolóxicas que poden ser máis eficaces para no ensino aprendizaxe da nosa disciplina, así como a necesidade de adoptar medidas de reforzo educativo ou de flexibilidade na materia, que se materializa por exemplo en actividades de reforzo e/ou ampliación para o alumnado.

2.12. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

A atención á diversidade ten por finalidade a mellor resposta educativa ás necesidades e diferenzas, ofrecendo oportunidades reais de aprendizaxe a todo o alumnado en contextos educativos ordinarios dentro dun entorno inclusivo, a través de actuacións e medidas educativas.

A avaliación inicial e a colaboración co Departamento de Orientación facilítanos non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes. A partir dela poderemos:

- Identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. (Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc. Tamén dificultades que se poidan derivar da fenda dixital).
- Saber as medidas organizativas a adoptar. (Planificación de reforzos, agrupamentos flexibles, situación de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).

- Establecer conclusións sobre as medidas curriculares a adoptar, así como sobre os recursos que se van empregar .

De forma xeral dende a nosa materia e a nivel de aula traballaremos con:

-Procedementos e recursos metodolóxicos flexibles que permitan adaptarse aos diferentes ritmos e estilos de aprendizaxe dos alumnos.

-Flexibilidade nos tempos de desenvolvemento das actividades en función das necesidades do alumnado.

-Combinación de diferentes agrupamentos en función da actividade para realizar, desde o traballado individual ao traballo por parellas ou en grupo, priorizando os grupos heteroxéneos e favorecendo a cooperación e a titoría entre iguais.

-Instrumentos de avaliación que permitan adaptarse aos diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado.

-Introdución de actividades en cada unidade didáctica en orde ascendente de dificultade.

-Deseño de actividades de reforzo para os alumnos que presenten dificultades de aprendizaxe nalgunha ou algunhas unidades didácticas. Á vez, elaboraranse actividades de ampliación, que permitan una a profundización en contidos para alumnado cun ritmo de asimilación máis rápido.

2.13. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

No proceso de ensino-aprendizaxe fomentarase:

- O desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade e os valores inherentes ao principio de igual-dade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.

- A aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto aos home e mulleres por igual, ás persoas con discapacidade e o rexeitamento á violencia terrorista, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, o respecto e consideración ás vítimas do terrorismo e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.

- A prevención da violencia de xénero, da violencia contra as persoas con discapacidade, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia.

- A análise crítica de comportamentos e contidos sexistas e estereotipos que supoñan discriminación.

- O estudo do desenvolvemento sostible e o medio ambiente, dos riscos de explotación e abuso sexual, o abuso e malos tratos ás persoas con discapacidade, as situacións de risco derivadas da inadecuada utilización das Tecnoloxías da Información e Comunicación, así como a protección ante emerxencias e catástrofes.

- O desenvolvemento e afianzamento do espírito emprendedor e a adquisición de competencias para a creación e desenvolvemento dos diversos modelos de empresas e ao fomento da igual-dade de oportunidades e do respecto ao emprendedor e ao empresario, así como á ética empresarial

- Cada certo tempo o alumno estará en contacto cas novas tecnoloxías, xa que traballarán a través de Internet, para coñecer a actualidade económica.

2.14. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

As actividades complementarias e extraescolares apoian e enriquecen a actividade docente, contribuindo a lograr unha formación plena dos alumnos. Propóñense as seguintes para este curso

- Visita a unha empresa cercana.
- Charla-coloquio con emprendedores locais, persoal da Administración, persoal de banca, sindicatos.
- Talleres/programas presenciais e online relativos á materia.
- Conferencias de interese relacionadas coa materia
- Celebración de efemérides tales como o Día da Paz, Día da muller traballadora, etc.

2.15. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROPIA PROGRAMACIÓN

Nas reunións que se celebren no departamento didáctico e, especialmente, ao final de cada avaliación, deberá facerse un seguimento da Programación Didáctica. A información resultante desta análise permitirá modificar a temporalización e os contidos que se traballen na aula para adaptalos aos

diferentes grupos de alumnos, así como das estratexias metodolóxicas. A estes efectos terase en conta principalmente:

- Resultados da avaliación en cada unha das materias
- Adecuación dos materiais, recursos didácticos e distribucións de espazos e tempos aos métodos pedagóxicos utilizados
- Contribución dos métodos pedagóxicos e didácticos á mellora do clima da aula e do centro

As medida adoptadas reflexaranse no libro de actas do departamento e constarán na memoria final de curso.

3. INICIACIÓN Á ACTIVIDADE EMPRENDEDORA E EMPRESARIAL

3.1. INTRODUCCIÓN

A presente programación elabórase de conformidade co disposto na disposición adicional segunda da RESOLUCIÓN do 17 de xuño de 2021, da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento das ensinanzas de educación infantil, educación secundaria obrigatoria e bacharelato no curso académico 2021-2022.

Conforme ó Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, o espírito emprendedor é un concepto que abrangue valores persoais tales como a creatividade, a disposición positiva para a innovación e o cambio, a confianza en si mesmo/a, a motivación de logro, o liderado, a aceptación do fracaso como fonte de experiencia, e as actitudes de cooperación e de traballo en equipo. Todas as persoas terán que emprender na súa vida persoal e laboral, terán que innovar e procurar novas respostas, no mundo globalizado e cambiante ao que se enfrontan, aínda que non todas logran levar a cabo un proxecto empresarial propio.

Formar cidadáns e cidadás capaces de asumir riscos, ser innovadores/as, con posibilidade de negociación e pensamento estratéxico, e con capacidade para o emprendemento constitúe o reto desta materia. Inclúe aspectos teóricos e prácticos orientados a preparar o alumnado para unha cidadanía responsable e para a vida profesional; axuda ao coñecemento das actividades e das necesidades das persoas emprendedoras, persegue que poidan responsabilizarse da súa propia carreira e do seu camiño persoal de formación, e da toma das decisións clave na súa vida, ademais da posibilidade de crear un negocio propio ou actuar como innovadores/as no traballo dentro dunha organización.

A estrutura desta materia consta de tres grandes bloques: o primeiro, titulado "Autonomía persoal, liderado e innovación", está centrado na descrición das calidades e as destrezas persoais asociadas á iniciativa emprendedora, no repaso das decisións sobre o itinerario vital e a actuación como futuro/a traballador/a; no segundo bloque, "Proxecto de empresa", repásanse as principais áreas e funcións da empresa co obxecto de pór en marcha o proxecto empresarial xurdido da idea de negocio xerado previamente; e para finalizar, un bloque que baixo o título de "Finanzas" analiza as alternativas con que conta a empresa para elixir a súa forma xurídica, as fontes de financiamento do seu proxecto empresarial, a necesidade de planificar as necesidades financeiras e as obrigas fiscais e prever a evolución do negocio, garantindo a súa viabilidade.

Esta materia contribúe ao desenvolvemento, ademais, da competencia de sentido de iniciativa emprendedora e espírito emprendedor, que incide na consecución do benestar económico e social da comunidade, así como das competencias de comunicación lingüística e matemática, e das competencias básicas en ciencia e tecnoloxía, dixital, sociais e cívicas, e a competencia de aprender a aprender.

3.2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.

A organización de actividades propostas en unidades didácticas son contextualizadas e relacionadas na medida do posible coa vida cotiá , o que permite a aplicación e transferencia do aprendido na clase , e servirá como comprobación dos progresos realizados na adquisición das competencias básicas. Segundo se describe na lexislación , as áreas curriculares ou disciplinas deben participar no desenvolvemento das distintas habilidades do alumnado. Estas, segundo as especificacións da lei son:

- Comunicación lingüística.
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
- Competencia Dixital.
- Aprender a aprender.
- Competencias sociais e cívicas.
- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
- Conciencia e expresións culturais.

O proxecto de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial impulsa o desenvolvemento da **competencia de comunicación lingüística**. Esta competencia afonda nas habilidades de escoita, comprensión e presentación de mensaxes orais e escritas. A múltiple variedade de situación que presenta esta materia tales comas o traballo contextos, intercambios comunicativos, exposicións e argumentacións claras de ideas, así coma a proposición de alternativas de solución para acadar acordos dentro do grupo a través da negociación, contribúe á activación do coñecemento lingüístico do alumno. Ademais esta materia incorpora nova terminoloxía e implántense estratexias metodolóxicas para que o alumno incorpore esa linguaxe e termos nos momentos axeitados con suficiente propiedade. As lecturas e discusións que se levarán a cabo nas unidades didácticas da materia tamén permitirán a familiarización e utilización da linguaxe económica.

A contribución á **competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía** móstrase cando o/a alumno/a plantexe un plan de negocio baseándose nun razoamento lóxico e no uso de procesos matemáticos. Ademais debe ser capaz de emitir xuízos con fundamento sobre o valor engadido do proxecto, así como o beneficio e a viabilidade do mesmo. Ademais o alumno debe planificar as súas decisións financeiras persoais ou resolver problemas cotiás sobre consumo, ingresos e gastos habituais a través da elaboración de orzamentos familiares, para o cal utilizará ferramentas matemáticas.

A materia contribúe ao desenvolvemento da **competencia dixital** có uso das novas tecnoloxías, tanto

para a búsqueda de información como para a presentación e exposición da mesma, que resulta imprescindible para tomar decisións sobre produtos financeiros, alternativas de investimentos e de aforro, tipos de xuro, etc.

A adquisición da **competencia para aprender a aprender** nesta materia baséase na natureza instrumental de gran parte do coñecemento adquirido. As actividades propostas incentivan a imaxinación, a análise, habilidades de observación ambientais, a iniciativa , a creatividade e o pensamento crítico, o que incentiva a aprendizaxe independente.

Esta materia incentiva o traballo en equipo para resolver actividades que promovan o desenvolvemento de actitudes como a cooperación, a solidariedade e o respecto polas opinións dos demais, o que contribúen á adquisición de **competencias sociais e cívicas**. Do mesmo xeito, aprenderán a asumir responsabilidades, a comprender a dimensión multicultural da realidade social actual e como a actividade económica non pode ser allea a ela. Desenvolverán habilidades sociais relativas á xestión de conflitos e á necesidade de negociación presentes en calquera organización social.

Asumirán que a actividade económica e empresarial ten unha dimensión ética e unha responsabilidade social cada vez máis ineludibles. Así mesmo, os alumnos e as alumnas comezarán o exercicio da súa cidadanía achegándose ao contacto coa lexislación económica , ao coñecemento e exercicio dos dereitos e deberes dos cidadáns, partindo da dobre dimensión de patróns e traballadores.

A materia da constrúe as bases dun sentido de **iniciativa e espírito emprendedor**, a materia axuda aos estudantes a desenvolver a confianza en si mesmos e a motivación por actuar. Verán que todos temos ideas, como se poden seleccionar aquelas máis axeitadas e levalas á práctica. Contribúe a elevar a autoestima, a autocrítica e o coñecemento de si mesmo. A necesidade de tomar decisións, de elixir cun criterio propio, calculando os riscos e avaliándoos para despois asumir as consecuencias das nosas decisións, serán capacidades que se desenvolvan nesta materia.

En canto á **conciencia e expresións culturais**, os alumnos estudarán as diferentes formas de organización económicas e como estas repercuten no desenvolvemento do territorio.

A continuación se mostra unha relación dos Obxectivos-Contidos-Criterios de Avaliación-Estándares de aprendizaxe-Competencias clave:

	Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 1. Autonomía persoal, liderado e innovación			
▪ e ▪ g	▪ B1.1. Autonomía e autocoñecemento. A iniciativa emprendedora e o/a empresario/a na sociedade. ▪ B1.2. Intereses, aptitudes e motivacións persoais para a carreira profesional.	▪ B1.1. Describir as calidades persoais e as destrezas asociadas á iniciativa emprendedora, analizando os requisitos de distintos postos de traballo e actividades empresariais.	▪ IAEEB1.1.1. Identifica as calidades persoais, as actitudes, as aspiracións e a formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, e describe a actividade dos/das empresarios/as e o seu papel na xeración de traballo e benestar social.	▪ CSIEE ▪ CAA
			▪ IAEEB1.1.2. Investiga con medios telemáticos as áreas de actividade profesional do seu contorno, os tipos de empresa que as desenvolven e os postos de traballo en cada unha, razoando os requisitos para o desempeño profesional en cada un deles.	▪ CD ▪ CAA ▪ CSIEE
▪ b ▪ g	▪ B1.3. Itinerarios formativos e carreiras profesionais. Proceso de procura de emprego en empresas do sector. Autoemprego. Proceso de toma de decisións sobre o itinerario persoal.	▪ B1.2. Tomar decisións sobre o itinerario vital propio comprendendo as posibilidades de emprego, o autoemprego e a carreira profesional, en relación coas habilidades persoais e as alternativas de formación e aprendizaxe ao longo da vida.	▪ IAEEB1.2.1. Deseña un proxecto de carreira profesional propia relacionando as posibilidades do ámbito coas calidades e as aspiracións persoais, e valorando a opción do autoemprego e a necesidade de formación ao longo da vida.	▪ CAA ▪ CSIEE
▪ a ▪ c ▪ g	▪ B1.4. Dereito do traballo. ▪ B1.5. Dereitos e deberes derivados da relación laboral. ▪ B1.6. Contrato de traballo e negociación colectiva. ▪ B1.7. Seguridade Social. Sistema de protección.	▪ B1.3. Actuar como futuro/a traballador/a responsable coñecendo os seus dereitos e deberes como tal, valorando a acción do Estado e da Seguridade Social na protección da persoa empregada, e comprendendo a necesidade de protección dos riscos laborais.	▪ IAEEB1.3.1. Identifica as normas e as institucións que interveñen nas relacións entre os/as traballadores/as e as empresas, en relación co funcionamento do mercado de traballo.	▪ CSC ▪ CSIEE

▪ m	Emprego e desemprego. ▪ B1.8. Protección do/da traballador/a e beneficios sociais. ▪		▪ IAEEB1.3.2. Distingue os dereitos e as obrigas que se derivan das relacións laborais, e compróbaos en contratos de traballo e documentos de negociación colectiva.	▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CMCCT

	sociais. ▪ B1.9. Riscos laborais. Normas. Planificación da protección na empresa.		▪ IAEEB1.3.3. Describe as bases do sistema da Seguridade Social e as obrigas dos/das traballadores/as e dos/das empresarios/as dentro deste, así como as prestacións mediante procuras nas web institucionais, valorando a súa acción protectora ante as continxencias cubertas.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE
			▪ IAEEB1.3.4. Identifica as situacións de risco laboral máis habituais nos sectores de actividade económica máis salientables no ámbito, e indica os métodos de prevención legalmente establecidos, así como as técnicas de primeiros auxilios aplicables en caso de accidente ou dano.	▪ CSIEE ▪ CAA ▪ CMCCT
	Bloque 2. Proxecto de empresa			
▪ d ▪ g	▪ B2.1. Idea de proxecto de empresa. Avaliación da idea. O contorno e o papel social da empresa. ▪ B2.2. Elementos e estrutura da empresa. ▪ B2.3. Plan de empresa. ▪ B2.4. Planificación na empresa.	▪ B2.1. Crear un proxecto de empresa na aula e describir as características internas e a súa relación co contorno, así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores/as, clientela, sistemas de produción e comercialización, redes de almacenaxe, etc.	▪ IAEEB2.1.1. Determina a oportunidade dun proxecto de empresa, identificando as características e tomando parte na actividade que a empresa desenvolve.	▪ CSIEE ▪ CAA
			▪ IAEEB2.1.2. Identifica as características internas e externas da empresa en proxecto, así como os elementos que constitúen o contono específico desta (mercado, provedores/as, clientela, sistemas de produción e/ou comercialización, almacenaxe, etc.).	▪ CSIEE ▪ CMCCT ▪ CD
			▪ IAEEB2.1.3. Describe a relación da empresa proxectada co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento, e identifica os procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou comercial.	▪ CSIEE ▪ CCL ▪ CMCCT
			▪ IAEEB2.1.4. Elabora documentos para a planificación das funcións da empresa en proxecto, tanto a longo como a curto prazo.	▪ CCL ▪ CSIEE ▪ CMCCT

▪ b ▪ g ▪ h	▪ B2.5. Información na empresa. Información contable. Información de recursos humanos. Documentos comerciais de cobramento e pagamento. Arquivo.	▪ B2.2. Identificar e organizar a información das áreas da empresa en proxecto aplicando os métodos correspondentes á tramitación documental empresarial.	▪ IAEEB2.2.1. Manexa como usuario/a de nivel básico aplicacións informáticas de control e seguimento de clientela, provedores/as e outros, aplicando as técnicas básicas de contabilidade, xestión financeira e comercial e administración de persoal, para a organización da información da empresa proxectada.	▪ CD ▪ CMCCT ▪ CAA
			▪ IAEEB2.2.2. Transmite información entre as áreas e a clientela da empresa en proxecto, recoñecendo e aplicando técnicas de comunicación e negociación, e aplicando o tratamento protocolario axeitado mediante medios telemáticos e presenciais.	▪ CCL ▪ CSIEE ▪ CD ▪ CMCCT
▪ g ▪ h ▪ l	▪ B2.6. Actividades na empresa. Función de produción. Función comercial e de márketing. ▪ B2.7. Axudas e apoio á creación de empresas.	▪ B2.3. Realizar actividades de produción e comercialización propias da empresa proxectada, aplicando técnicas de comunicación e traballo en equipo.	▪ IAEEB2.3.1. Crea materiais publicitarios e para a difusión dos produtos e/ou servizos obxecto do proxecto, e elabora un plan de comunicación en internet e en redes sociais, aplicando os principios do márketing.	▪ CCL ▪ CSIEE ▪ CD ▪ CMCCT
			▪ IAEEB2.3.2. Desenvolve tarefas de produción e/ou comercialización na empresa en proxecto segundo os plans de control prefixados: simulando a toma de decisións para cumprir os prazos e os obxectivos establecidos e propondo melloras, mediante o traballo en equipo.	▪ CSIEE ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CAA
			▪ IAEEB2.3.3. Compila datos sobre os apoios á creación de empresas tanto do contorno próximo como do territorial, estatal ou europeo, e selecciona as posibilidades que se axusten ao proxecto de empresa formulado.	▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSIEE
	Bloque 3. Finanzas			
▪ a ▪ d	▪ B3.1. Tipos de empresa segundo a súa forma xurídica.	▪ B3.1. Describir as formas xurídicas das empresas en relación coas responsabilidades legais dos/das seus/súas propietarios/a e xestores/as, así como coas esixencias de	▪ IAEEB3.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e indica as esixencias de capital e responsabilidades propias de cada tipo.	▪ CSIEE ▪ CMCCT

▪ g ▪ h ▪ l ▪ ñ	▪ B3.2. Elección da forma xurídica. ▪ B3.3. Trámites de posta en marcha dunha empresa.	capital.	▪ IAEEB3.1.2. Identifica e enumera as administracións públicas implicadas na posta en marcha de empresas, e compila por vía telemática os principais documentos necesarios para a posta en funcionamento.	▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSIEE
			▪ IAEEB3.1.3. Valora as tarefas de apoio, rexistro, control e fiscalización que realizan as autoridades no proceso de creación de empresas, e describe os trámites que se deben realizar.	▪ CSC ▪ CMCCT
			▪ IAEEB3.1.4. Selecciona a forma xurídica máis axeitada en cada caso segundo a actividade que se vaia desenvolver, o número de emprendedores/as, o alcance da responsabilidade que se vaia asumir, a complexidade organizativa, a dispoñibilidade financeira e a fiscalidade.	▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CMCCT
▪ b ▪ f ▪ g	▪ B3.4. Fontes de financiamento das empresas: externas (bancos, axudas e subvencións, e crowdfunding) e internas (accionistas, investidores/as e aplicación de beneficios). ▪ B3.5. Produtos financeiros e bancarios para pequenas e medianas empresas (PME): comparación.	▪ B3.2. Identificar as fontes de financiamento das empresas propias de cada forma xurídica, incluíndo as externas e internas, e valorar as máis axeitadas para cada tipo e momento no ciclo de vida da empresa.	▪ IAEEB3.2.1. Determina os investimentos necesarios para a posta en marcha dunha empresa, e distingue as principais partidas relacionadas nun balance de situación.	▪ CSIEE ▪ CMCCT ▪ CD
			▪ IAEEB3.2.2. Caracteriza de xeito básico as posibilidades de financiamento das empresas, diferenciando o financiamento externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.	▪ CMCCT ▪ CD ▪ CSIEE
▪ b ▪ f ▪ g ▪ l ▪ ñ	▪ B3.6. Planificación financeira das empresas. Estudo de viabilidade económico-financeira. Proxección da actividade. Instrumentos de análise. Razóns básicas. ▪ B3.7. Impostos que afectan as empresas. Calendario fiscal.	▪ B3.3. Recoñecer a necesidade de planificar o negocio das empresas ligándoa á previsión da evolución do sector e da economía nacional, así como da planificación financeira e fiscal.	▪ IAEEB3.3.1. Presenta un estudo de viabilidade económico-financeiro a medio prazo do proxecto de empresa, aplicando condicións reais de produtos financeiros analizados e previsións de vendas, segundo un estudo do ámbito mediante unha aplicación informática tipo folla de cálculo, manexando razóns financeiras básicas.	▪ CD ▪ CSIEE ▪ CAA ▪ CMCCT

			▪ IAEEB3.3.2. Analiza os produtos financeiros máis axeitados de entre as entidades financeiras do ámbito para cada tipo de empresa, valorando o custo e o risco de cada un, e selecciona os máis acaído para o proxecto de empresa.	▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CMCCT ▪ CD
			▪ IAEEB3.3.3. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa actividade e a súa forma xurídica, sinala o funcionamento básico do IAE, IVE, IRPF e IS, e indica as principais diferenzas entre eles.	▪ CMCCT ▪ CD ▪ CSIEE
			▪ IAEEB3.3.4. Valora a achega que supón a carga impositiva das empresas á riqueza nacional e ao sostemento das cargas do Estado.	▪ CSC ▪ CAA

3.3. CONCRECIÓN DE OBXECTIVOS PARA O CURSO

O Decreto 86/2015 do 29 de xuño polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do Bacharelato na Comunidade autónoma de Galicia, establece os obxectivos dea etapa de educación secundaria obrigatoria así como os respectivos obxectivos de área.

A educación secundaria obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en quipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos

de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

j) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

k) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

m) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

n) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

3.4. CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE DE TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN E PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 1. Autonomía persoal, liderado e innovación			
▪ IAEEB1.1.1. Identifica as calidades persoais, as actitudes, as aspiracións e a formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, e describe a actividade dos/das empresarios/as e o seu papel na xeración de traballo e benestar social.	5 sesións	Identifica as características do emprendedor	Observación directa, probas escritas, traballos entregados
▪ IAEEB1.1.2. Investiga con medios telemáticos as áreas de actividade profesional do seu contorno, os tipos de empresa que as desenvolven e os postos de traballo en cada unha, razoando os requisitos para o desempeño profesional en cada un deles.	2 sesións	Investiga en internet sobre a economía da súa zona	Observación directa e traballos entregados
▪ IAEEB1.2.1. Deseña un proxecto de carreira profesional propia relacionando as posibilidades do ámbito coas calidades e as aspiracións persoais, e valorando a opción do autoemprego e a necesidade de formación ao longo da vida.	1 sesión	Sabe deseñar unhas liñas sobre as súas aspiracións persoais	Observación directa, probas escritas, traballos entregados

▪ IAEEB1.3.1. Identifica as normas e as institucións que interveñen nas relacións entre os/as traballadores/as e as empresas, en relación co funcionamento do mercado de traballo.	9 sesións	Identifica algunha norma que interveñen na relación entre traballador e empresa	Observación directa, probas escritas, traballos entregados
▪ IAEEB1.3.2. Distingue os dereitos e as obrigas que se derivan das relacións laborais, e compróbaos en contratos de traballo e documentos de negociación colectiva.	9 sesións	Identifica algunha obriga e algún dereito dos traballadores	Observación directa, probas escritas, traballos entregados

IAEEB1.3.3. Describe as bases do sistema da Seguridade Social e as obrigas dos/das traballadores/as e dos/das empresarios/as dentro deste, así como as prestacións mediante procuras nas web institucionais, valorando a súa acción protectora ante as continxencias cubertas.	3 sesións	Coñece algún aspecto da seguridade social	Observación directa, probas escritas, traballos entregados
▪ IAEEB1.3.4. Identifica as situacións de risco laboral máis habituais nos sectores de actividade económica máis salientables no ámbito, e indica os métodos de prevención legalmente establecidos, así como as técnicas de primeiros auxilios aplicables en caso de accidente ou dano.	5 sesións	É capaz de marcar situacións de risco laboral	Observación directa, probas escritas, traballos entregados
Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación

Bloque 2. Proxecto de empresa			
▪ IAEEB2.1.1. Determina a oportunidade dun proxecto de empresa, identificando as características e tomando parte na actividade que a empresa desenvolve.	4 sesións	Sabe identificar oportunidades de mercado	Observación directa, probas escritas, traballos entregados
▪ IAEEB2.1.2. Identifica as características internas e externas da empresa en proxecto, así como os elementos que constitúen a contorna específica desta (mercado, provedores/as, clientela, sistemas de produción e/ou comercialización, almacenaxe, etc.).	3 sesións	Identifica os aspectos da contorna que inflúen nas empresas	Observación directa, probas escritas, traballos entregados
▪ IAEEB2.1.3. Describe a relación da empresa proxectada co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento, e identifica os procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou comercial.	4 sesións	Pode nomear algunha función dos departamentos dunha empresa	Observación directa, probas escritas, traballos entregados
▪ IAEEB2.1.4. Elabora documentos para a planificación das funcións da empresa en proxecto, tanto a longo como a curto prazo.	3 sesións	Coñece a importancia da planificación empresarial	Observación directa e, traballos entregados

▪ IAEEB2.2.1. Manexa como usuario/a de nivel básico aplicacións informáticas de control e seguimento de clientela, provedores/as e outros, aplicando as técnicas básicas de contabilidade, xestión financeira e comercial e administración de persoal, para a organización da información da empresa proxectada.	3 sesións	Coñece e comeza a manexar aplicacións informáticas de control e seguimento de clientela, provedores/as e outros, aplicando as técnicas básicas de contabilidade, xestión financeira e comercial	Observación directa e, traballos entregados
▪ IAEEB2.2.2. Transmite información entre as áreas e a clientela da empresa en proxecto, recoñecendo e aplicando técnicas de comunicación e negociación, e aplicando o tratamento protocolario axeitado mediante medios telemáticos e presenciais.	4 sesións	Explica a importancia da comunicación entre departamentos da empresa	Observación directa, probas escritas, traballos entregados
▪ IAEEB2.3.1. Crea materiais publicitarios e para a difusión dos produtos e/ou servizos obxecto do proxecto, e elabora un plan de comunicación en internet e en redes sociais, aplicando os principios do márketing.	2 sesións	Crea materiais publicitarios para distintos medios ou plataformas	Observación directa, probas escritas, traballos entregados

▪ IAEEB2.3.2. Desenvolve tarefas de produción e/ou comercialización na empresa en proxecto segundo os plans de control prefixados: simulando a toma de decisións para cumprir os prazos e os obxectivos establecidos e propondo melloras, mediante o traballo en equipo.	3 sesións	Recoñece a importancia do traballo en equipo na toma de decisións	Observación directa, probas escritas, traballos entregados

▪ IAEEB2.3.3. Compila datos sobre os apoios á creación de empresas tanto do contorno próximo como do territorial, estatal ou europeo, e selecciona as posibilidades que se axusten ao proxecto de empresa formulado.	3 sesións	Busca información sobre axudas, subvencións, etc., que se axusten a un tipo de empresa en particular	Observación directa, probas escritas, traballos entregados

Bloque 3. Finanzas			
Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
▪ IAEEB3.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e indica as esixencias de capital e responsabilidades propias de cada tipo.	9 sesións	Distingue a maioría das formas xurídicas das empresas e é capaz de sinalar certas características de cada unha	Observación directa, probas escritas, traballos entregados
▪ IAEEB3.1.2. Identifica e enumera as administracións públicas implicadas na posta en marcha de empresas, e compila por vía telemática os principais documentos necesarios para a posta en funcionamento.	1 sesión	É consciente da implicación da administración pública na posta en marcha dunha empresa	Observación directa, probas escritas, traballos entregados
▪ IAEEB3.1.3. Valora as tarefas de apoio, rexistro, control e fiscalización que realizan as autoridades no proceso de creación de empresas, e describe os trámites que se deben realizar.	1 sesión	Describe os trámites que se deben realizar na posta en marcha dunha empresa	Observación directa, probas escritas, traballos entregados
▪ IAEEB3.1.4. Selecciona a forma xurídica máis axeitada en cada caso segundo a actividade que se vaia desenvolver, o número de emprendedores/as, o alcance da responsabilidade que se vaia asumir, a complexidade organizativa, a dispoñibilidade financeira e a fiscalidade	9 sesións	É capaz de escoller o mellor tipo de sociedade para cada caso concreto	Observación directa, probas escritas, traballos entregados

▪ IAEEB3.2.1. Determina os investimentos necesarios para a posta en marcha dunha empresa, e distingue as principais partidas relacionadas nun balance de situación.	6 sesións	Sabe confeccionar un balance non moi complicado	Observación directa, probas escritas, traballos entregados
▪ IAEEB3.2.2. Caracteriza de xeito básico as posibilidades de financiamento das empresas, diferenciando o financiamento externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.	2 sesións	É capaz de realizar un esquema das fontes de financiamento das empresas	Observación directa, probas escritas, traballos entregados
▪ IAEEB3.3.1. Presenta un estudo de viabilidade económico-financeiro a medio prazo do proxecto de empresa, aplicando condicións reais de produtos financeiros analizados e previsións de vendas, segundo un estudo do ámbito mediante unha aplicación informática tipo folla de cálculo, manexando razóns financeiras básicas.	3 sesións	É capaz de manexar unha folla de cálculo para aplicala na xestión empresarial	Observación directa, probas escritas, traballos entregados

▪ IAEEB3.3.2. Analiza os produtos financeiros máis axeitados de entre as entidades financeiras do ámbito para cada tipo de empresa, valorando o custo e o risco de cada un, e selecciona os máis acaído para o proxecto de empresa.	2 sesións	Coñece os puntos positivos e negativos de diferentes produtos financeiros	Observación directa, probas escritas, traballos entregados

▪ IAEEB3.3.3. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa actividade e a súa forma xurídica, sinala o funcionamento básico do IAE, IVE, IRPF e IS, e indica as principais diferenzas entre eles.	3 sesións	Identifica a maioría das obrigas fiscais das empresas	Observación directa, probas escritas, traballos entregados
▪ IAEEB3.3.4. Valora a achega que supón a carga impositiva das empresas á riqueza nacional e ao sostemento das cargas do Estado.	1 sesión	Reflexiona sobre o papel dos tributos na sociedade	Observación directa, probas escritas, traballos entregados

Sinalar, no que respecta ó grao mínimo de consecución, que non se considera ningún estándar de aprendizaxe imprescindible para a superación da materia, pero si un conxunto deles que amosen un dominio adecuado do alumno da materia e dos termos económicos. As avaliacións están organizadas por bloques de estándares e contidos relativamente independentes, no cal o alumno debe demostrar capacidade e suficiencia en cada bloque. Co cal, independentemente dos estándares de maneira individual que poida superar satisfactoriamente, enténdese que terá un dominio suficiente cando teña asimilados e certificados un conxunto deles de cada bloque/avaliación que lle permitan ter independencia e poida demostrar capacidades e competencias a nivel económico. Así o mínimo de consecución considerarase como o dominio suficiente e adecuado da metade, polo menos, dos estándares de aprendizaxe valorados en probas escritas, traballos e produción na aula. Se levamos isto a unha cualificación numérica enténdese que o alumno/a deberá acadar un mínimo de 5 sobre 10 en cada avaliación.

Móstranse, a continuación, a secuenciación dos diferentes bloques nos que se divide a materia, tendo en conta o calendario escolar para o ano 2021/2022

	TEMPORALIZACIÓN
Bloque 1: Autonomía persoal, liderado e innovación	1ª,2ªAvaliación
Bloque 2: Proxecto de empresa	Todas
Bloque 3: Finanzas	2ª-3ª Avaliación

Na táboa seguinte detállanse as unidades didácticas nas que se dividen os seis bloques de IAEE de 4º ESO:

UNIDADE DIDÁCTICA	TÍTULO
Bloque 1: Autonomía persoal, liderado e innovación	
1	O proxecto profesional
2	A relación laboral

3	A seguridade social
4	Os riscos laborais
5	Primeiros auxilios
Bloque 2: Proxecto de empresa	
6	O proxecto de empresa
7	A información de Recursos Humanos
8	As actividades da empresa
9	A función contable. Documentos de cobro e pago. O arquivo
Bloque 3: Finanzas	
10	A forma xurídica e os trámites de constitución
11	A financiación das empresas
12	As obrigacións fiscais

3.5. CONCRECIÓN METODOLÓXICA DA MATERIA

O RD 86/2015 establece os “ Principios metodolóxicos”, dos cales destacamos:

2. A metodoloxía didáctica neste etapa será nomeadamente activa e participativa, favorecendo o traballo individual e o cooperativo do alumnado, así como o logro dos obxectivos e das competencias correspondentes.

5. A intervención educativa debe ter en conta como principio a diversidade do alumnado, entendendo que deste xeito se garante o desenvolvemento de todos/as os/as alumnos/as e mais unha atención personalizada en función das necesidades de cadaquén. Os mecanismos de reforzo, que se deberán pór en práctica tan pronto como se detecten dificultades de aprendizaxe, poderán ser tanto organizativos como curriculares.

6. Prestarase unha atención especial á adquisición e ao desenvolvemento das competencias, e fomentarase a correcta expresión oral e escrita, e o uso das matemáticas. De acordo co disposto no artigo

24.6 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, a comprensión lectora, a expresión oral e

escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional traballaranse en todas as materias.

8. Promoverase a integración e o uso das tecnoloxías da información e da comunicación na aula, como recurso metodolóxico eficaz para desenvolver as tarefas de ensino e aprendizaxe.

9. Para unha adquisición eficaz das competencias e a súa integración efectiva no currículo, deberán deseñarse actividades de aprendizaxe integradas que lle permitan ao alumnado avanzar cara aos resultados de aprendizaxe de máis dunha competencia ao mesmo tempo.

O punto de partida será unha avaliación de diagnóstico dos coñecementos previos que desta materia teñan os alumnos xa que inda que é unha materia que cursan por primeira vez. si teñen conceptos previos relativos xa que os contidos económicos están presentes na vida diaria da sociedade actual; a partir de aquí, o desenvolvemento das distintas unidades farase de modo progresivo: é dicir, incorporando novos conceptos de forma paulatina, buscando sempre a interrelación entre eles, e tamén a interrelación con outras materias deste curso e con temas de actualidade. Con esta avaliación inicial tamén se detectarán posibles diferenzas individuais para deseñar a metodoloxía máis adecuada que contemple a atención persoal ao alumno e ao grupo.

Aplicarase o método simbólico e verbalístico que se fundamenta na transmisión do saber, no que o profesor é un axente determinante na aprendizaxe, xunto co método intuitivo que tenta achegarse o máis posible á realidade inmediata do alumno, partindo da realización dunhas actividades experimentais que lle implique dunha forma activa, e mediante o deseño doutras que requiran unha colaboración cos seus compañeiros. Estas técnicas de ensino poden converterse en activas mentres o profesor convértese no orientador da aprendizaxe. Todo iso, contribuirá a lograr unha verdadeira motivación do alumno.

En referencia á forma de razoamento utilizaranse métodos dedutivos nos que o profesor presentará os conceptos, principios ou afirmacións de cada bloque dos que se extraerán unhas conclusións e consecuencias, para posteriormente aplicalas a casos particulares da actualidade económica extraídas da consulta en medios audiovisuais e escritos.

O método indutivo, como método activo por excelencia aplicarase á análise de feitos e datos económicos concretos, pasados ou presentes, ademais de análise de experiencias e observacións da contorna do propio alumno, para que así lle axude a alcanzar un razoamento globalizado.

Os recursos metodolóxicos a empregar organizaranse nunha serie de estratexias de ensino-aprendizaxe principalmente heurísticas, e de aproximación razoada, que o profesor deseñará para que conduzan ao alumno para descubrir e a resolver en por si, os problemas que se lle expoñan, e a xerar posibles solucións. A análise e comentario de textos, de noticias económicas, a procura e consulta de

diversas fontes de información serán ferramentas útiles para conseguir esta formación na que para iso faise necesario e aconsellable o uso das tecnoloxías da comunicación e información.

A participación do alumnado é a base fundamental da motivación polo que se realizarán por unha banda actividades individuais, e por outro, traballos en grupo heteroxéneos que se expoñerán publicamente ante o resto do alumnado. En todos os bloques temáticos podemos diferenciar contidos nos que se poden utilizar ambas as formas de participación. Na exposición destas actividades fomentarase o uso de ferramentas ofimáticas básicas e valorarase a correcta expresión oral e escrita. Fomentarase tamén os debates na clase procurando a interacción educativa, así conseguiremos fomentar no alumnado o desenvolvemento e sentimento de respecto por opinións distintas, de tal maneira, que posibilite o exercicio da socialización e convivencia.

En xeral, en cada unidade desenvolveranse os seguintes tipos de actividades:

-Actividades de introdución para iniciar o tema. Terán por obxectivo explorar os coñecementos previos do alumno e conseguir a súa motivación. Para levalas a cabo empregaremos técnicas como a choiva de ideas ou os debates sobre cuestións que trataremos sempre que conecten coa súa realidade máis próxima.

-Actividades de desenvolvemento para desenvolver e profundar nos contidos e na adquisición de competencias, á vez que se consolidan os conceptos máis importantes Trataremos sempre que os contidos reflictan a súa aplicación práctica real e usar estratexias que fomenten a motivación e a interacción dos alumnos no proceso de aprendizaxe

-Actividades de sínteses e comprobación. As actividades de sínteses permitirán integrar os contidos vistos na unidade, tratando de relacionalos cos adquiridos nas unidades anteriores. Os mapas conceptuais, os glosarios de termos, os cadros de sínteses e a actividade talleres de prensa serán poderosas ferramentas para conseguilo.

En ocasións recorreremos tamén ao uso de xogos e a actividades de repaso e autoavaliación

-Tendo sempre presente a atención á diversidade, levarán a cabo actividades de reforzo, que permitan superar aos alumnos que o necesiten dificultades na asimilación de e actividades de ampliación ou enriquecemento, respondendo o ritmo de aprendizaxe daqueles alumnos que alcancen os obxectivos de forma máis rápida.

3.6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Con carácter xeral empregaranse os seguintes recurso didácticos:

- Libro de texto: Iniciación á actividade emprendedora e empresarial 4º ESO.. Ed. Editex
- Materiais de traballo elaborados pola profesora a partir da bibliografía e webgrafía
- Medios materiais presentes na aula: encerado, ordenador, canón, pizarra dixital, acceso a internet
- Aula virtual
- Prensa diaria, publicacións especializadas e lecturas de contido económico/empresarial
- Medios e recursos audiovisuais (cancións, películas)
- Recursos didácticos online (KAHOOT)
- Blogs e webs de contido económico/ empresarial

3.7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

A avaliación entendese como un elemento máis do proceso educativo xa que permite orientar e dirixir de forma permanente a aprendizaxe. Neste sentido, a avaliación contribúe en si mesma a mellorar o rendemento dos alumnos.

Partiremos dunha avaliación inicial ou diagnóstica. Esta proporciónanos información tanto dos coñecementos de partida dos alumnos, como da diversidade existente entre eles, a fin de orientar a intervención educativa do modo máis apropiado. Realizarase nas primeiras semanas de curso.

Realizaranse 3 avaliacións, unha por trimestre. A cualificación do alumno calcularase como a suma ponderada dos seguintes instrumentos, cada un deles puntuado do 0 ao 10:

- **Probas escritas de contido teórico-práctico**, nas cales se valorará o dominio de contidos e a exposición dos mesmos. **A súa media suporá un 40% da nota**.
- **Observación directa do proceso de aprendizaxe** que se plasmará no caderno do profesor/ficha do alumno e **suporá un 10%.** En dita observación do alumno valorarase:

- O traballo diario nas actividades realizadas na aula e fora dela (resolución de exercicios, preguntas orais, debates, etc.) Valorarase entre outros o dominio de procedementos, a expresión dos mesmos, a autonomía e a capacidade investigadora, así como a limpeza e claridade na exposición.
- A actitude e a participación na clase.
- **Traballos recollidos, tanto individuais como en grupo, que suporán un 50% da cualificación**. Valorarase a capacidade de buscar e seleccionar información, o formato, a expresión escrita, a capacidade de expoñelos publicamente , emitir xuízos de valor e defender argumentacións cando corresponda. Cando se leven a cabo actividades e traballos en grupo terase en conta tamén a coordinación do alumnado co grupo e o diálogo cos outros grupos

Para acadar a cualificación positiva na avaliación a suma ponderada estes tres instrumentos debe ser como mínimo dun 5.

De non acadar o aprobado, o alumno poderá realizar un exame de recuperación da avaliación que suporá o 100% da nota. Os profesores poderán decidir realizar esta proba antes da sesión de avaliación ou despois, en función do tempo e das circunstancias do curso. Dito exame poderá usarse para subir nota por aqueles alumnos que o desexen.

No caso de que algún alumno intente aprobar por métodos fraudulentos cualificación será cero, incluso cando isto se demostre unha vez rematada a proba.

A cualificación final será a media aritmética das cualificacións obtidas en cada avaliación. Para superar a materia na avaliación final ordinaria deberá alcanzar un mínimo de 5 puntos na media das tres avaliacións. Sempre e cando teña todas as avaliacións aprobadas. No caso de ter unha ou máis avaliacións suspensas, poderá recuperalas nunha proba final de xuño.

No caso de non superar a materia na avaliación ordinaria, o alumnado terá dereito a unha avaliación extraordinaria. Está consistirá nunha proba escrita de contados teórico-prácticos que representará o 100% da nota. Para superar a materia deberá obter unha nota igual ou superior ao 5.

Os criterios para cualificar numericamente as avaliacións, así como a nota final e a proba extraordinaria, será a seguinte:

[Escriba aquí]

	nota final	cualificación.
<	1	0
<	2	1
<	3	2
<	4	3
<	5	4
<	5,9	5
<	6,8	6
<	7,7	7
<	8,6	8
<	9,5	9
≥	9,5	10

3.8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E PRÁCTICA DOCENTE

Un dos aspectos máis importantes no proceso de avaliación é o seu carácter corrector das variacións que se poden producir ao longo do proceso de ensino. Así pois, é necesario que un dos obxectos de avaliación sexa a propia actividade, a súa planificación, o seu desenvolvemento e os resultados obtidos.

Así pois tras cada avaliación, teranse en conta os seguintes aspectos:

- A adecuación das actividades escollidas ós obxectivos marcados ao principio na programación.

- O propio desenvolvemento do proceso.

- A actuación do profesor/a nas distintas fases do proceso.

- A selección dos materiais e o seu tratamento para obter os resultados esperados.

- A organización e temporalización do traballo na clase.

- As relacións de convivencia e o traballo en equipo.

- O ambiente de traballo

- O grao de motivación e participación do alumnado no día a día

- Modificacións e melloras das actividades.

No departamento e trataranse todos os aspectos anteriores de forma periódica e reflectiranse as conclusións na correspondente acta . Ademais, ó comezar cada avaliación levarase a cabo, unha análise exhaustivo dos resultados da avaliación anterior, desglosado por cursos e materias.

Teranse en conta todos aqueles instrumentos de avaliación externa. A súa análise e a valoración dos resultados servirá ao Departamento para comprobar que contidos deben ser reforzados e comprobar a efectividade do proceso de ensinanza e aprendizaxe.

Ao longo do curso tamén se procederá a un seguimento da temporalización na distribución dos contidos para efectuar os reaxustes necesarios ou favorecer a coordinación entre os profesores que impartan clase nun mesmo grupo

O obxectivo final é que a avaliación sexa parte integrante da actividade cotiá da aula como mecanismo de reaxuste tanto do aprendizaxe do alumno/a como do propio proceso de ensino.

INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				

12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

INDICADORES DE LOGRO DA PRACTICA DOCENTE

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				

17. Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación	-	-	-	-

3.9.ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES.

Non procede

3.10. PROCEDEMENTOS PARA ACREDITAR COÑECEMENTOS PREVIOS

Non aplica

3.11. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS RESULTADOS

A sesión de avaliación inicial realizarase nas primeiras semanas de curso a fin de poder orientar a intervención educativa do modo máis axeitado. Servirá para constatar a situación de partida dos alumnos e da diversidade existente entre eles. Realizarase a través dunha pequena proba escrita así como a través de preguntas realizadas de forma oral e da observación na clase.. A avaliación inicial é un dos elementos que nos indica as estratexias metodolóxicas que poden ser máis eficaces para no ensino aprendizaxe da nosa disciplina, así a necesidade de adoptar medidas de reforzo educativo ou de flexibilidade na materia, que se materializa por exemplo en actividades de reforzo e/ou ampliación para o alumnado.

3.12. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

A atención á diversidade ten por finalidade a mellor resposta educativa ás necesidades e diferenzas, ofrecendo oportunidades reais de aprendizaxe a todo o alumnado en contextos educativos ordinarios dentro dun entorno inclusivo, a través de actuacións e medidas educativas.

A avaliación inicial e a colaboración co Departamento de Orientación facilítanos non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes. A partir dela poderemos:

• Identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. (Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención

específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc. Tamén dificultades que se poidan derivar da fenda dixital).

• Saber as medidas organizativas a adoptar. (Planificación de reforzos, agrupamentos flexibles, situación de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).

• Establecer conclusións sobre as medidas curriculares a adoptar, así como sobre os recursos que se van empregar .

De forma xeral dende a nosa materia e a nivel de aula traballaremos con:

-Procedementos e recursos metodolóxicos flexibles que permitan adaptarse aos diferentes ritmos e estilos de aprendizaxe dos alumnos.

-Flexibilidade nos tempos de desenvolvemento das actividades en función das necesidades do alumnado.

-Combinación de diferentes agrupamentos en función da actividade para realizar, desde o traballado individual ao traballo por parellas ou en grupo, priorizando os grupos heteroxéneos e favorecendo a cooperación e a titoría entre iguais.

-Instrumentos de avaliación que permitan adaptarse aos diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado.

-Introdución de actividades en cada unidade didáctica en orde ascendente de dificultade.

-Deseño de actividades de reforzo para os alumnos que presenten dificultades de aprendizaxe nalgunha ou algunhas unidades didácticas. Á vez, elaboraranse actividades de ampliación, que permitan una a profundización en contidos para alumnado cun ritmo de asimilación máis rápido.

3.13. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

No proceso de ensino-aprendizaxe fomentarase:

- O desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade e os valores inherentes ao principio de igual-dade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.

- A aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto aos home e mulleres por igual, ás persoas con discapacidade e o rexeitamento á violencia terrorista, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, o respecto e consideración ás vítimas do terrorismo e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.

- A prevención da violencia de xénero, da violencia contra as persoas con discapacidade, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia.

- A análise crítica de comportamentos e contidos sexistas e estereotipos que supoñan discriminación.

- O estudo do desenvolvemento sostible e o medio ambiente, dos riscos de explotación e abuso sexual, o abuso e malos tratos ás persoas con discapacidade, as situacións de risco derivadas da inadecuada utilización das Tecnoloxías da Información e Comunicación, así como a protección ante emerxencias e catástrofes.

- O desenvolvemento e afianzamento do espírito emprendedor e a adquisición de competencias para a creación e desenvolvemento dos diversos modelos de empresas e ao fomento da igual-dade de oportunidades e do respecto ao emprendedor e ao empresario, así como á ética empresarial

- Cada certo tempo o alumno estará en contacto cas novas tecnoloxías, xa que traballarán a través de Internet, para coñecer a actualidade económica.

3.14. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

As actividades complementarias e extraescolares apoian e enriquecen a actividade docente, contribuíndo a lograr unha formación plena dos alumnos. Propóñense as seguintes para este curso

- Visita a unha empresa cercana.

- Charla-coloquio con emprendedores locais, persoal da Administración local, persoal de banca, sindicatos.

- Talleres/programas presenciais e online relativos á materia.

- Conferencias de interese relacionadas coa materia

- Celebración de efemérides tales como o Día da Paz, Día da muller traballadora, etc.

3.15. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROPIA PROGRAMACIÓN

Nas reunións que se celebren no departamento didáctico e, especialmente, ao final de cada avaliación, deberá facerse un seguimento da Programación Didáctica. A información resultante desta análise permitirá modificar a temporalización e os contidos que se traballen na aula para adaptalos aos

diferentes grupos de alumnos, así como das estratexias metodolóxicas. A esto a efectos terase en conta principalmente:

- Resultados da avaliación en cada unha das materias

- Adecuación dos materiais, recursos didácticos e distribucións de espazos e tempos aos métodos pedagóxicos utilizados

- Contribución dos métodos pedagóxicos e didácticos á mellora do clima da aula e do centro

As medida adoptadas reflexaranse no libro de actas do departamento e constarán na memoria final de curso.

[Escriba aquí]

4. ECONOMÍA 1º BACHARELATO

4.1. INTRODUCIÓN

A presente programación elabórase de conformidade co disposto na disposición adicional segunda da RESOLUCIÓN do 17 de xuño de 2021, da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento das ensinanzas de educación infantil, educación secundaria obrigatoria e bacharelato no curso académico 2021-2022.

Conforme ó Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, a formación en economía faise necesaria nun contexto globalizado, no que as relacións entre os axentes económicos e sociais son cada día máis complexas.

A consideración do comportamento económico das persoas na procura da satisfacción das súas necesidades, así como da produción e da organización dos bens e os servizos necesarios, e da distribución dos recursos escasos facilitan a compresión da realidade social.

Calquera persoa necesita coñecer as regras básicas que explican os acontecementos económicos e a linguaxe específica utilizada por economistas e medios de comunicación para analizar eses feitos. O estudo da economía axuda a percibir e a coñecer o mundo, e posibilita analizar e afondar nas relacións humanas, facilita a comprensión dos conceptos utilizados habitualmente na análise económica e empresarial, serve para potenciar destrezas de razoamento, abstracción e interrelación, e proporciona ferramentas para examinar de xeito crítico a sociedade. E contribúe tamén a desenvolver a curiosidade intelectual, a capacidade analítica, o rigor e a amplitude de perspectivas á hora de indagar no coñecemento de variables como o crecemento, a pobreza, a educación, a saúde, a riqueza, o ambiente, etc. Proporciona importantes coñecementos matemáticos e estatísticos, habilidades de comunicación oral e escrita para explicar e transmitir ideas e conclusións, con argumentos e evidencias empíricas, sentido da ética e respecto polo ser humano, así como unha intensa capacidade de traballo, tanto individual como en equipo.

O enfoque empregado pola economía na resolución dos problemas sociais distínguea das restantes ciencias sociais.

A materia de Economía de 1º de bacharelato emprega un esquema mixto de presentación baseado principalmente na análise da economía como ciencia, do papel dos axentes económicos e do funcionamento das principais institucións económicas e os seus elementos. Estrutúrase en sete bloques:

- Primeiro bloque: "Economía e escaseza. A organización da actividade económica". Abórdase o problema que deu orixe á ciencia económica, a relación entre economía e escaseza, continuando coa organización da actividade económica para estudar a estruturados sistemas económicos.

- Segundo bloque: "A actividade produtiva". Descríbese a produción como principal actividade económica

- Terceiro bloque: "O mercado e o sistema de prezos". Neste bloque analízase o comportamento da oferta e da demanda, así como funcionamento dos diferentes mercados.

- Cuarto bloque: "A macroeconomía" céntrase na medición da actividade económica e no estudado mercado de traballo.

- Quinto bloque: "Aspectos financeiros da economía" faise un repaso da vertente financeira da actividade económica.

- Sexto bloque: "O contexto internacional da economía", neste bloque abórdase a análise do sector exterior e dos fenómenos de integración económica e globalización.

- Sétimo bloque: “Desequilibrios económicos e o papel do Estado na economía reflexiónase sobre o carácter cíclico de actividade económica e o papel do Estado para corrixir os desequilibrios do funcionamento económico.

A grande transcendencia social da economía queda reflectida na súa contribución ao fomento da mellora da calidade de vida, ao progreso e ao benestar social. Os coñecementos económicos teñen cada día máis valor, pola importancia de contar cunha cidadanía formada e pola relevancia dunha boa administración dos recursos públicos.

4.2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTOS DAS COMPETENCIAS CLAVE, CONCRECIÓN QUE RECOLLA OS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES.

A organización de actividades propostas en unidades didácticas son contextualizadas e relacionadas na medida do posible coa vida cotiá, o que permite a aplicación e transferencia do aprendido na clase, e servirá como comprobación dos progresos realizados na adquisición das competencias básicas.

Un aspecto importante é o fomento do traballo colaborativo e discusións na clase; que deberá ter un carácter significativo, facilitando o adestramento de habilidades sociais, e unha maior motivación nos alumnos.

Segundo a lexislación as áreas curriculares ou disciplinas deben participar no desenvolvemento das distintas habilidades do alumnado. Estas, segundo as especificacións da lei son:

- Comunicación lingüística.
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
- Competencia Dixital.
- Aprender a aprender.
- Competencias sociais e cívicas.
- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
- Conciencia e expresións culturais.

No proxecto de Economía para 1º de Bacharelato, tal e como é suxerido pola lei, impulsarase o desenvolvemento da **competencia de comunicación lingüística**. Esta competencia afonda nas habilidades de escoita, comprensión e presentación de mensaxes orais e escritas, que na etapa de Bacharelato requiren un nivel máis elevado de desenvolvemento, uns recursos máis complexos para xestionar nun nivel máis diverso e de nivel cognitivo superior.

Importante dicir, que esta aportación non se limita a mellora das competencias lingüísticas, pois inclúe o desenvolvemento de todos os elementos expresivos, en especial os de carácter audiovisual.

A materia de Economía usa a súa propia terminoloxía para capacitar os alumnos a incorporar esa linguaxe e termos que debe empregar nos momentos axeitados con suficiente propiedade. Ademais, a comunicación dos resultados da investigación e outros traballos realizados favorece o desenvolvemento de competencia lingüística en comunicación. As lecturas e discusións que se levarán a cabo nas unidades didácticas da materia, tamén permitirán a familiarización e utilizar a linguaxe económica.

En canto á competencia matemática e **competencias básicas en ciencia e tecnoloxía**, tamén se traballará neste campo. Para desenvolvelas, o alumnado implementará estratexias para definir problemas, resolvelos, deseñar pequenas investigacións... Apreciarán con iso a importancia do método científico na área das ciencias sociais.

A **competencia dixital** é desenvolvida para fomentar a investigación, selección e utilización da información en medios dixitais, así como permitir que os alumnos se familiaricen cos códigos diferentes, formas e linguas en que a información científica (gráficos, estatísticas, táboas...). O uso da tecnoloxía da información e comunicacións no aprendizaxe da economía para comunicarse, recoller información, tratar os datos... é un recurso útil que axuda a amosar unha visión actualizada da situación económica dun país.

A gran cantidade de información que pode ser obtida a partir da Internet, cada vez máis, debe ser adquirido correctamente seleccionado e asimilado para transformalo nun coñecemento adecuado.

Trátase de mellorar a búsqueda selectiva da información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia) a súa análise, xestión, interpretación e análise, para realizar a síntese e desenvolvemento de pequenas informes, que serán presentadas e discutidas na clase.

A adquisición da competencia para **aprender a aprender** nesta materia baséase na natureza instrumental de gran parte do coñecemento adquirido. Ao operar con modelos teóricos tamén se incentiva a imaxinación, a análise, habilidades de observación ambientais, a iniciativa, a creatividade e o pensamento crítico, o que incentiva a aprendizaxe independente. Os diferentes paradigmas existentes sobre cuestións económicas fundamentais, como a inflación, o paro ou a intervención do Estado na economía, son discutidos e polo tanto os alumnos construirán o seu propio coñecemento posicionándose a favor ou contra.

Esta materia incentiva o traballo en equipo para resolver actividades que promovan o desenvolvemento de actitudes como a cooperación, a solidariedade e o respecto polas opinións dos demais, o que contribúen á adquisición de **competencias sociais e cívicas**. Do mesmo xeito, os coñecementos económicos son unha parte esencial da cultura cívica, cada vez máis sensibilizados con estas cuestións pola súa presenza nos medios de comunicación e a súa importancia na economía familiar.

A materia de economía constrúe as bases do **sentido de iniciativa e espírito emprendedor**, xa que educa en actitudes e capacidades emprendedoras e asegura a comprensión de conceptos económicos básicos, incluíndo o desenvolvemento de certas calidades persoais: a elección de recursos, planificación, resolución de problemas e avaliación de resultados.

O desenvolvemento de modelos sinxelos que representan a realidade económica na materia de economía de 1º de Bacharelato, tamén contribúen ao desenvolvementos da **conciencia e expresión cultural.**

Os estándares de aprendizaxe avaliables son os recollidos no Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia e que se detallan a continuación:

Economía. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 1. Economía e escaseza .A organización da actividade económica			
i l	B1.1. Escaseza, elección e asignación de recursos. Custo de oportunidade.	B1.1.Explicar o problema da escaseza: recursos escasos e necesidades ilimitadas.	ECB1.1.1. Recoñece a escaseza e a correspondente necesidade de elixir entre decisións alternativas, como problema máis determinante para afrontar en todo sistema económico.	CAA CMCCT
a h i l	B1.2. Mecanismos de asignación de recursos. B1.3. Análise e comparación dos sistemas económicos.	B1.2.Observar os problemas económicos dunha sociedade, así como analizar e expresar unha valoración crítica das formas de resolución desde o punto de vista dos sistemas	ECB1.2.1.Analiza as respostas ás preguntas clave sobre a organización dos principais sistemas económicos.	CSC CMCCT CD
			ECB1.2.2.Relaciona,para a súa interpretación, os cambios máis recentes no escenario económico mundial coas circunstancias técnicas, económicas, sociais e políticas que os explican, a partir de casos concretos de análise.	CSC CD CAA
			ECB1.2.3. Compara sistemas económicos, utilizando exemplos actuais do ámbito internacional.	CAA CD CSC
i l	B1.4. Economía como ciencia: actividade económica sociedade. B1.5. Principios na toma de decisións económicas. B1.6.Modeloseconómicos.Economía positiva e normativa. B1.7.Informacióneconómica: interpretación de datos gráficos.	B1.3.Comprender o método científico que se utiliza na área da economía, así como identificar as fases da investigación científica en economía e os modelos económicos.	ECB1.3.1. Distingue as proposicións económicas positivas das proposicións económicas normativas.	CAA CMCCT
			ECB1.3.2. Interpreta os modelos de representación da realidade económica e emprega os termos e a metodoloxía apropiados para analizar problemas económicos concretos.	CCL CMCCT CD
	Bloque 2. A actividade produtiva			

i l m p	B2.1.Proceso produtivo e factores de produción.	B2.1. Analizar as características principais do proceso produtivo.	ECB2.1.1.Expresa unha visión integral do funcionamento do sistema produtivo partindo do estudo da empresa e a súa participación en sectores económicos, así como a súa conexión e interdependencia.	CAA CCL CSC

Economía. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
l	B2.2 División técnica do traballo, produtividade e interdependencia	B2.2 Explicar as razóns técnicas do proceso de división de traballo	ECB2.2.1 Relaciona o proceso de división técnica do traballo coa interdependencia económica nun contexto global.	CMCCT
			ECB2.2.2. Clasifica e define os factores produtivos, e describe as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.	CMCCT CCL
a h i l m	B2.3. Globalización: cambios no sistema produtivo ou na organización da produción.	B2.3. Identificar os efectos da actividade empresarial para a sociedade e a vida das persoas.	ECB2.3.1.Analiza para explicar as repercusións da actividade das empresas, tanto nun ámbito próximo coma nun ámbito internacional.	CSIEE CCL
a h i m	B2.4. Empresa: obxectivos e funcións.	B2.4.Expresar os obxectivos e as funcións principais das empresas, utilizando referencias reais do ámbito próximo e transmitindo a utilidade que se xera coa súa actividade.	ECB2.4.1.Distingue e interpreta os obxectivos e as funcións das empresas.	CSIEE CAA
			ECB2.4.2. Explica a función creadora de utilidade dos bens das empresas.	CD CCL
i l m	B2.5. Eficacia, eficiencia efectividade. B2.6.Eficiencia na produción: eficiencia técnica e económica.	B2.5.Relacionar e distinguir a eficiencia técnica e a eficiencia económica.	ECB2.5.1.Determina e interpreta a eficiencia técnica e económica a partir dos casos formulados.	CD CMCCT

i l m	B2.7.Custos de produción. Cálculo e análise dos custos de produción e dos beneficios.	B2.6.Calcular e controlar os custos e os beneficios das empresas, e representar e interpretar gráficos relativos a eses conceptos.	ECB2.6.1. Calcula, clasifica e utiliza diversos tipos de custos, fixos e variables, totais, medios e marxinais, e representa e interpreta gráficos de custos.	CMCCT CD
			ECB2.6.2.Calcula, analiza e interpreta os beneficios dunha emprésaa partir de supostos de ingresos e custos dun período.	CMCCT CD

i l m	B2.8. Función de produción.	B2.7.Analizar, representar e interpretar a función de produción dunha empresa a partir dun caso dado.	ECB2.7.1.Representa e interpreta gráficos de produción total, media e marxinal, a partir de supostos dados.	CMCCT CD
	Bloque 3. O mercado e o sistema de prezos			
		Economía. 1º de bacharelato		
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
i l m	B3.1.Curva de demanda. Movementos ao longo da curva de demanda e desprazamentos na curva de demanda. Elasticidade da demanda. B3.2.Curva de oferta. Movementos ao longo da curva de oferta e desprazamentos na curva da oferta. Elasticidade da oferta. B3.3. Equilibrio do mercado.	B3.1.Interpretar,a partir do funcionamento do mercado, as variacións en cantidades demandadas e ofertadas de bens e servizos en función de distintas variables.	ECB3.1.1. Representa graficamente os efectos das variacións das variables no funcionamento dos mercados.	CMCCT CD
			ECB3.1.2.Define e expresa matematicamente as variables que determinan a oferta e a demanda.	CMCCT CCL
			ECB3.1.3. Analiza as elasticidades de demanda e de oferta, interpretando os cambios en prezos e cantidades, así como os seus efectos sobre os ingresos totais.	CMCCT CD
a h	B3.4.Estruturas de mercado e modelos de competencia.	B3.2.Analizar o funcionamento de mercados reais e observar as súas diferenzas cos modelos, así	ECB3.2.1. Analiza e compara o funcionamento dos tipos de mercados, e explica as súas diferenzas.	CMCCT CCL

i l m	B3.5. Competencia perfecta. Competencia imperfecta. Monopolio. Oligopolio. Competencia monopolística.	como as súas consecuencias para os/as consumidores/as, as empresa	ECB3.2.2. Aplica a análise dos tipos de mercados a casos reais identificados a partir da observación do ámbito máis inmediato.	CAA CSC
			ECB3.2.3.Valora de forma crítica os efectos que se derivan sobre os axentes intervenientes nos diversos mercados.	CSC
	Bloque 4. A macroeconomía			
g h i l	B4.1. Macromagnitudes: produción. Renda. Gasto. B4.2. Equilibrio macroeconómico: demanda e oferta agregadas. B4.3. Inflación e tipos de xuro. B4.4. Os vínculos dos problemas macroeconómicos e a súa interrelación.	B4.1. Distinguir as principais magnitudes macroeconómicas, operar con elas e analizar as súas interrelacións, valorando os inconvenientes e as limitacións que presentan como indicadores da calidade devida.	ECB4.1.1. Mide, interpreta e expresa as principais magnitudes macroeconómicas como indicadores da situación económica dun país.	CMCCT CD CSC CCL
			ECB4.1.2. Relaciona as principais macromagnitudes e utiliza as para establecer comparacións con carácter global.	CAA CSC
			ECB4.1.3. Analiza de forma crítica os indicadores estudados e valora o seu impacto, os seus efectos e as súas limitacións para medir a calidade de vida.	CSC

Economía. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
g i l	B4.5. Indicadores do desenvolvemento da sociedade: as macromagnitudes e as súas limitacións.	B4.2. Interpretar datos e indicadores económicos básicos e a súa evolución.	ECB4.2.1.Utiliza e interpreta a información contida en táboas e gráficos de variables macroeconómicas e a súa evolución no tempo.	CMCCT CD
			ECB4.2.2. Considera investigacións e publicacións económicas de referencia como fonte de datos específicos, e recoñece os métodos de estudo utilizados por economistas.	CAA CD
			ECB4.2.3.Opera con variables económicas mediante aplicacións informáticas, analízaas e interprétaas, e presenta as súas valoracións de carácter persoal.	CD CMCCT
a h i l m	B4.6. Mercado de traballo. Desemprego: tipos e c causas.	B4.3.Valorar a estrutura do mercado de traballo e a súa relación coa educación e a formación, analizando de xeito especial o desemprego.	ECB4. 3.1.Examina e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados co mercado de traballo.	CMCCT CD
			ECB4.3.2.Valora a relación da educación e a formación coas probabilidades de obter un emprego e mellores salarios.	CSC CAA

			ECB4.3.3. Investiga e recoñece vieiros de ocupación e tendencias de emprego.	CAA CD
a g h i	B4.7. Políticas contra o desemprego. O desemprego en Galicia.	B4.4. Estudar as opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte á inflación e ao desemprego.	ECB4.4.1.Analiza os datos de inflación e desemprego en España e as alternativas para loitar contra o desemprego e a inflación.	CD CSIEE
	Bloque 5. Aspectos financeiros da Economía			
i l	B5.1. O diñeiro na economía: tipoloxía e funcionamento. B5.2. Proceso de creación do diñeiro.	B5.1. Recoñecer o proceso de creación do diñeiro, os cambios no seu valor e a forma en que estes se miden.	ECB5.1.1.Analiza e explica o funcionamento do diñeiro e do sistema financeiro nunha economía.	CSC CMCCT CD CCL

Economía. 1º debacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios deavaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
[Escriba aquí] a d h i	B5.3. Teorías explicativas da inflación.	B5.2.Describir as teorías explicativas sobre as causas da inflación e os seus efectos sobre os/as consumidores/as, as empresas e o conxunto daeconomía.	ECB5.2.1. Recoñeceas causas da inflación e valora as súas repercusións económicas e sociais.	CSC CD
i l	B5.4. Sistema financeiro. Novas formas de financiamento.	B5.3.Explicar o funcionamento do sistema financeiro e coñecer as características dos seus principais produtos e mercados.	ECB5.3.1.Valora o papel do sistema financeiro como elemento canalizador do aforro ao investimento, e identifica os produtose os mercados que o	CAA CSC CD
a d h i	B5.5. Política monetaria: instrumentos.	B5.4. Analizar os tipos de política monetaria.	ECB5.4.1.Razoa de forma crítica, en contextos reais, sobre as accións de política monetaria e o seu impacto económico e social.	CAA CMCCT CSC
i l a h i	B5.6. BancoCentral Europeo. B5.7. Mecanismos da oferta e demanda monetaria: efectos sobreos tipos dexuro.	B5.5. Identificar o papel do Banco Central Europeo e a estrutura da súa política monetaria.	ECB5.5.1.Identifica osobxectivos e a finalidade do Banco Central Europeo, e razoa sobre os eu papel e o seu funcionamento.	CSC CMCCT CD
			ECB5.5.2.Describe os efectos das variacións dos tipos de xuro na economía.	CMCCT CCL
	Bloque 6.O contexto internacional da economía			
g i l	B6.1. Comercio internacional: causas e teorías. B6.2. Balanza de pagamentos, con especial referencia á española.	B6.1.Analizar os fluxos comerciais entre dúas economías.	ECB6.1.1. Identifica e describe os fluxos comerciais internacionais.	CSC CCL CMCCT
a i l	B6.3. Cooperación e integración económica. B6.4. Unión Europea(UE).	B6.2.Examinar os procesos de integración económica e describir os pasos que se produciron no caso da Unión Europea.	ECB6.2.1.Explica o proceso de cooperación e integración económica producido na Unión Europea, e reflexiona para valorar as repercusións e as implicacións para España nun	CSC CCL

a	B6.5. Globalización económica e financeira:	B6.3. Analizar e valorar as causas e as	ECB6.3.1.Expresaas razóns que xustifican o	CSC

Economía. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
b h i l p	causas e consecuencias. B6.6. Organismos económicos internacionais: mecanismos de regulación.	consecuencias da globalización económica, así como o papel dos organismos económicos internacionais na súa regulación.	intercambio económico entre países.	CCL
			ECB6.3.2.Describe as implicacións e os efectos da globalización económica nos países e reflexiona sobre a necesidade da súa regulación e da súa coordinación.	CAA CD CMCCT CSC
	Bloque 7. Desequilibrios económicos e o papel do Estado na economía			
a b c i l	B7.1. Ciclos económicos: crises na economía. B7.2. Políticas macroeconómicas de crecemento, estabilidade e desenvolvemento. B7.3. Ambiente: recurso sensible e escaso. B7.4.Pobreza e subdesenvolvemento: causas e posibles vías de solución.	B7.1. Reflexionar sobre o impacto do crecemento e as crises cíclicas na economía e os seus efectos na calidade de vida das persoas, o ambiente e a distribución da riqueza a nivel local e mundial.	ECB7.1.1.Identifica e analiza os factores e as variables que inflúen no crecemento económico, no desenvolvemento e na redistribución da renda.	CSC CMCCT CD
			ECB7.1.2. Diferencia os conceptos de crecemento e de desenvolvemento.	CCL CMCCT
			ECB7.1.3. Recoñece e explica as consecuencias do crecemento sobre a repartición da riqueza, sobre o ambiente e sobre a calidade de vida.	CSC CCL

			ECB7.1.4.Analiza de forma práctica os modelos de desenvolvemento dos países emerxentes e as oportunidades que teñen os países en vías de desenvolvemento para crecer e progresar.	CAA CSC CD
			ECB7.1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	CSC CMCCT
			ECB7.1.6.Desenvolve actitudes positivas en relación co ambiente e valora a consideración da protección do ambiente na toma de decisións económicas.	CSC CAA
			ECB7.1.7.Identifica os bens ambientais como factor deprodución escaso,que proporciona inputs e recolle refugallos e residuos, o que supón valorar os custos asociados	CSC CMCCT
			ECB7.1.8.Recoñece a evolución cíclica da actividade económica,describeas fases,as representa graficamente e considera as súas consecuencias sociais.	CSC CMCCT
a c i l	B7.5. Políticafiscal e orzamentos públicos. B7.6. O Estadona economía: funcións. B7.7.Os fallos do mercado e a intervención do sector público. B7.8. Redistribución de renda e riqueza: igualdade deoportunidades.	B7.2. Explicar e ilustrar con exemplos significativos as finalidades e as funcións do Estado nos sistemas de economía de mercado, e identificar os principais instrumentos que utiliza, valorando as vantaxes e os económica.	ECB7.2.1.Distingue e explica as funcións do Estado: fiscais, estabilizadoras, redistributivas, reguladoras e provedoras de bens e servizos públicos.	CCL CMCCT
			ECB7.2.2.Identifica os principais fallos do mercado,as súas causa se os seus efectos para os axentes que interveñen na economía, e as opcións de actuación por parte doEstado.	CSC CMCCT CD
			ECB7.2.3.Clasifica e describe os elementos integrantes dos orzamentos públicos e argumenta a necesidade de prever os ingresos e os gastos, e controlar a súa execución.	CAA CMCCT CD

4.3. CONCRECIÓN DE OBXECTIVOS POR CURSO

a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.

b) Consolidar unha madureza persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.

c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a nondiscriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade. d)Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

d) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.

e) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.

f) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.

g) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.

h) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.

i) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara o medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.

j) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.

k) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.

l) ñ)Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.

m) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.

n) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

4.4. CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE DE TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN E PROCEDEMENTOS DE INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 1. Economía e escaseza. A organización da actividade económica			
ECB1.1.1. Recoñece a escaseza e a correspondente necesidade de elixir entre decisións alternativas, como problema máis determinante para afrontaren todo sistema económico.	4 sesións	Explica o problema da escaseza e a necesidade de elixir e de tomar decisións. Expresa verbalmente, de xeito razoado, o proceso seguindo a resolución dun problema. Clasifica as necesidades atendendo a os criterios de Maslow e os bens económicos atendendo a diversos criterios	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB1.2.1. Analiza as respostas ás preguntas clave sobre a organización dos principais sistemas económicos.	2 sesións	Recoñece os elementos máis determinantes que se afrontan en todo sistema económico Entende a información sobre os elementos clave nos sistemas económicos; observa, analiza e clasifica os prantexamentos e as formas de abordalos	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB1.2.2. Relaciona, para a súa interpretación, os cambios máis recentes no escenario económico mundial coas circunstancias técnicas, económicas, sociais e políticas que os explican, a partir de casos concretos de análise.	3 sesións	Identifica e interpreta situacións concretas de cambio no escenario económico mundial coas circunstancias que os explican	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB1.2.3.Compara sistemas económicos, utilizando exemplos actuais do ámbito internacional.	3 sesións	Analiza as características propias dos sistemas escollidos e as identifica como propias dun determinado sistema económico	Observación directa, proba escrita, traballos

ECB1.3.1.Distingueas proposicións económicas positivas das proposicións económicas normativas.	3 sesións	Distingue as proposicións económicas positivas e as normativas; as explica correctamente	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB1.3.2. Interpreta os modelos de representación da realidade económica, e emprega os termos e a metodoloxía apropiados para analizar problemas económicos concretos.	4 sesións	Explica con coherencia o fluxo circular da renda e o representa diferenciando o fluxo real do fluxo monetario	Observación directa, proba escrita, traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
		Bloque2. A actividade produtiva	
ECB2.1.1.Expresa unha visión integral do funcionamento do sistema produtivo partindo do estudo da empresa e a súa participación en sectores económicos, así como a súa conexión e interdependencia.	1 sesións	Identifica en diferentes supostos as distintas etapas do sistema produtivo, definindo as funcións a desenvolver en cada unha delas	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB2.2.1.Relaciona o proceso de división técnica do traballo coa interdependencia económica nun contexto global.	1/2 sesión	Coñece e relaciona o proceso de división técnica do traballo coa interdependencia económica nun contexto global	Observación directa, proba escrita, traballos

ECB2.2.2.Clasifica e define os factores produtivos, e describe as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.	1/2sesión	Coñece e explica as categorías dos factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB2.3.1. Analiza para explicar as repercusións da actividade das empresas, tanto nun ámbito próximo coma nun ámbito internacional.	1/2sesión	Identifica e describe con exactitude os efectos da actividade empresarial sobre o entorno social e físico	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB2.4.1. Distingue e interpreta os obxectivos e as funcións das empresas.	1/2sesión	Describe e identifica as funcións e os obxectivos das empresas	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB2.4.2. Explica a función creadora de utilidade dos bens das empresas.	1/2sesión		Observación directa, proba escrita, traballos
ECB2.5.1.Determina e interpreta a eficiencia técnica e económica a partir dos casos formulados.	1,5 sesións	Selecciona os procesos eficientes técnica e economicamente empregando a análise matemática	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB2.6.1. Calcula, clasifica e utiliza diversos tipos de custos, fixos e variables, totais, medios e marxinais, e representa e interpreta gráficos de custos.	1,5 sesións	Calcula os diferentes tipos de custos, distinguindo o seu significado e é capaz de representalos nun gráfico incorporando todos os elementos básicos para a súa interpretación	Observación directa, proba escrita, traballos

ECB2.6.2. Calcula, analiza e interpreta os beneficios dunha empresa a partir de	1sesións	Determina o beneficio ou perdas dunha empresa a partir dos datos de ingresos e custos, represéntaos	Observación directa, proba escrita, traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación

Bloque2. A actividade produtiva			
supostos de ingresos e custos dun período.		ingresos e identifica na gráfica as zonas de beneficios e perdas	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB2.7.1.Representa e interpreta gráficos de produción total, media e marxinal, a partir de supostos dados.	0,5 sesión	Representa gráficos de produción total, media e marxinal correctamente incluíndo todos os elementos necesarios para a súa correcta interpretación. Elabora un discurso coherente para explicar a evolución dos diferentes datos representados	Observación directa, proba escrita, traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 3. O mercado e o sistema de prezos			
ECB3.1.1. Representa graficamente os efectos das variacións das variables no funcionamento dos mercados.	4sesións	Representa graficamente as modificacións que, sobre a oferta e a demanda, producen a alteración das variables que inciden sobre ditas magnitudes, e as explica coherentemente tendo en conta os diferentes tipos de bens sobre as que recaen	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB3.1.2. Define e expresa matematicamente as variables que determinan a oferta e a demanda.	4sesións	Calcula os valores da oferta e da demanda empregando ecuacións da recta. Determina os puntos de corte cos eixos e o punto de equilibrio do mercado	Observación directa, proba escrita, traballos

ECB3.1.3. Analiza as elasticidades de demanda e de oferta, interpretando os cambios en prezos e cantidades, así como os seus efectos sobre os ingresos totais.	3sesións	Calcula con exactitude as elasticidades nun punto e arco da oferta e a demanda. Elabora explicacións coherentes dos efectos das variacións dos prezos sobre a oferta e a demanda dun ben e indica como lle afecta ao ingreso total	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB3.2.1. Analiza e compara o funcionamento dos tipos de mercados, e	2 sesións	Identifica os elementos diferenciadores dos diferentes tipos de mercado	Observación directa, proba escrita, traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque3. O mercado e o sistema de prezos			
explica as súas diferenzas.			
ECB3.2.2.Aplica a análise dos tipos de mercados a casos reais identificados a partir da observación do ámbito máis inmediato.	2 sesións	Aplica os elementos diferenciadores dos mercados para a súa catalogación	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB3.2.3. Valora de forma crítica os efectos que se derivan sobre os axentes intervenientes nos diversos mercados.	2 sesións	Interpreta adecuadamente a actuación dos axentes no mercado e entende se melloran ou empeoran o seu benestar ante variacións do equilibrio a través do excedente.	

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación

Bloque4. A macroeconomía			
ECB4.1.1.Mide,interpreta e expresa as principais magnitudes macroeconómicas como indicadores da situación económica dun país.	4 sesións	Coñece os compoñentes de cada unha das macromagnitudes e interpreta os datos dos mesmos para valorar a evolución da economía dun país	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB4.1.2. Relaciona as principais macromagnitudes e utilízaas para establecer comparacións con carácter global.	6 sesións	Converte unhas magnitudes noutras empregando as relacións descritas na aula	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB4.1.3. Analiza de forma crítica os indicadores estudados e valora o seu impacto, os seus efectos e as súas limitacións para medir a calidade de vida.	3 sesións	Detecta as carencias das macromagnitudes como indicadores da calidade de vida e enuncia alternativas a ditos indicadores	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB4.2.1.Utiliza e interpreta a información contida en táboas e gráficos de variables macroeconómicas e a súa evolución no tempo.	3 sesións	Analiza e elabora gráficos sinxelos de variables macroeconómicas e valora a súa evolución no tempo.	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB4.2.2. Considera investigacións e publicacións económicas de referencia como fonte de datos específicos, e recoñéceos	2 sesións	Consulta os xornais e a web para a elaboración de traballos e para o día a día da aula	Observación directa, proba escrita, traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque4. A macroeconomía			
métodos de estudo utilizados por economistas.			

ECB4.2.3.Opera con variables económicas mediante aplicacións informáticas, analízaas e interprétaas, e presenta as súas valoracións de carácter persoal.	2 sesións	Define fórmulas sinxelas en follas de cálculo para o cálculo das variables macroeconómicas, e presenta os datos en gráficas mediante o asistente	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB4.3.1.Examina e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados co mercado de traballo.	2 sesións	Extrae información relevante das gráficas de emprego e é capaz de interpretalas en contradicións	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB4.3.2.Valora a relación da educación e a formación coas probabilidades de obter un emprego e mellores salarios.	1sesións	Percibe a correlación directa entre formación e emprego cualificado	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB4.3.3.Investiga e recoñece vieiros de ocupación e tendencias de emprego.	1 sesións	Consulta as estatísticas sobre educación e emprego e analiza a correlación entre formación e emprego cualificado	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB4.4.1.Analiza os datos de inflación e desemprego en España e as alternativas para loitar contra o desemprego e a inflación.	3 sesións	Coñece os diferentes tipos de inflación e de desemprego, e identifica as posibilidades para contrarrestalos	Observación directa, proba escrita, traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 5. Aspectos financeiros da economía			

ECB5.1.1. Analiza e explica o funcionamento do diñeiro e do sistema financeiro nunha economía.	2 sesións	Explica o proceso de creación de diñeiro bancario, e a razón de ser do sistema financeiro como canalizador do aforro	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB5.2.1.Recoñece as causas da inflación e valora as súas repercusións económicas e sociais.	2 sesións	Coñece as diferentes orixes da inflación é consciente dos seus efectos sobre a estabilidade económica	Observación directa, proba escrita, traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
		Bloque5. Aspectos financeiros da economía	
ECB5.3.1.Valora o papel do sistema financeiro como elemento canalizador do aforro ao investimento, e identifica os produtos e os mercados que o compoñen.	2 sesións	Recoñece a necesidade da existencia do sistema financeiro. E capaz de dar unha breve descrición dos principais produtos financeiros e de diferenciar os mercados que o compoñen	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB5.4.1.Razoa de forma crítica, en contextos reais, sóbreas accións de política monetaria e o seu impacto económico e social.	2sesións	Identifica dúas consecuencias de determinadas políticas monetarias sóbrea economía real	Observación directa, proba escrita, traballos

ECB5.5.1. Identifica os obxectivos e a finalidade do Banco Central Europeo, e razoa sobre o seu papel e o seu funcionamento.	2 sesións	Coñece as principais funcións do Banco Central Europeo	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB5.5.2.Describe os efectos das variacións dos tipos de xuro na economía.	2 sesións	Enumera as repercusións que as variación dos tipos de xuro poden producir, tanto dende un punto de vista neoclásico como dende un punto de vista keynesiano	Observación directa, proba escrita, traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
		Bloque 6. O contexto internacional da economía	
ECB6.1.1. Identifica e describe os fluxos comerciais internacionais.	4 sesións	Domina o cálculo e a interpretación dunha balanza de pagos sinxela	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB6.2.1.Explica o proceso de cooperación e integración económica producido na Unión Europea, e reflexiona para valorar as repercusións e as implicacións para España nun contexto global.	3 sesións	Distingue entre os diferentes niveis de integración existentes a nivel mundial. É capaz de visualizar os efectos que para a economía española supón a nosa pertenza a Unión Europea	Observación directa, proba escrita, traballos

ECB6.3.1.Expresa as razóns que xustifican o intercambio económico entre países.	2 sesións	Identifica as diferenzas entre países e a utilización das economías de escala como criterios que explica no comercio internacional	Observación directa, proba escrita, traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
		Bloque6. O contexto internacional da economía	
ECB6.3.2. Describe as implicacións e os efectos da globalización económica nos países e reflexiona sobre a necesidade da súa regulación e da súa coordinación.	6 sesións	Coñece e explica as consecuencias positivas e negativas da globalización e é consciente da necesidade de lexislar para reducir as segundas	Observación directa, proba escrita, traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
		Bloque7. Desequilibrios económicos e o papel do Estado na economía	
ECB7.1.1.Identifica e analiza os factores e as variables que inflúen no crecemento económico, no desenvolvemento e na redistribución da renda.	1sesión	É capaz de empregar os datos facilitados para diferenciar situacións de crecemento, desenvolvemento e de redistribución da renda	Observación directa, proba escrita, traballos

ECB7.1.2. Diferencia os conceptos de crecemento e de desenvolvemento.	1 sesión	Diferenza os conceptos de crecemento e de desenvolvemento en exemplos reais	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB7.1.3. Recoñece e explica as consecuencias do crecemento sobre a repartición da riqueza, sobre o ambiente e sobre a calidade de vida.	1sesión	Valora criticamente diferentes posibilidades de crecemento económico e as súas repercusións sobre a calidade de vida e o medio ambiente	Observación directa, proba escrita, traballos

ECB7.1.4.Analiza de forma práctica os modelos de desenvolvemento dos países emerxentes e as oportunidades que teñen os países en vías de desenvolvemento para crecer e progresar.	1 sesión	Identifica as variables máis básicas e a súa evolución para cualificar aos países como emerxentes	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB7.1.5.Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	1/sesión	Identifica as implicacións que o desenvolvemento económico ten sobre o medio ambiente e diferencia entre externalidades positivas e negativas	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB7.1.6.Desenvolve actitudes positivas en	1/2 sesión	Diferenza entre actitudes favorables e contrarias co	Observación directa, proba escrita, traballos

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque7. Desequilibrios económicos e o papel do Estado na economía			
relación co ambiente e valora a consideración da protección do ambiente na tomade decisións económicas.		ambiente e crea respostas positivas a nivel económica cara as primeiras.	
ECB7.1.7. Identifica os bens ambientais como factor de produción escaso, que proporciona inputs e recolle refugallos e residuos, o que supón valorar os custos asociados.	1/2 sesión	Recoñece o carácter limitado dos recursos e expresa valores positivos cara a súa reutilización. Incorpora a xestión medioambiental ao seu pensamento crítico	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB7.1.8.Recoñece a evolución cíclica da actividade económica, describe as fases, as representa graficamente e considera as súas consecuencias sociais.	1sesión	Identifica as fases do ciclo económico e asocia a cada unha as súas principais características	Observación directa, proba escrita, traballos

ECB7.2.1.Distinguee explícaas funcións do Estado: fiscais, estabilizadoras, redistributivas, reguladoras e provedoras de bens e servizos públicos.	1sesión	Explica o funcionamento das medidas do Estado cara a estabilidade da economía e a redistribución da renda e a s exemplifica	Observación directa, proba escrita, traballos

ECB7.2.2.Identifica os principais fallos do mercado, as súas causas e os seus efectos para os axentes que interveñen na economía, e as opcións de actuación por parte do Estado.	1sesión	Explica coherentemente como se orixinan os fallos do mercado e a actuación que se espera do Estado para mitigar os seus efectos	Observación directa, proba escrita, traballos
ECB7.2.3.Clasifica e describe os elementos integrantes dos orzamentos públicos e argumenta a necesidade de prever os ingresos e os gastos, e controlara súa execución.	1sesión	Coñece os principais epígrafes dos orzamentos do estado e é capaz de clasificar algunhas partidas sinxelas neles.	Observación directa, proba escrita, traballos

Sinalar, no que respecta ó grao mínimo de consecución, que non se considera ningún estándar de aprendizaxe imprescindible para a superación da materia, pero si un conxunto deles que amosen un dominio adecuado do alumno da materia e dos termos económicos. As avaliacións están organizadas por bloques de estándares e contidos relativamente independentes, no cal o alumno debe demostrar capacidade e suficiencia en cada bloque. Co cal, independentemente dos estándares de maneira individual que poida superar satisfactoriamente, enténdese que terá un dominio suficiente cando teña asimilados e certificados un conxunto deles de cada bloque/avaliación que lle permitan ter independencia e poida demostrar capacidades e competencias a nivel económico. Así o mínimo de consecución considerarase como o dominio suficiente e adecuado da metade, polo menos, dos estándares de aprendizaxe valorados en probas escritas, traballos e produción na aula. Se levamos isto a unha cualificación numérica enténdese que o alumno/a deberá acadar un mínimo de 5 sobre 10 en cada avaliación

Amosamos a continuación a temporalización dos bloques por avaliación:

BLOQUES	TEMPORALIZACIÓN
1. A economía e a escaseza	1ª Avaliación
2. A actividade produtiva	1ª Avaliación
3. O mercado e o sistema de prezos	1ª Avaliación
4. A macroeconomía	2ª Avaliación
5. Aspectos financeiros da economía	3ª Avaliación
6. O contexto internacional da economía	3ª Avaliación
7. Desequilibrios económicos e o papel do Estado na economía	2ª Avaliación

A continuación detállanse as unidades didácticas nas que se dividirán os sete bloques da materia:

UD.	TÍTULO
Bloque 1: A economía e a escaseza	
1	Economía: a ciencia das decisións
2	Organización e crecemento
Bloque 2: A actividade produtiva	
3	A produción
Bloque 3: O mercado e o sistema de prezos	
4	O mercado
5	Tipos de mercado
Bloque 4: A macroeconomía	
6	O mercado de traballo
7	O papel do Estado
8	Indicadores e equilibrio macroeconómico
9	As contas do Estado
Bloque 5: Aspectos financeiros de Economía	
10	O diñeiro e a política monetaria
11	O sistema financeiro. A Bolsa
Bloque 6: O contexto internacional de economía	
12	O comercio internacional
13	Unión Europea e globalización
Bloque 7: Desequilibrios económicos e o papel do Estado na economía	
14	O desequilibrios da economía mundial

4.5. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS DA MATERIA

O RD 86/2015 establece os principios metodolóxicos para o Bacharelato. Entre eles destacamos:

2. A metodoloxía que se utilice no bacharelato favorecerá o traballo individual e en grupo, o pensamento autónomo, crítico e rigoroso, o uso de técnicas e hábitos de investigación en distintos campos do saber, a capacidade do alumnado de aprender por si mesmo, así como a transferencia e a aplicación do aprendido.

3. As tecnoloxías da información e da comunicación serán unha ferramenta necesaria

para a aprendizaxe en todas as materias, tanto polo seu carácter imprescindible na educación superior como pola súa utilidade e relevancia para a vida cotiá e a inserción laboral.

O punto de partida será unha avaliación de diagnóstico dos coñecementos previos que desta materia teñan os alumnos xa que inda que é unha materia que cursan por primeira vez. si teñen conceptos previos relativos xa que os contidos económicos están presentes na vida diaria da sociedade actual; a partir de aquí, o desenvolvemento das distintas unidades farase de modo progresivo: é dicir, incorporando novos conceptos de forma paulatina, buscando sempre a interrelación entre eles, e tamén a interrelación con outras materias deste curso e con temas de actualidade económica. Con esta avaliación inicial tamén se detectarán posibles diferenzas individuais para deseñar a metodoloxía máis adecuada que contemple a atención persoal ao alumno e ao grupo.

Aplicarase o método simbólico e verbalístico que se fundamenta na transmisión do saber, no que o profesor é un axente determinante na aprendizaxe, xunto co método intuitivo que tenta achegarse o máis posible á realidade inmediata do alumno, partindo da realización dunhas actividades experimentais que lle implique dunha forma activa, e mediante o deseño doutras que requiran unha colaboración cos seus compañeiros. Estas técnicas de ensino poden converterse en activas mentres o profesor convértese no orientador da aprendizaxe. Todo iso, contribuirá a lograr unha verdadeira motivación do alumno.

En referencia á forma de razoamento utilizaranse métodos dedutivos nos que o profesor presentará os conceptos, principios ou afirmacións de cada bloque dos que se extraerán unhas conclusións e consecuencias, para posteriormente aplicalas a casos particulares da actualidade económica extraídas da consulta de noticias en medios audiovisuais e escritos. Desta forma o alumnado verá a Economía como algo próximo e en continua evolución.

O método indutivo, como método activo por excelencia aplicarase á análise de feitos e datos económicos concretos, pasados ou presentes, ademais de análise de experiencias e observacións da contorna do propio alumno, para que así lle axude a alcanzar un razoamento globalizado.

Os recursos metodolóxicos a empregar organizaranse nunha serie de estratexias de ensino-aprendizaxe principalmente heurísticas, e de aproximación razoada, que o profesor deseñará para que conduzan ao alumno para descubrir e a resolver en por si, os problemas que se lle expoñan, e a xerar posibles solucións. A análise e comentario de textos, de noticias económicas, a procura e consulta de diversas fontes de información que ofrecen datos e tendencias sobre as principais magnitudes económicas serán ferramentas útiles para conseguir esta formación na que para iso faise necesario e aconsellable o uso das tecnoloxías da comunicación e información.

A participación do alumnado é a base fundamental da motivación polo que se realizarán por unha banda actividades individuais, e por outro, traballos en grupo heteroxéneos que se expoñerán publicamente ante o resto do alumnado. En todos os bloques temáticos podemos diferenciar contidos nos que se poden utilizar ambas as formas de participación. Na exposición destas actividades fomentarase o uso de ferramentas ofimáticas básicas e valorarase a correcta expresión oral e escrita. Fomentarase tamén os debates na clase procurando a interacción educativa, así conseguiremos fomentar no alumnado o desenvolvemento e sentimento de respecto por opinións distintas, de tal maneira, que posibilite o exercicio da socialización e convivencia.

En xeral, en cada unidade desenvolveranse os seguintes tipos de actividades:

-Actividades de introdución para iniciar o tema. Terán por obxectivo explorar os coñecementos previos do alumno e conseguir a súa motivación. Para levalas a cabo empregaremos técnicas como a choiva de ideas ou os debates sobre cuestións que trataremos sempre que conecten coa súa realidade máis próxima.

-Actividades de desenvolvemento para desenvolver e profundar nos contidos e na adquisición de competencias, á vez que se consolidan os conceptos máis importantes Trataremos sempre que os contidos reflictan a súa aplicación práctica real e usar estratexias que fomenten a motivación e a interacción dos alumnos no proceso de aprendizaxe

-Actividades de sínteses e comprobación. As actividades de sínteses permitirán integrar os contidos vistos na unidade, tratando de relacionalos cos adquiridos nas unidades anteriores. Os mapas conceptuais, os glosarios de termos, os cadros de sínteses e a actividade talleres de prensa serán poderosas ferramentas para conseguilo.
En ocasións recorreremos tamén ao uso de xogos e a actividades de repaso e autoavaliación

-Tendo sempre presente a atención á diversidade, levarán a cabo actividades de reforzo, que permitan superar aos alumnos que o necesiten dificultades na asimilación de e actividades de ampliación ou enriquecemento, respondendo o ritmo de aprendizaxe daqueles alumnos que alcancen os obxectivos de forma máis rápida.

4.6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Con carácter xeral empregaranse os seguintes recurso didácticos:

- Libro de texto: Economía 1º Bacharelato. Anxo Penalonga Sweers. Ed. Mc Graw Hill
- Materiais de traballo elaborados pola profesora a partir da bibliografía e webgrafía
- Medios materiais presentes na aula: encerado, ordenador, canón, pizarra dixital, acceso a internet
- Software (Excel, Power Point)
- Aula virtual
- Prensa diaria, publicacións especializadas e lecturas de contido económico
- Medios e recursos audiovisuais (cancións, películas)
- Recursos didácticos online (KAHOOT)
- Blogs e webs de contido económico

4.7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

A avaliación entendese como un elemento máis do proceso educativo xa que permite orientar e dirixir de forma permanente a aprendizaxe. Neste sentido, a avaliación contribúe en si mesma a mellorar o rendemento dos alumnos.

Partiremos dunha avaliación inicial ou diagnóstica. Esta proporciónanos información tanto dos coñecementos de partida dos alumnos, como da diversidade existente entre eles, a fin de orientar a intervención educativa do modo máis apropiado. Realizarase nas primeiras semanas de curso.
Realizaranse 3 avaliacións, unha por trimestre. A cualificación do alumno calcularase como a suma ponderada dos seguintes instrumentos, cada un deles puntuado do 0 ao 10:

- **Probas escritas de contido teórico-práctico**, nas cales se valorará o dominio de contidos e a exposición dos mesmos. **A súa media suporá un 70% da nota**, coa esixencia de que o alumno/a teña como mínimo un 3 para poder facer media.
- **Observación directa do proceso de aprendizaxe** que se plasmará no caderno do profesor/ficha do alumno e **suporá un 10%.** En dita observación do alumno valorarase:
- O traballo diario nas actividades realizadas na aula e fora dela (resolución de exercicios, preguntas orais, debates, etc.) Valorarase entre outros o dominio de procedementos, a expresión dos mesmos, a autonomía e a capacidade investigadora, así como a limpeza e claridade na exposición.
- A actitude e a participación na clase.
- **Traballos recollidos, tanto individuais como en grupo, que suporán un 20% da cualificación**. Valorarase a capacidade de buscar e seleccionar información, o formato, a expresión escrita, a capacidade de expoñelos publicamente , emitir xuízos de valor e defender argumentacións cando corresponda. Cando se leven a cabo actividades e traballos en grupo terase en conta tamén a coordinación do alumnado co grupo e o diálogo cos outros grupos.

Para acadar a cualificación positiva na avaliación a suma ponderada estes tres instrumentos debe ser como mínimo dun 5.

De non acadar o aprobado, o alumno poderá realizar un exame de recuperación da avaliación que suporá o 100% da nota. A profesora poderá decidir realizar esta proba antes da sesión de avaliación ou despois, en función do tempo e das circunstancias do curso. Dito exame poderá usarse para subir nota por aqueles alumnos que o desexen.

No caso de que algún alumno intente aprobar por métodos fraudulentos cualificación será cero, incluso cando isto se demostre unha vez rematada a proba.

A cualificación final será a media aritmética das cualificacións obtidas en cada avaliación. Para superar a materia na avaliación final ordinaria deberá alcanzar un mínimo de 5 puntos na media das tres avaliacións. Sempre e cando teña todas as avaliacións aprobadas. No caso de ter unha ou máis avaliacións suspensas, poderá recuperalas nunha proba final de xuño.
No caso de non superar a materia na avaliación ordinaria, o alumnado terá dereito a unha avaliación extraordinaria. Está consistirá nunha proba escrita de contados teórico-prácticos que representará o 100% da nota. Para superar a materia deberá obter unha nota igual ou superior ao 5.

Os criterios para cualificar numericamente as avaliacións, así como a nota final e a proba extraordinaria, será a seguinte:

	nota final	cualificación.
<	1	0
<	2	1
<	3	2
<	4	3
<	5	4
<	5,9	5
<	6,8	6
<	7,7	7
<	8,6	8
<	9,5	9
≥	9,5	10

4.8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E PRÁCTICA DOCENTE

Un dos aspectos máis importantes no proceso de avaliación é o seu carácter corrector das variacións que se poden producir ao longo do proceso de ensino. Así pois, é necesario que un dos obxectos de avaliación sexa a propia actividade, a súa planificación, o seu desenvolvemento e os resultados obtidos.

Así pois tras cada avaliación, teranse en conta os seguintes aspectos:

- A adecuación das actividades escollidas ós obxectivos marcados ao principio na programación.

- O propio desenvolvemento do proceso.

- A actuación do profesor/a nas distintas fases do proceso.

- A selección dos materiais e o seu tratamento para obter os resultados esperados.

- A organización e temporalización do traballo na clase.

- As relacións de convivencia e o traballo en equipo.

- O ambiente de traballo

- O grao de motivación e participación do alumnado no día a día

- Modificacións e melloras das actividades.

No departamento e trataranse todos os aspectos anteriores de forma periódica e reflectiranse as conclusións na correspondente acta . Ademais, ó comezar cada avaliación levarase a cabo, unha análise exhaustivo dos resultados da avaliación anterior, desglosado por cursos e materias.

Teranse en conta todos aqueles instrumentos de avaliación externa. A súa análise e a valoración dos resultados servirá ao Departamento para comprobar que contidos deben ser reforzados e comprobar a efectividade do proceso de ensinanza e aprendizaxe.

Ao longo do curso tamén se procederá a un seguimento da temporalización na distribución dos contidos para efectuar os reaxustes necesarios ou favorecer a coordinación entre os profesores que impartan clase nun mesmo grupo

O obxectivo final é que a avaliación sexa parte integrante da actividade cotiá da aula como mecanismo de reaxuste tanto do aprendizaxe do alumno/a como do propio proceso de ensino.

INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

INDICADORES DE LOGRO DA PRACTICA DOCENTE

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación	-	-	-	-

4.9.ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES DE SER O CASO.

O Departamento de Economía proporcionaralles ós alumnos coa materia pendente unha serie de actividades que reflexarán os contidos mínimos esixibles, as cales deberán ser entregadas en data. Así mesmo programaranse 2 probas parciais de contido teórico-práctico para verificar a superación da materia. Estas publicaranse en tempo e forma adecuada.

Se se superan estes parciais (nota superior a 5 en todos e cada un deles) terase a materia superada. No caso de non superar un só parcial, poderá recuperar esa parte na data do exame final de avaliación.

Para aqueles alumnos e alumnas que non superen a materia por parciais, teñen o dereito a presentarse a unha proba final. A data publicarase en tempo e forma adecuada. Neste caso para superar a materia é necesario igualar ou superar o 5. Se ben aqueles alumnos que superen algunha das dúas probas citas no punto anterior liberaráselles da materia da parte aprobada.

4.10. ORGANIZACIÓN DOS PROCEDEMENTOS QUE PERMITAN AO ALUMNADO ACREDITAR OS COÑECMENTOS NECESARIOS EN DETERMINADAS MATERIAS

Para acreditas os coñecementos previos, realizase nas primeiras semanas de curso unha pequena proba escrita con preguntas xerais sobre a materia. Esta completarse con preguntas orais e a observación na aula

4.11. DESEÑO DA AVALIACIÓN INCIIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS

A sesión de avaliación inicial realizarase nas primeiras semanas de curso a fin de poder orientar a intervención educativa do modo máis axeitado. Servirá para constatar a situación de partida dos alumnos e da diversidade existente entre eles. Realizarase a través dunha pequena proba escrita así como a través de preguntas realizadas de forma oral e da observación na clase.. A avaliación inicial é un dos elementos que nos indica as estratexias metodolóxicas que poden ser mais eficaces no ensino-aprendizaxe da nosa disciplina, así como a necesidade de adoptar medidas de reforzo educativo ou de flexibilidade na materia, que se materializa por exemplo en actividades de reforzo e/ou ampliación para o alumnado. De igual forma oriéntanos nas estratexias metodolóxicas

Debemos ter en contar que neste curso atopámonos alumnos que xa cursaron Economía en 4º ESO, mentres que para outros é a primeira aproximación á materia.

4.12. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

A atención á diversidade ten por finalidade a mellor resposta educativa ás necesidades e diferenzas, ofrecendo oportunidades reais de aprendizaxe a todo o alumnado en contextos educativos ordinarios dentro dun entorno inclusivo, a través de actuacións e medidas educativas.

A avaliación inicial e a colaboración co Departamento de Orientación facilítanos non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes. A partir dela poderemos:

- Identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. (Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc. Tamén dificultades que se poidan derivar da fenda dixital).
- Saber as medidas organizativas a adoptar. (Planificación de reforzos, agrupamentos flexibles, situación de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).
- Establecer conclusións sobre as medidas curriculares a adoptar, así como sobre os recursos que se van empregar .

De forma xeral dende a nosa materia e a nivel de aula traballaremos con:

-Procedementos e recursos metodolóxicos flexibles que permitan adaptarse aos diferentes ritmos e

estilos de aprendizaxe dos alumnos.

-Flexibilidade nos tempos de desenvolvemento das actividades en función das necesidades do alumnado.

-Combinación de diferentes agrupamentos en función da actividade para realizar, desde o traballado individual ao traballo por parellas ou en grupo, priorizando os grupos heteroxéneos e favorecendo a cooperación e a titoría entre iguais.

-Instrumentos de avaliación que permitan adaptarse aos diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado.

-Introdución de actividades en cada unidade didáctica en orde ascendente de dificultade.

-Deseño de actividades de reforzo para os alumnos que presenten dificultades de aprendizaxe nalgunha ou algunhas unidades didácticas. Á vez, elaboraranse actividades de ampliación, que permitan una a profundización en contidos para alumnado cun ritmo de asimilación máis rápido.

4.13. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

No proceso de ensino-aprendizaxe fomentarase:

- O desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade e os valores inherentes ao principio de igual-dade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.

- A aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto aos home e mulleres por igual, ás persoas con discapacidade e o rexeitamento á violencia terrorista, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, o respecto e consideración ás vítimas do terrorismo e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.

- A prevención da violencia de xénero, da violencia contra as persoas con discapacidade, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia.

- A análise crítica de comportamentos e contidos sexistas e estereotipos que supoñan discriminación.

- O estudo do desenvolvemento sostible e o medio ambiente, dos riscos de explotación e abuso sexual, o abuso e malos tratos ás persoas con discapacidade, as situacións de risco derivadas da inadecuada utilización das Tecnoloxías da Información e Comunicación, así como a protección ante emerxencias e catástrofes.

- O desenvolvemento e afianzamento do espírito emprendedor e a adquisición de competencias para a creación e desenvolvemento dos diversos modelos de empresas e ao fomento da igual-dade de oportunidades e do respecto ao emprendedor e ao empresario, así como á ética empresarial

- Cada certo tempo o alumno estará en contacto cas novas tecnoloxías, xa que traballarán a través de Internet, para coñecer a actualidade económica.

4.14. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

As actividades complementarias e extraescolares apoian e enriquecen a actividade docente, contribuindo a lograr unha formación plena dos alumnos. Propóñense as seguintes para este curso

- Visita a unha empresa cercana.
- Charla-coloquio con emprendedores locais, persoal da Administración local, persoal de banca, sindicatos.
- Talleres/programas presenciais e online relativos á materia.
- Conferencias de interese relacionadas coa materia
- Celebración de efemérides tales como o Día da Paz, Día da muller traballadora, etc.

4.15. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROPIA PROGRAMACIÓN

Nas reunións que se celebren no departamento didáctico e, especialmente, ao final de cada avaliación, deberá facerse un seguimento da Programación Didáctica. A información resultante desta análise permitirá modificar a temporalización e os contidos que se traballen na aula para adaptalos aos diferentes grupos de alumnos, así como das estratexias metodolóxicas. A estes efectos terase en conta principalmente:

- Resultados da avaliación en cada unha das materias
- Adecuación dos materiais, recursos didácticos e distribucións de espazos e tempos aos métodos pedagóxicos utilizados
- Contribución dos métodos pedagóxicos e didácticos á mellora do clima da aula e do centro

As medida adoptadas reflexaranse no libro de actas do departamento e constarán na memoria final de curso.

5. ECONOMÍA DA EMPRESA 2º BACHARELATO

5.1. INTRODUCCIÓN

A presente programación elabórase de conformidade co disposto na disposición adicional segunda da RESOLUCIÓN do 17 de xuño de 2021, da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento das ensinanzas de educación infantil, educación secundaria obrigatoria e bacharelato no curso académico 2021-2022.

Conforme ó Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, a Economía da empresa estuda e analiza respostas para os problemas económicos que se plantexan no seo da empresa. O seu obxectivo é analizar no análise da moderna organización e administración de empresas, cun enfoque completo e actualizado.

O coñecemento sobre a empresa é un paso esencial para alcanzar a entender o funcionamento do conxunto da economía, pois o que sucede no interior das empresas é tan substancial como o que ocorre nun entorno económico mais amplo. Nesta materia traballaranse cuestións coma a razón da existencia das empresas, as súas características, tipos de organización e funcionamento e factores que inflúen na toda de decisións.

A empresa ten coma función producir bens e servizos para o mercado en situacións de competencia e capacidade financeira, elixindo para elo unha das variadas formas xurídicas referidas polo dereito. Esta función da empresa posibilita que cada ser humano poida facer compatible a especialización do traballo ca satisfacción das súas numerosas e diversas necesidades. En entornos cambiantes e diferentes, a flexibilidade e a adaptación ás transformacións tecnolóxicas legais e de outro tipo vislúmbranse coma fundamentais para a toma das mellores solucións posibles en cada momento.

O desenvolvemento da actividade empresarial debe estar guiado pola ética e a responsabilidade social. A empresas deben ser responsables e asumir os seus custos sociais, contribuíndo á mellora e o benestar social.

A empresa é un catalizador clave para o crecemento económico, a innovación, o emprego e a integración social. É primordial cultivar e fomentar unha cultura e forma de pensar empresarial, onde se exercite e creza a creatividade e o espírito de innovación, incentívese a elaboración de reflexións persoais e a forma de decisións fundamentadas, así coma a visualización do erro coma fonte de progreso e aprendizaxe.

A materia, que emprega un enfoque de presentación baseado na análise de distintas áreas

e funcións da empresa, estrutúrase nos sete bloques seguintes:

- "A empresa", no que se describen os seus elementos, as súas funcións e os seus obxectivos.
- "Desenvolvemento da empresa", onde se fai unha análise das decisións de dimensión e localización, e das estratexias de crecemento.
- "Organización e dirección da empresa", no que se explica a planificación, a organización e a xestión dos recursos da empresa.
- "A función produtiva", para analizar os procesos produtivos e a estrutura de ingresos e custos derivada deles.
- "A función comercial da empresa", que repasa as principais decisións da empresa na comercialización dos seus produtos e/ou servizos.
- "A información na empresa", para comprender a importancia de contar con datos e información relevante e precisa na toma de decisións e no cumprimento das obrigas fiscais.
- "A función financeira", onde se trata de analizar os aspectos salientables das decisión de investimento e financiamento na empresa.

5.2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTOS DAS COMPETENCIAS CLAVE.

A organización de actividades propostas en unidades didácticas son contextualizadas e relacionadas na medida do posible coa vida cotiá, o que permite a aplicación e transferencia do aprendido na clase, e servirá como comprobación dos progresos realizados na adquisición das competencias básicas.

Un aspecto importante é o fomento do traballo colaborativo e discusións na clase; que deberá ter un carácter significativo, facilitando o adestramento de habilidades sociais, e unha maior motivación nos alumnos.

Segundo a lexislación as áreas curriculares ou disciplinas deben participar no desenvolvemento das distintas habilidades do alumnado. Estas, segundo as especificacións da lei son:

- Comunicación lingüística.
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
- Competencia Dixital.
- Aprender a aprender.
- Competencias sociais e cívicas.
- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
- Conciencia e expresións culturais.

No proxecto de Economía da empresa para 2º de Bacharelato, tal e como é suxerido pola lei, impulsarase o desenvolvemento da **competencia de comunicación lingüística**. Esta competencia afonda nas habilidades de escoita, comprensión e presentación de mensaxes orais e escritas, que na etapa de Bacharelato requiren un nivel máis elevado de desenvolvemento, uns recursos máis complexos para xestionar nun nivel máis diverso e de nivel cognitivo superior.

Importante dicir, que esta aportación non se limita a mellora das competencias lingüísticas, pois inclúe o desenvolvemento de todos os elementos expresivos, en especial os de carácter audiovisual.

A materia de Economía da empresa usa a súa propia terminoloxía para capacitar os alumnos a incorporar esa linguaxe e termos que debe empregar nos momentos axeitados con suficiente propiedade. Ademais, a comunicación dos resultados da investigación e outros traballos realizados favorece o desenvolvemento de competencia lingüística en comunicación. As lecturas e discusións que se levarán a cabo nas unidades didácticas da materia, tamén permitirán a familiarización e utilizar a linguaxe económica.

En canto á competencia matemática e **competencias básicas en ciencia e tecnoloxía**, tamén se traballará neste campo. Para desenvolvelas, o alumnado implementará estratexias para definir problemas, resolvelos, deseñar pequenas investigacións... Apreciarán con iso a importancia do método científico na área das ciencias sociais. A materia contribuirá a facilitar aos alumnos e as alumnas a utilización de ferramentas de cálculo (especialmente no relativo aos custos e aos beneficios). Tamén será frecuente o uso de información cuantitativa para poder valorar diferentes alternativas, xunto cos elementos e razoamentos matemáticos como ferramenta de axuda para resolver problemas relacionados coas situacións da vida cotiá e na toma de decisións.

En canto á **competencia dixital,** os/as alumnos/as terán que buscar, obter, procesar e comunicar información para transformala en coñecemento. A utilización das tecnoloxías da información e da comunicación serán un elemento imprescindible para o desenvolvemento da materia. Así mesmo, contribuirase ao desenvolvemento da capacidade dos alumnos e as alumnas para transformar a gran cantidade de información que as novas tecnoloxías poñen á nosa disposición en coñecemento útil, facilitando que os alumnos poidan resolver problemas tanto propios como alleos: detectar necesidades insatisfeitas, ofertar produtos novidosos ao mercado, utilizar as novas tecnoloxías para a promoción e as vendas dos produtos....

No que respecta á competencia de **aprender a aprender** , A materia fomenta a adquisición por parte do alumnado da conciencia das propias capacidades, do que pode facer un por si mesmo e do que se pode chegar a facer coa axudas dos demais. Alumnos que en ocasións desconectan dos contidos

educativos máis académicos e tradicionais, conseguen contactar co sistema a través de materias como esta que teñen un forte carácter práctico e que lles permiten desenvolver a competencia persoal, que os estimula e os motiva, fomentando a confianza en si mesmo e o gusto por aprender.

Contribúe tamén a que tomen conciencia de que as capacidades das persoas son diferentes, de que cada un ten as súas pero todas son válidas e de que xuntas poden chegar a producir xuntas bos resultados. Pon de manifesto a posibilidade de emprender proxectos persoais, dividíndoos en metas alcanzables acurto, medio e longo prazo e ven do a necesidade de aplicar o esforzo á aprendizaxe de forma progresiva e realista.

Esta materia incentiva o traballo en equipo para resolver actividades que promovan o desenvolvemento de actitudes como a cooperación, a solidariedade e o respecto polas opinións dos demais, o que contribúen á adquisición de **competencias sociais e cívicas**. A presenza das empresas como elemento fundamental da actividade económica é incuestionable. A través das capacidades desenvolvidas na nosa materia, os alumnos adquirirán conciencia da importancia do papel coordinador das empresas, e do asociacionismo en xeral, axudándoos a comprender a realidade social e económica do mundo en que viven. Tamén aprenderán a asumir responsabilidades, a comprender a dimensión multicultural da realidade social actual e como a actividade económica non pode ser allea a ela. Desenvolverán habilidades sociais relativas á xestión de conflitos e á necesidade de negociación presentes en calquera organización social (e a empresa non deixa de selo). Asumirán que a actividade económica e empresarial ten unha dimensión ética e unha responsabilidade social cada vez máis ineludibles. Así mesmo, os alumnos e as alumnas comezarán o exercicio da súa cidadanía achegándose ao contacto coa lexislación económica e laboral, ao coñecemento e exercicio dos dereitos e deberes dos cidadáns, partindo da dobre dimensión de patróns e traballadores

A materia da Economía da empresa constrúe as bases **dun sentido de iniciativa e espírito empresarial**, xa que educa en actitudes e capacidades emprendedoras e asegura a comprensión de conceptos económicos básicos , incluíndo o desenvolvemento de certas calidades persoais: a elección de recursos, planificación, resolución de problemas e avaliación de resultados. Todo isto anima a iniciativa persoal e a motivación para o traballo organizado e iniciativas propias.

O desenvolvemento de modelos sinxelos que representan a realidade económica na materia de Economía de empresa de 2º de Bacharelato, tamén contribúen ao desenvolvemento da **conciencia e expresión cultural.**

O desenvolvemento de modelos sinxelos que representan a realidade económica na materia de economía de 1º de Bacharelato, tamén contribúen ao desenvolvementos da conciencia e expresión cultural.

A continuación móstranse a relación dos obxectivos, contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e competencias clave:

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Economía da Empresa. 2º de bacharelato			
	Bloque 1. A empresa			
▪ a ▪ d ▪ i ▪ l ▪ m	▪ B1.1. A empresa e o/a empresario/a. ▪ B1.2. Elementos, funcións e obxectivos da empresa. ▪ B1.3. Clases de empresas. ▪ B1.4. Marco xurídico da actividade empresarial.	▪ B1.1. Describir e interpretar os elementos da empresa, as clases de empresas e as súas funcións na economía, así como as formas xurídicas que adoptan, e relacionar con cada unha as responsabilidades legais dos/das propietarios/as e xestores/as, e as esixencias de capital.	▪ EEB1.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e relaciónaas coas esixencias de capital e coas responsabilidades para cada tipo.	▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSIE
			▪ EEB1.1.2. Identifica e valora as formas xurídicas de empresa máis apropiadas en cada caso en función das características concretas, aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas.	▪ CD ▪ CMCCT
			▪ EEB1.1.3. Analiza, para un determinado caso práctico, os criterios de clasificación de empresas: segundo a natureza da actividade que desenvolven, a súa dimensión, o nivel tecnolóxico que alcanzan, o tipo de mercado en que operan, a fórmula xurídica que adoptan, e o seu carácter público ou privado.	▪ CAA ▪ CD ▪ CMCCT
			▪ EEB1.1.4. Describe os elementos da empresa en relación coas funcións que desenvolven e os obxectivos que procuran dentro do sistema.	▪ CCL ▪ CSIEE
▪ a ▪ d ▪ h ▪ i ▪ l ▪ m ▪ p	▪ B1.5. Contorno da empresa. ▪ B1.6. Responsabilidade social e ambiental da empresa. ▪ B1.7. Funcionamento e creación de valor.	▪ B1.2. Identificar e analizar os trazos principais do contorno en que a empresa desenvolve a súa actividade e explicar, a partir deles, as estratexias e as decisións adoptadas, e as posibles implicacións sociais e ambientais da súa actividade.	▪ EEB1.2.1. Identifica os tipos de empresas e de empresarios/as que actúan no seu contorno, así como a forma de relacionar co seu contorno máis próximo.	▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CSIEE
			▪ EEB1.2.2. Analiza a relación entre empresa, sociedade e ambiente, e valora os efectos positivos e negativos das actuacións das empresas nas esferas social e ambiental.	▪ CD ▪ CSC ▪ CSIEE
			▪ EEB1.2.3. Analiza a actividade das empresas como elemento dinamizador de progreso, estimando a súa creación de valor para a sociedade e para a cidadanía.	▪ CSC ▪ CSIEE
	Bloque 2. Desenvolvemento da empresa			
▪ d	▪ B2.1. Localización e dimensión empresarial.	▪ B2.1. Identificar e analizar as estratexias de	▪ EEB2.1.1. Describe e analiza os factores que	▪ CCL

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ i ▪ l ▪ m	▪ B2.2. Estratexias de crecemento interno e externo. ▪ B2.3. Pequenas e medianas empresas: estratexias de mercado. ▪ B2.4. Importancia das pequenas e medianas empresas (PME) na economía. ▪ B2.5. Internacionalización, competencia global e tecnoloxía. ▪ B2.6. Empresa multinacional: aspectos positivos e negativos do seu funcionamento.	crecemento e as decisións tomadas polas empresas, tendo en consideración as características do marco global en que actúan.	determinan a localización e a dimensión dunha empresa, e valora a transcendencia futura para a empresa desas decisións.	▪ CMCCT
			▪ EEB2.1.2. Valora o crecemento da empresa como estratexia competitiva e relaciona as economías de escala coa dimensión óptima da empresa.	▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSIEE
			▪ EEB2.1.3. Identifica e explica as estratexias de especialización e diversificación.	▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSIEE
			▪ EEB2.1.4. Analiza as estratexias de crecemento interno e externo a partir de supostos concretos.	▪ CAA ▪ CD ▪ CMCCT
			▪ EEB2.1.5. Examina o papel das pequenas e das medianas empresas no noso país, e valora as súas estratexias e as súas formas de actuar, así como as súas vantaxes e os seus inconvenientes.	▪ CSC ▪ CSIEE
			▪ EEB2.1.6. Describe as características e as estratexias de desenvolvemento da empresa multinacional, e valora a importancia da responsabilidade social e ambiental.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CMCCT
			▪ EEB2.1.7. Estuda o impacto da incorporación da innovación e das novas tecnoloxías na estratexia da empresa, e relaciónao coa capacidade para competir de xeito global.	▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSC
	Bloque 3. Organización e dirección da empresa			
▪ d ▪ i ▪ l ▪ m ▪ p	▪ B3.1. División técnica do traballo e necesidade de organización no mercado actual. ▪ B3.2. Funcións básicas da dirección. ▪ B3.3. Planificación e toma de decisións estratéxicas. ▪ B3.4. Organización formal e informal da empresa:	▪ B3.1. Explicar a planificación, a organización e a xestión dos recursos dunha empresa, valorando as posibles modificacións para realizar en función do ámbito en que desenvolve a súa actividade e dos obxectivos formulados.	▪ EEB3.1.1. Reflexiona sobre a división técnica do traballo nun contexto global de interdependencia económica para valorar as súas consecuencias sociais.	▪ CMCCT ▪ CSC
			▪ EEB3.1.2. Describe a estrutura organizativa, o estilo	▪ CCL

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	deseño e análise da súa estrutura. ▪ B3.5. A xestión dos recursos humanos e a súa incidencia na motivación. ▪ B3.6. Os conflitos de intereses e as súas vías de negociación.		de dirección, as canles de información e de comunicación, o grao de participación na toma de decisións e a organización informal da empresa.	▪ CMCCT ▪ CSIEE
			▪ EEB3.1.3. Identifica a función de cada área de actividade da empresa (aprovisionamento, produción e comercialización, investimento e financiamento, recursos humanos e administrativa), así como as súas interrelacións.	▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSIEE
			▪ EEB3.1.4. Investiga sobre a organización nas empresas do seu ámbito máis próximo e identifica vantaxes e inconvenientes, detecta problemas para solucionar, e describe propostas de mellora.	▪ CAA ▪ CD ▪ CSC ▪ CSIEE
			▪ EEB3.1.5. Aplica os seus coñecementos a unha organización concreta, para detectar problemas e propor melloras.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSIEE
			▪ EEB3.1.6. Valora a importancia dos recursos humanos nunha empresa e analiza diferentes maneiras de abordar a súa xestión e a súa relación coa motivación e a produtividade.	▪ CAA ▪ CSC ▪ CSIEE
	Bloque 4. A función produtiva			
▪ a ▪ i ▪ l ▪ m	▪ B4.1. Produción e proceso produtivo. ▪ B4.2. Función de produción. Produtividade e eficiencia ▪ B4.3. Investigación, desenvolvemento e innovación (I+D+i) como elementos clave para o cambio tecnolóxico e a mellora da competitividade empresarial.	▪ B4.1. Analizar procesos produtivos desde a perspectiva da eficiencia e a produtividade, e recoñecer a importancia da I+D+i.	▪ EEB4.1.1. Realiza cálculos da produtividade de distintos factores e interpreta os resultados obtidos, coñecendo medios e alternativas de mellora da produtividade nunha empresa.	▪ CD ▪ CMCCT
			▪ EEB4.1.2. Analiza e valora a relación entre a produtividade e os salarios dos/das traballadores/as.	▪ CMCCT ▪ CSC
			▪ EEB4.1.3. Reflexiona sobre a importancia para a sociedade e para a empresa da investigación e da innovación tecnolóxica en relación coa competitividade e o crecemento.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSC

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ i ▪ l ▪ m	▪ B4.4. Custos: clasificación e cálculo dos custos na empresa. ▪ B4.5. Cálculo e interpretación do limiar de rendibilidade da empresa.	▪ B4.2. Determinar a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando o seu beneficio e o seu limiar de rendibilidade, a partir dun suposto formulado.	▪ EEB4.2.1. Distingue os ingresos e os custos dunha empresa, calcula o seu beneficio ou a súa perda xerados ao longo do exercicio económico, aplicando razoamentos matemáticos, e interpreta os resultados.	▪ CD ▪ CMCCT
			▪ EEB4.2.2. Identifica e calcula os tipos de custos, ingresos e beneficios dunha empresa, e represéntaos graficamente.	▪ CD ▪ CMCCT
			▪ EEB4.2.3. Calcula o limiar de vendas (de rendibilidade) necesario para a supervivencia da empresa.	▪ CD ▪ CMCCT
			▪ EEB4.2.4. Analiza os métodos custo beneficio e custo eficacia como instrumentos de medida e avaliación que axudan á toma de decisións.	▪ CMCCT ▪ CSIEE
▪ i ▪ l ▪ m	▪ B4.6. Os inventarios da empresa e os seus custos. Modelos de xestión de inventarios.	▪ B4.3. Describir os conceptos fundamentais do ciclo de inventario e manexar os modelos de xestión.	▪ EEB4.3.1. Identifica os custos que xera o almacén e resolve casos prácticos sobre o ciclo de inventario.	▪ CD ▪ CMCCT
			▪ EEB4.3.2. Valora as existencias en almacén mediante diferentes métodos.	▪ CD ▪ CMCCT
			▪ EEB4.3.3. Valora a relación entre o control de inventarios e a produtividade e a eficiencia nunha empresa.	▪ CMCCT ▪ CSIEE
	Bloque 5. A función comercial da empresa			
▪ d ▪ h ▪ i ▪ l ▪ m	▪ B5.1. Departamento comercial da empresa ▪ B5.2. Concepto e clases de mercado. ▪ B5.3. Técnicas de investigación de mercados. ▪ B5.4. Comportamento do/da consumidor/a e segmentación de mercados. ▪ B5.5. Variables do márketing-mix e elaboración de estratexias. ▪ B5.6. Estratexias de márketing e ética empresarial. ▪ B5.7. Tecnoloxías da información e das	▪ B5.1. Analizar as características do mercado e explicar, de acordo con elas, as políticas de márketing aplicadas por unha empresa ante diferentes situacións e obxectivos.	▪ EEB5.1.1. Caracteriza un mercado en función de diferentes variables como, por exemplo, o número de competidores e o produto vendido.	▪ CSIEE
			▪ EEB5.1.2. Identifica e adapta a cada caso concreto as estratexias e os enfoques de márketing.	▪ CAA ▪ CD ▪ CMCCT
			▪ EEB5.1.3. Interpreta e valora estratexias de márketing, incorporando nesa valoración	▪ CD ▪ CMCCT

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	comunicacións e márketing.		consideracións de carácter ético, social e ambiental.	▪ CSC ▪ CSIEE
			▪ EEB5.1.4. Comprende e explica as fases e as etapas da investigación de mercados.	▪ CCL ▪ CMCCT
			▪ EEB5.1.5. Aplica criterios e estratexias de segmentación de mercados en casos prácticos.	▪ CD ▪ CMCCT
			▪ EEB5.1.6. Analiza e valora as oportunidades de innovación e transformación do márketing que xorden co desenvolvemento das tecnoloxías da información e da comunicación.	▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSC
			▪ EEB5.1.7. Describe a organización e o funcionamento do departamento comercial da empresa.	▪ CCL ▪ CMCCT
			▪ EEB5.1.8. Determina as necesidades da clientela en relación coas características dos produtos ou dos servizos ofrecidos pola empresa.	▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSC
	Bloque 6. A información na empresa			
▪ d ▪ g ▪ h ▪ i ▪ l ▪ m	▪ B6.1. Obrigas contables da empresa. ▪ B6.2. A composición do patrimonio e a súa valoración. ▪ B6.3. Resultados da empresa. ▪ B6.4. As contas anuais e a imaxe fiel. ▪ B6.5. Elaboración do balance e da conta de perdas e ganancias. ▪ B6.6. Análise e interpretación da información contable.	▪ B6.1. Identificar os datos máis salientables do balance e da conta de perdas e ganancias, explicar o seu significado, diagnosticar a situación a partir da información obtida e propor medidas para a súa mellora.	▪ EEB6.1.1. Recoñece os elementos patrimoniais e a función que teñen asignada.	▪ CMCCT ▪ CSIEE
			▪ EEB6.1.2. Identifica, valora e clasifica os bens, os dereitos e as obrigas da empresa en masas patrimoniais.	▪ CMCCT
			▪ EEB6.1.3. Interpreta a correspondencia entre os investimentos e o seu financiamento.	▪ CAA
			▪ EEB6.1.4. Detecta posibles desaxustes no equilibrio patrimonial, na solvencia e no apancamento da empresa, mediante a utilización de rateos.	▪ CMCCT
			▪ EEB6.1.5. Propón medidas correctoras axeitadas en	▪ CAA

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato			
Obxectivos	**Contidos**	**Criterios de avaliación**	**Estándares de aprendizaxe**	**Competencias clave**
			caso de se detectar desaxustes patrimoniais ou financeiros.	▪ CSIEE
			▪ EEB6.1.6. Recoñece a importancia do dominio das operacións matemáticas e dos procedementos propios das ciencias sociais como ferramentas que facilitan a solución de problemas empresariais.	▪ CMCCT ▪ CD
			▪ EEB6.1.7. Recoñece a conveniencia do equilibrio económico, patrimonial e financeiro da empresa.	▪ CMCCT ▪ CSIEE
			▪ EEB6.1.8. Valora a importancia da información na toma de decisións.	▪ CAA ▪ CSIEE
			▪ EEB6.1.9. Calcula o resultado do exercicio económico da empresa, empregando os criterios de imputación aplicables.	▪ CD ▪ CMCCT
			▪ EEB61.10. Identifica, interpreta e clasifica os elementos do resultado da empresa.	▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSIEE
▪ a ▪ c ▪ d ▪ h ▪ i ▪ l ▪ m	▪ B6.7. Fiscalidade empresarial: principais figuras impositivas e elementos clave do súa estrutura e do seu funcionamento.	▪ B6.2. Recoñecer a importancia do cumprimento das obrigas fiscais e explicar os impostos que afectan as empresas.	▪ EEB6.2.1. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa organización e a actividade que desenvolvan.	▪ CMCCT ▪ CSIEE
			▪ EEB6.2.2. Describe o funcionamento básico dos impostos que recaen sobre as empresas e destaca as principais diferenzas entre eles.	▪ CCL ▪ CMCCT
			▪ EEB6.2.3. Valora a achega que supón para a riqueza nacional a carga impositiva que soportan as empresas.	▪ CSC
	Bloque 7. A función financeira			
▪ d ▪ g ▪ i	▪ B7.1. Estrutura económica e financeira da empresa. ▪ B7.2. Concepto e clases de investimento. ▪ B7.3. Valoración e selección de proxectos de	▪ B7.1. Valorar proxectos de investimento, xustificar razoadamente a selección da alternativa máis vantaxosa, diferenciar as posibles fontes de	▪ EEB7.1.1. Coñece e enumera os métodos estáticos (prazo de recuperación) e dinámicos (criterio do valor actual neto) para seleccionar e valorar investimentos.	▪ CD ▪ CSIEE ▪ CMCCT

	Economía da Empresa. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ l ▪ m	investimento. ▪ B7.4. Fontes de financiamento interno e externo da empresa. Novas formas de financiamento. ▪ B7.5. Ciclos da empresa. ▪ B7.6. Período medio de maduración.	financiamento nun determinado suposto e razoar a elección máis axeitada.	▪ EEB7.1.2. Aplica métodos estáticos (prazo de recuperación) e dinámicos (valor actual neto), nun suposto concreto de selección de alternativas de investimento para unha empresa.	▪ CD ▪ CMCCT
			▪ EEB7.1.3. Explica as posibilidades de financiamento das empresas diferenciando o externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada un e as implicacións na marcha da empresa.	▪ CCL ▪ CMCCT
			▪ EEB7.1.4. Analiza, nun suposto concreto de financiamento externo, as opcións posibles, os seus custos e as variantes de amortización.	▪ CAA ▪ CD ▪ CMCCT
			▪ EEB7.1.5. Analiza e avalía, a partir dunha necesidade concreta, as posibilidades que teñen as empresas de recorrer ao mercado financeiro.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSIEE
			▪ EEB7.1.6. Valora as fontes externas e internas de financiamento da empresa.	▪ CMCCT ▪ CSIEE
			▪ EEB7.1.7. Analiza e expresa as opcións financeiras que mellor se adaptan a un caso concreto de necesidade financeira.	▪ CAA ▪ CMCCT
			▪ EEB7.1.8. Aplica os coñecementos tecnolóxicos á análise e á resolución de supostos.	▪ CD ▪ CMCCT
			▪ EEB7.1.9. Identifica e describe os ciclos da actividade da empresa e as súas fases.	▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSIEE
			▪ EEB7.1.10. Calcula, para un determinado suposto práctico, os períodos de maduración da empresa, e distingue as súas fases.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CD

5.3. CONCRECIÓN DE OBXECTIVOS POR CURSO

a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.

b) Consolidar unha madureza persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.

c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.

d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.

f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.

g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.

h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.

i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.

l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara o medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.

m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.

n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.

116 [Escriba aquí]

ñ) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.

o) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.

p) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

5.4. CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE DE TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN E PROCEDEMENTOS DE INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque 1. A empresa			
EEB1.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e relaciónaas coas esixencias de capital e coas responsabilidades para cada tipo.	2sesións	Relaciona con cada empresa as responsabilidades legais dos/das propietarios/as e xestores/as, e as esixencias de capital.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB1.1.2. Identifica e valora as formas xurídicas de empresa máis apropiadas en cada caso en función das características concretas, aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas	1sesión	Describe e interpreta as clases de empresas e as súas funcións na economía, así como as formas xurídicas que adoptan.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB1.1.3.Analiza, para un determinado caso práctico, os criterios de clasificación de empresas: segundo a natureza da actividade que desenvolven, a súa dimensión, o nivel tecnolóxico que alcanzan, o tipo de mercado en que operan, a fórmula xurídica que adoptan, e o seu carácter público ou privado	3sesións	Analiza e interpreta as distintas clasificacións das empresas nun suposto práctico	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB1.1.4.Describe os elementos da empresa en relación coas funcións que desenvolven e os obxectivos que procuran dentro do sistema.	2sesións	Describe e interpreta os elementos da empresa, e as súas funcións na economía.	Proba escrita, observación directa e traballos.

EEB1.2.1. Identifica os tipos de empresas e de empresarios/as que actúan no seu contorno, así como a forma de relacionar co seu contorno máis próximo.	2sesións	Identifica e relaciona os empresarios con cada tipo de empresa así coma a súa actuación no contorno.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB1.2.2. Analiza a relación entre empresa, sociedade e ambiente, e valora os efectos positivos e negativos das actuacións das empresas nas esferas social e ambiental.	2sesións	Identifica e analiza os trazos principais do contorno en que a empresa desenvolve a súa actividade.	Proba escrita, observación directa e traballos.
Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación

Bloque 1. A empresa			
EEB1.2.3.Analiza a actividade das empresas como elemento dinamizador de progreso, estimando a súa creación de valor para a sociedade e para a cidadanía.	2sesións	.Valora a importancia que para as empresas e a sociedade ten a investigación, innovación, as tecnoloxías da información comunicación e as redes sociais, así como a globalización económica en relación ca competitividade, o crecemento e a localización.	Proba escrita, observación directa e traballos.

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque2. Desenvolvemento da empresa			

EEB2.1.1.Describe e analiza os factores que determinan a localización e a dimensión dunha empresa, e valora a transcendencia futura para a empresa desas decisións.	1sesións	Identifica e analiza as estratexias de crecemento no que respecta a localización e dimensión da empresa	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB2.1.2.Valora o crecemento da empresa como estratexia competitiva e relaciónaas economías de escala coa dimensión óptima da empresa	1sesións	Identifica e analiza as estratexias de crecemento no que respecta a localización e dimensión da empresa	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB2.1.3.Identifica e explica as estratexias de especialización e diversificación.	1sesión	Identifica e explica as diferentes estratexias competitivas.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB2.1.4. Analiza as estratexias de crecemento interno e externo a partir de supostos concretos	1/2sesión	Identifica e analiza as estratexias internas e externas con empresas do seu contorno.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB2.1.5. Examina o papel das pequenas e das medianas empresas no noso país, e valora as súas estratexias e as súas formas de actuar, así como as súas vantaxes e os seus inconvenientes.	1/2sesión	Describe as vantaxes e inconvenientes das PYMES	Proba escrita, observación directa e traballos.

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación

Bloque2. Desenvolvemento da empresa			
EEB2.1.6.Describe as características e as estratexias de desenvolvemento da empresa multinacional, e valora a importancia da responsabilidade social e ambiental.	3sesión	Identifica e valora a importancia social e ambiental na estratexia da empresa.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB2.1.7.Estuda o impacto da incorporación da innovación e das novas tecnoloxías na estratexia da empresa, e relaciónao coa capacidade para competir de xeito global.	2sesións	Identifica e valora a importancia da incorporación das TIC na estratexia empresarial.	Proba escrita, observación directa e traballos.

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque3. Organización e dirección da empresa			
EEB3.1.1.Reflexiona sobre a división técnica do traballo nun contexto global de interdependencia económica	2sesión	Analiza e describe a división do traballo e as súas consecuencias sociais.	Proba escrita, observación directa e traballos.

para valorar as súas consecuencias sociais. EEB3.1.2. Describe a estrutura organizativa, o estilo de dirección, as canles de información e de comunicación, o grao de participación na toma de decisións e a organización informal da empresa.	1sesión	Describe e interpreta os distintos estilos de dirección, estruturas organizativas na empresa.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB3.1.3.Identifica a función de cada área de actividade da empresa (aprovisionamento, produción e comercialización, investimento e financiamento, recursos humanos e administrativa),así como as súas interrelacións.	1sesión	Analiza as diferentes funcións nas áreas da actividade da empresa	Proba escrita, observación directa e traballos.

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos ei i instrumentos de avaliación
		Bloque3. Organización e dirección da empresa	
EEB3.1.4.Investiga sobre a organización nas empresas do seu ámbito máis próximo e identifica vantaxes e inconvenientes, detecta problemas para solucionar, e describe propostas de mellora.	3sesións	Investiga a organización de empresas coñecidas, valorando as posibles modificacións a realizar.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB3.1.5.Aplica os seus coñecemento na unha organización concreta, para detectar problemas e propor melloras.	1sesión	Analiza a organización dunha empresa determinada	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB3.1.6. Valora a importancia dos recursos humanos nunha empresa e analiza diferentes maneiras de abordar a súa xestión e a súa relación coa motivación e a produtividade.	4sesións	Valora a importancia do capital humano. Analiza as formas de abordar a súa motivación e produtividade.	

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
		Bloque4. A función produtiva	

EEB4.1.1.Realiza cálculos da produtividade de distintos factores e interpreta os resultados obtidos, coñecendo medios e alternativas de mellora da produtividade nunha empresa.	4 sesións	Calcula a productividade da empresa a partir de datos de produción e utilización de diferentes factores de produción.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB4.1.2. Analiza e valora a relación entre a produtividade e os salarios dos/das traballadores/as.	1 sesión	Analiza procesos produtivos desde a perspectiva da eficiencia e a produtividade, e recoñece ra importancia do coste dos traballadores.	Proba escrita, observación directa e traballos.

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
EEB4.1.3. Reflexiona sobre a importancia para a sociedade e para a empresa da investigación e da innovación tecnolóxica en relación coa competitividade e o crecemento.	2 sesións	Analiza procesos produtivos e recoñece a importancia da I+D+i.	Proba escrita, observación directa e traballos.
Bloque4. A función produtiva			
EEB4.2.1. Distingue os ingresos e os custos dunha empresa, calcula o seu beneficio ou a súa perda xerados ao longo do exercicio económico, aplicando razoamentos	3sesións	Determina a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando o seu beneficio.	Proba escrita, observación directa e traballos.

matemáticos, e interpreta os resultados.			
EEB4.2.2.Identifica e calcula os tipos de custos, ingresos e beneficios dunha empresa, e represéntaos graficamente.	3sesións	Calcula o beneficio dunha empresa, a partir dun suposto formulado. E, realiza a representación gráfica dos datos obtidos.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB4.2.3. Calcula o limiar de vendas (de rendibilidade) necesario para a supervivencia da empresa.	2sesións	Calcula e o limiar de rendibilidade, a partir dun suposto formulado.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB4.2.4. Analiza os métodos custo beneficio e custo eficacia como instrumentos de medida e avaliación que axudan á toma de decisións	1sesión	Interpreta os resultados do suposto formulado	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB4.3.1.Identifica os custos que xera o almacén e resolve casos prácticos sobre o ciclo de inventario.	4 sesións	Describe os conceptos fundamentais do ciclo de inventario	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB4.3.2.Valora as existencias en almacén mediante diferentes métodos.	4 sesións	Manexa os modelos de xestión.	Proba escrita, observación directa e traballos.
. EEB4.3.3. Valora a relación entre o control de inventarios e a produtividade e a eficiencia nunha empresa.	2 sesións	Relaciona a produtividade, eficiencia e control de inventarios a partir de supostos prácticos.	Proba escrita, observación directa e traballos.

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
		Bloque 5. A función comercial da empresa	
EEB5.1.1. Caracteriza un mercado en función de diferentes variables como, por exemplo, o número de competidores e o produto vendido.	1sesión	Analiza as características dos mercados no contorno habitual.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB5.1.2.Identifica e adapta a cada caso concreto as estratexias e os enfoques de márketing	2sesións	Analiza as diferentes estratexias de márketing.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB5.1.3.Interpreta e valora estratexias de márketing, incorporando nesa valoración consideracións de carácter ético, social e ambiental	1sesión	Analiza e valora as estratexias de márketing no con torno.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB5.1.4.Comprende e explica as fases e as etapas da investigación de mercados.	0,5sesións	Describe e analiza a investigación de mercados feita por unha empresa.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB5.1.5.Aplica criterios e estratexias de segmentación de mercados en casos prácticos.	0,5 sesións	Resolve nun suposto práctico as estratexias de segmentación de mercados.	Proba escrita, observación directa e traballos.

EEB5.1.6.Analiza e valora as oportunidades de innovación e transformación do márketing que xorden co desenvolvemento das tecnoloxías da información e da comunicación	1 sesión	Analiza a incorporación das TIC nas oportunidades de innovación do márketing.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB5.1.7.Describe a organización e o funcionamento do departamento comercial da empresa.	1 sesión	Comprende o funcionamento do departamento comercial.	Proba escrita, observación directa e traballos.

EEB5.1.8.Determina as necesidades da clientela en relación coas características dos produtos ou dos servizos ofrecidos pola empresa.	1 sesión	Entende a importancia de satisfacer as necesidades dos clientes en función dos produtos da empresa	Proba escrita, observación directa e traballos.

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
		Bloque6. A información na empresa	
EEB6.1.1. Recoñece os elementos patrimoniais e a función que teñen asignada	1 sesión	Distingue os diferentes elementos patrimoniais dunha empresa.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB6.1.2. Identifica, valora e clasifica os bens, os dereitos e as obrigas da empresa en masas patrimoniais.	1 sesión	Clasifica os elementos en masas patrimoniais	Proba escrita, observación directa e traballos.

EEB6.1.3.Interpreta a correspondencia entre os investimentos e o seu financiamento.	3 sesións	Entende a relación existente entre financiación e investimento.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB6.1.4.Detecta posibles desaxustes no equilibrio patrimonial, na solvencia e no apalancamento da empresa, mediante a utilización de ratios.	2 sesións	Identifica os datos máis salientables do balance explicando o seu significado, e diagnostica a situación a partir da información obtida	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB6.1.5. Propón medidas correctoras axeitadas en caso de se detectar desaxustes patrimoniais ou financeiros.	2 sesións	Analiza o balance, propondo medidas para a súa mellora.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB6.1.6. Recoñece a importancia do dominio das operacións matemáticas e dos procedementos propios das ciencias sociais como ferramentas que facilitan a solución de problemas empresariais.	0,5 sesións	Entende a importancia das ferramentas utilizadas na interpretación das contas anuais da empresa.	Observación directa e traballos
EEB6.1.7.Recoñece a conveniencia do equilibrio económico, patrimonial e financeiro da empresa	0,5 sesións	Analiza a ecuación do patrimonio.	Proba escrita, observación directa e traballos.

EEB6.1.8. Valora a importancia da información na toma de decisións.	0,5 sesións	Estuda a información facilitada nun suposto práctico para a tomade decisións na empresa.	Proba escrita, observación directa e traballos.

EEB6.1.9.Calcula o resultado do exercicio económico da empresa, empregando os criterios de imputación aplicables.	2 sesións	Calcula os datos máis salientables da conta de perdas e ganancias.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB61.10.Identifica, interpreta e clasifica os elementos do resultado da empresa.	0,5sesións	Clasifica os elementos do resultado obtido nun suposto práctico	Proba escrita, observación directa e traballos.
Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque6. A información na empresa			
EEB6.2.1.Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa organización e a actividade que desenvolvan.	3 sesións	Recoñece a importancia do cumprimento das obrigas fiscais	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB6.2.2.Describe o funcionamento básico dos impostos que recaen sobre as empresas e destaca as principais diferenzas entre eles.	2 sesións	Explica os impostos que afectan as empresas, entendendo as principais diferenzas.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB6.2.3.Valora a achega que supón para a riqueza nacional a carga impositiva que soportan as empresas.	2 sesións	Recoñece a importancia do cumprimento das obrigas fiscais	Proba escrita, observación directa e traballos.

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación

Bloque7. A función financeira			
EEB7.1.1.Coñece e enumera os métodos estáticos (prazo de recuperación) e dinámicos (criterio do valor actual neto) para seleccionar e valorar investimentos	2 sesións	Valora proxectos de investimento coñecendo os diferentes métodos utilizados para a selección da alternativa máis vantaxosa.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB7.1.2.Aplica métodos estáticos(prazo de recuperación) e dinámicos (valor actual neto),nun suposto concreto de selección de alternativas de investimento para unha empresa.	3 sesións	Xustifica razoadamente a selección da alternativa máis vantaxosa dos diferentes proxectos de investimento.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB7.1.3. Explica as posibilidades de financiamento das empresas diferenciando o externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada un e a simplicacións na marcha da empresa.	2 sesión	Diferencia as posibles fontes de financiamento nun determinado suposto e razoa a elección máis axeitada.	Proba escrita, observación directa e traballos.
Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación
Bloque7. A función financeira			

EEB7.1.4.Analiza, nun suposto concreto de financiamento externo, as opcións posibles, os seus custos e as variantes de amortización.	2 sesións	Analiza mediante supostos prácticos as opcións de financiamento.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB7.1.5.Analiza e avalía, a partir dunha necesidade concreta, as posibilidades que teñen as empresas de recorrer ao mercado financeiro	1 sesión	Avalía a partir de supostos prácticos as posibilidades existentes no mercado financeiro.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB7.1.6. Valora as fontes externas e internas de financiamento da empresa	2 sesións	Analiza as fontes de financiamento da empresa	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB7.1.7.Analiza e expresa as opcións financeiras que mellor se adaptan a un caso concreto de necesidade financeira	1 sesión	Analiza as opcións financeiras mais acorde cá empresa que está estudando.	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB7.1.8. Aplica os coñecementos tecnolóxicos á análise e á resolución de supostos.	1 sesión	Utiliza ferramentas tecnolóxicas para a resolución de supostos	Proba escrita, observación directa e traballos.
EEB7.1.9.Identifica e describe os ciclos da actividade da empresa e as súas fases.	1 sesión	Coñece os distintos ciclos da actividade da empresa	Proba escrita, observación directa e traballos.

EEB7.1.10. Calcula, para un determinado suposto práctico, os períodos de maduración da empresa, e distingue as súas fases	2 sesións	Analiza cun suposto práctico o período medido de maduración da empresa estudiada.	Proba escrita, observación directa e traballos.

Sinalar, no que respecta ó grao mínimo de consecución, que non se considera ningún estándar de aprendizaxe imprescindible para a superación da materia, pero si un conxunto deles que amosen un dominio adecuado do alumno da materia e dos termos económicos. As avaliacións están organizadas por bloques de estándares e contidos relativamente independentes, no cal o alumno debe demostrar capacidade e suficiencia en cada bloque. Co cal, independentemente dos estándares de maneira individual que poida superar satisfactoriamente, enténdese que terá un dominio suficiente cando teña asimilados e certificados un conxunto deles de cada bloque/avaliación que lle permitan ter independencia e poida demostrar capacidades e competencias a nivel económico. Así o mínimo de consecución considerarase como o dominio suficiente e adecuado da metade, polo menos, dos estándares de aprendizaxe valorados en probas escritas, traballos e produción na aula. Se levamos isto a unha cualificación numérica enténdese que o alumno/a deberá acadar un mínimo de 5 sobre 10 en cada avaliación

Amosamos a continuación a temporalización dos bloques por avaliación:

	TEMPORALIZACIÓN
1º BLOQUE 1: A empresa	1ª Avaliación
2º BLOQUE 2: Desenvolvemento da empresa	1ª Avaliación
3º BLOQUE 3: Organización e dirección de empresa	1ª Avaliación
4º BLOQUE: A función produtiva	2ª Avaliación
5º BLOQUE: A función comercial da empresa	2ª Avaliación
6º BLOQUE: A información na empresa	3ª Avaliación
7º BLOQUE: A función financeira	3ª Avaliación

Na seguinte táboa detállanse as unidades didácticas nas que se dividen os setes bloques,

UNIDADE DIDÁCTICA	TÍTULO
Bloque 1: A empresa	
1	Empresa e empresario
2	Clases de empresas e formas xurídicas
3	A empresa e o seu entorno
Bloque 2: Desenvolvemento da empresa	
4	Desenvolvemento da empresa
Bloque 3: Organización e dirección de empresa	
5	Dirección e organización
6	A xestión dos Recursos Humanos
Bloque 4: A función produtiva	
7	Produción, produtividade e costes
8	A función de aprovisionamento
Bloque 5: A función comercial da empresa	
9	A función comercial
10	Márketing-mix
Bloque 6: A información na empresa	
11	O patrimonio e as contas
12	Análises económico-financeiro
Bloque 7: A función financeira	
13	A inversión na empresa
14	Financiación empresarial

5.5. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS DA MATERIA

O RD 86/2015 establece os principios metodolóxicos para o Bacharelato. Entre eles destacamos:

2. A metodoloxía que se utilice no bacharelato favorecerá o traballo individual e en grupo, o pensamento autónomo, crítico e rigoroso, o uso de técnicas e hábitos de investigación en distintos campos do saber, a capacidade do alumnado de aprender por si mesmo, así como a transferencia e a aplicación do aprendido.

3. As tecnoloxías da información e da comunicación serán unha ferramenta necesaria

para a aprendizaxe en todas as materias, tanto polo seu carácter imprescindible na educación superior como pola súa utilidade e relevancia para a vida cotiá e a inserción laboral.

O punto de partida será unha avaliación de diagnóstico dos coñecementos previos que desta materia teñan os alumnos; a partir de aquí, o desenvolvemento das distintas unidades farase de modo progresivo: é dicir, incorporando novos conceptos de forma paulatina, buscando sempre a interrelación entre eles, e tamén a interrelación con outras materias deste curso e con temas de actualidade económica. Con esta avaliación inicial tamén se detectarán posibles diferenzas individuais para deseñar a metodoloxía máis adecuada que contemple a atención persoal ao alumno e ao grupo.

Aplicarase o método simbólico e verbalístico que se fundamenta na transmisión do saber, no que o profesor é un axente determinante na aprendizaxe, xunto co método intuitivo que tenta achegarse o máis posible á realidade inmediata do alumno, partindo da realización dunhas actividades experimentais que lle implique dunha forma activa, e mediante o deseño doutras que requiran unha colaboración cos seus compañeiros. Estas técnicas de ensino poden converterse en activas mentres o profesor convértese no orientador da aprendizaxe. Todo iso, contribuirá a lograr unha verdadeira motivación do alumno.

En referencia á forma de razoamento utilizaranse métodos dedutivos nos que o profesor presentará os conceptos, principios ou afirmacións de cada bloque dos que se extraerán unhas conclusións e consecuencias, para posteriormente aplicalas a casos particulares da actualidade económica extraídas da consulta de noticias en medios audiovisuais e escritos. Desta forma o alumnado verá a Economía como algo próximo e en continua evolución.

O método indutivo, como método activo por excelencia aplicarase á análise de feitos e datos económicos concretos, pasados ou presentes, ademais de análise de experiencias e observacións da contorna do propio alumno, para que así lle axude a alcanzar un razoamento globalizado.

Os recursos metodolóxicos a empregar organizaranse nunha serie de estratexias de ensino-aprendizaxe principalmente heurísticas, e de aproximación razoada, que o profesor deseñará para que conduzan ao alumno para descubrir e a resolver en por si, os problemas que se lle expoñan, e a xerar posibles

solucións. A análise e comentario de textos, de noticias económicas, a procura e consulta de diversas fontes de información que ofrecen datos e tendencias sobre as principais magnitudes económicas serán ferramentas útiles para conseguir esta formación na que para iso faise necesario e aconsellable o uso das tecnoloxías da comunicación e información.

A participación do alumnado é a base fundamental da motivación polo que se realizarán por unha banda actividades individuais, e por outro, traballos en grupo heteroxéneos que se expoñerán publicamente ante o resto do alumnado. En todos os bloques temáticos podemos diferenciar contidos nos que se poden utilizar ambas as formas de participación. Na exposición destas actividades fomentarase o uso de ferramentas ofimáticas básicas e valorarase a correcta expresión oral e escrita. Fomentarase tamén os debates na clase procurando a interacción educativa, así conseguiremos fomentar no alumnado o desenvolvemento e sentimento de respecto por opinións distintas, de tal maneira, que posibilite o exercicio da socialización e convivencia.

En xeral, en cada unidade desenvolveranse os seguintes tipos de actividades:

-Actividades de introdución para iniciar o tema. Terán por obxectivo explorar os coñecementos previos do alumno e conseguir a súa motivación. Para levalas a cabo empregaremos técnicas como a choiva de ideas ou os debates sobre cuestións que trataremos sempre que conecten coa súa realidade máis próxima.

-Actividades de desenvolvemento para desenvolver e profundar nos contidos e na adquisición de competencias, á vez que se consolidan os conceptos máis importantes Trataremos sempre que os contidos reflictan a súa aplicación práctica real e usar estratexias que fomenten a motivación e a interacción dos alumnos no proceso de aprendizaxe

-Actividades de sínteses e comprobación. As actividades de sínteses permitirán integrar os contidos vistos na unidade, tratando de relacionalos cos adquiridos nas unidades anteriores. Os mapas conceptuais, os glosarios de termos, os cadros de sínteses e a actividade talleres de prensa serán poderosas ferramentas para conseguilo.

En ocasións recorreremos tamén ao uso de xogos e a actividades de repaso e autoavaliación

-Tendo sempre presente a atención á diversidade, levarán a cabo actividades de reforzo, que permitan superar aos alumnos que o necesiten dificultades na asimilación de e actividades de ampliación ou enriquecemento, respondendo o ritmo de aprendizaxe daqueles alumnos que alcancen os obxectivos de forma máis rápida.

5.6. MATERIAIS E RECURSOS QUE SE VAN A UTILIZAR

Con carácter xeral empregaranse os seguintes recurso didácticos:

- Libro de texto: Economía da empresa. Alberto Pérez César. Ed. Galinova
- Boletín de exercicios tipo EBAU elaborados polos profesores
- Materiais de traballo elaborados pola profesores a partir da bibliografía e webgrafía
- Medios materiais presentes na aula: encerado, ordenador, canón, pizarra dixital, acceso a internet
- Software (Excel, Power Point)
- Aula virtual
- Prensa diaria, publicacións especializadas e lecturas de contido económico
- Medios e recursos audiovisuais (cancións, películas)
- Recursos didácticos online (KAHOOT)
- Blogs e webs de contido económico

5.7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

A avaliación entendese como un elemento máis do proceso educativo xa que permite orientar e dirixir de forma permanente a aprendizaxe. Neste sentido, a avaliación contribúe en si mesma a mellorar o rendemento dos alumnos.

Partiremos dunha avaliación inicial ou diagnóstica. Esta proporciónanos información tanto dos coñecementos de partida dos alumnos, como da diversidade existente entre eles, a fin de orientar a intervención educativa do modo máis apropiado. Realizarase nas primeiras semanas de curso.

Realizaranse 3 avaliacións, unha por trimestre. A cualificación do alumno calcularase como a suma ponderada dos seguintes instrumentos, cada un deles puntuado do 0 ao 10:

- **Probas escritas de contido teórico-práctico**, nas cales se valorará o dominio de contidos e a exposición dos mesmos. **A súa media suporá un 90% da nota**, coa esixencia de que o alumno/a teña como mínimo un 3 para poder facer media. De forma xeral, establécese que se farán 1- ou 2 probas escritas por avaliación.
- **Observación directa do proceso de aprendizaxe** que se plasmará no caderno do profesor/ficha do alumno e **suporá un 5%.** En dita observación do alumno valorarase:
- O traballo diario nas actividades realizadas na aula e fora dela (resolución de exercicios, preguntas orais, debates, etc.) Valorarase entre outros o dominio de procedementos, a expresión dos mesmos, a autonomía e a capacidade investigadora, así como a limpeza e claridade na exposición.
- A actitude e a participación na clase.
- **Traballos recollidos, tanto individuais como en grupo, que suporán un 5% da cualificación (por ex: boletíns de cuestións/exercicios tipo EBAU)**. Valorarase, segundo proceda, a capacidade de buscar e seleccionar información, o formato, a expresión escrita, a capacidade de expoñelos publicamente , o dominio dos procedementos, a capacidade emitir xuízos de valor e defender argumentacións cando corresponda. Cando se leven a cabo actividades e traballos en grupo terase en conta tamén a coordinación do alumnado co grupo e o diálogo cos outros grupos

Para acadar a cualificación positiva na avaliación a suma ponderada estes tres instrumentos debe ser como mínimo dun 5.

De non acadar o aprobado, o alumno poderá realizar un exame de recuperación da avaliación que suporá o 100% da nota. A profesora poderá decidir realizar esta proba antes da sesión de avaliación ou despois, en función do tempo e das circunstancias do curso. Dito exame poderá usarse para subir nota por aqueles alumnos que o desexen.

No caso de que algún alumno intente aprobar por métodos fraudulentos cualificación será cero, incluso cando isto se demostre unha vez rematada a proba.

A cualificación final será a media aritmética das cualificacións obtidas en cada avaliación. Para superar a materia na avaliación final ordinaria deberá alcanzar un mínimo de 5 puntos na media das tres avaliacións. Sempre e cando teña todas as avaliacións aprobadas. No caso de ter unha ou máis avaliacións suspensas, poderá recuperalas nunha proba final de xuño.

No caso de non superar a materia na avaliación ordinaria, o alumnado terá dereito a unha avaliación extraordinaria. Está consistirá nunha proba escrita de contados teórico-prácticos que representará o 100% da nota. Para superar a materia deberá obter unha nota igual ou superior ao 5.

Os criterios para cualificar numericamente as avaliacións, así como a nota final e a proba extraordinaria, será a seguinte:

	nota final	cualificación.
<	1	0
<	2	1
<	3	2
<	4	3
<	5	4
<	5,9	5
<	6,8	6
<	7,7	7
<	8,6	8
<	9,5	9
≥	9,5	10

5.8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E PRÁCTICA DOCENTE

Un dos aspectos máis importantes no proceso de avaliación é o seu carácter corrector das variacións que se poden producir ao longo do proceso de ensino. Así pois, é necesario que un dos obxectos de avaliación sexa a propia actividade, a súa planificación, o seu desenvolvemento e os resultados obtidos.

Así pois tras cada avaliación, teranse en conta os seguintes aspectos:

- A adecuación das actividades escollidas ós obxectivos marcados ao principio na programación.

- O propio desenvolvemento do proceso.

- A actuación do profesor/a nas distintas fases do proceso.

- A selección dos materiais e o seu tratamento para obter os resultados esperados.

- A organización e temporalización do traballo na clase.

- As relacións de convivencia e o traballo en equipo.

- O ambiente de traballo

- O grao de motivación e participación do alumnado no día a día

- Modificacións e melloras das actividades.
No departamento e trataranse todos os aspectos anteriores de forma periódica e reflectiranse as conclusións na correspondente acta . Ademais, ó comezar cada avaliación levarase a cabo, unha análise exhaustivo dos resultados da avaliación anterior, desglosado por cursos e materias.

Teranse en conta todos aqueles instrumentos de avaliación externa. A súa análise e a valoración dos resultados servirá ao Departamento para comprobar que contidos deben ser reforzados e comprobar a efectividade do proceso de ensinanza e aprendizaxe.

Ao longo do curso tamén se procederá a un seguimento da temporalización na distribución dos contidos para efectuar os reaxustes necesarios ou favorecer a coordinación entre os profesores que impartan clase nun mesmo grupo

O obxectivo final é que a avaliación sexa parte integrante da actividade cotiá da aula como mecanismo de reaxuste tanto do aprendizaxe do alumno/a como do propio proceso de ensino.

INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				

9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				

10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

INDICADORES DE LOGRO DA PRACTICA DOCENTE

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				

13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				

15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación.	-	-	-	-

5.9.ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES DE SER O CASO.

O Departamento de Economía proporcionaralles ós alumnos coa materia pendente unha serie de actividades que reflexarán os contidos mínimos esixibles, as cales deberán ser entregadas en data. Así mesmo programaranse 2 probas parciais de contido teórico-práctico para verificar a superación da materia. Estas publicaranse en tempo e forma adecuada.

Se se superan estes parciais (nota superior a 5 en todos e cada un deles) terase a materia superada. No caso de non superar un só parcial, poderá recuperar esa parte na data do exame final de avaliación.

Para aqueles alumnos e alumnas que non superen a materia por parciais, teñen o dereito a presentarse a unha proba final. A data publicarase en tempo e forma adecuada. Neste caso para superar a materia é necesario igualar ou superar o 5. Se ben aqueles alumnos que superen algunha das dúas probas citas no punto anterior liberaráselles da materia da parte aprobada.

5.10. ORGANIZACIÓN DOS PROCEDEMENTOS QUE PERMITAN AO ALUMNADO ACREDITAR OS cOÑECMENTOS NECESARIOS EN DETERMINADAS MATERIAS

Para acreditas os coñecementos previos, realizase nas primeiras semanas de curso unha pequena proba escrita con preguntas xerais sobre a materia. Esta completarse con preguntas orais e a observación na aula

5.11. DESEÑO DA AVALIACIÓN INCIIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS

A sesión de avaliación inicial realizarase nas primeiras semanas de curso a fin de poder orientar a intervención educativa do modo máis axeitado. Servirá para constatar a situación de partida dos alumnos e da diversidade existente entre eles. Realizarase a través dunha pequena proba escrita así como a través de preguntas realizadas de forma oral e da observación na clase.. A avaliación inicial é un dos elementos que nos indica as estratexias metodolóxicas que poden ser mais eficaces no ensino-aprendizaxe da nosa disciplina, así como a necesidade de adoptar medidas de reforzo educativo ou de flexibilidade na materia, que se materializa por exemplo en actividades de reforzo e/ou ampliación para o alumnado. De igual forma oriéntanos nas estratexias metodolóxicas

5.12. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

A atención á diversidade ten por finalidade a mellor resposta educativa ás necesidades e diferenzas, ofrecendo oportunidades reais de aprendizaxe a todo o alumnado en contextos educativos ordinarios dentro dun entorno inclusivo, a través de actuacións e medidas educativas.

A avaliación inicial e a colaboración co Departamento de Orientación facilítanos non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes. A partir dela poderemos:

- Identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. (Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc. Tamén dificultades que se poidan derivar da fenda dixital).
- Saber as medidas organizativas a adoptar. (Planificación de reforzos, agrupamentos flexibles, situación de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).
- Establecer conclusións sobre as medidas curriculares a adoptar, así como sobre os recursos que se van empregar .

De forma xeral dende a nosa materia e a nivel de aula traballaremos con:

-Procedementos e recursos metodolóxicos flexibles que permitan adaptarse aos diferentes ritmos e estilos de aprendizaxe dos alumnos.

-Flexibilidade nos tempos de desenvolvemento das actividades en función das necesidades do alumnado.

-Combinación de diferentes agrupamentos en función da actividade para realizar, desde o traballado individual ao traballo por parellas ou en grupo, priorizando os grupos heteroxéneos e favorecendo a cooperación e a titoría entre iguais.

-Instrumentos de avaliación que permitan adaptarse aos diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado.

-Introdución de actividades en cada unidade didáctica en orde ascendente de dificultade.

-Deseño de actividades de reforzo para os alumnos que presenten dificultades de aprendizaxe nalgunha ou algunhas unidades didácticas. Á vez, elaboraranse actividades de ampliación, que permitan una a profundización en contidos para alumnado cun ritmo de asimilación máis rápido.

5.13. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

No proceso de ensino-aprendizaxe fomentarase:

- O desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade e os valores inherentes ao principio de igual-dade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.

- A aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto aos home e mulleres por igual, ás persoas con discapacidade e o rexeitamento á violencia terrorista, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, o respecto e consideración ás vítimas do terrorismo e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.

- A prevención da violencia de xénero, da violencia contra as persoas con discapacidade, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia.

- A análise crítica de comportamentos e contidos sexistas e estereotipos que supoñan discriminación.

- O estudo do desenvolvemento sostible e o medio ambiente, dos riscos de explotación e abuso sexual, o abuso e malos tratos ás persoas con discapacidade, as situacións de risco derivadas da inadecuada

utilización das Tecnoloxías da Información e Comunicación, así como a protección ante emerxencias e catástrofes.

- O desenvolvemento e afianzamento do espírito emprendedor e a adquisición de competencias para a creación e desenvolvemento dos diversos modelos de empresas e ao fomento da igual-dade de oportunidades e do respecto ao emprendedor e ao empresario, así como á ética empresarial
- Cada certo tempo o alumno estará en contacto cas novas tecnoloxías, xa que traballarán a través de Internet, para coñecer a actualidade económica.

5.14. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

As actividades complementarias e extraescolares apoian e enriquecen a actividade docente, contribuindo a lograr unha formación plena dos alumnos. Propóñense as seguintes para este curso

- Visita a unha empresa cercana.
- Charla-coloquio con emprendedores locais, persoal da Administración local, persoal de banca, sindicatos.
- Talleres/programas presenciais e online relativos á materia.
- Conferencias de interese relacionadas coa materia
- Celebración de efemérides tales como o Día da Paz, Día da muller traballadora, etc.

5.15. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROPIA PROGRAMACIÓN

Nas reunións que se celebren no departamento didáctico e, especialmente, ao final de cada avaliación, deberá facerse un seguimento da Programación Didáctica. A información resultante desta análise permitirá modificar a temporalización e os contidos que se traballen na aula para adaptalos aos diferentes grupos de alumnos, así como das estratexias metodolóxicas. A estes efectos terase en conta principalmente:

- Resultados da avaliación en cada unha das materias

- Adecuación dos materiais, recursos didácticos e distribucións de espazos e tempos aos métodos pedagóxicos utilizados
- Contribución dos métodos pedagóxicos e didácticos á mellora do clima da aula e do centro

As medida adoptadas reflexaranse no libro de actas do departamento e constarán na memoria final de curso.

ANEXO: ENSINO NON PRESENCIAL

Durante o período de suspensión da actividade presencial seguiranse as canles de comunicación establecidas no plan de continxencia do centro: “os correos electrónicos creados para tal fin ao inicio de curso, a aula virtual ou plataforma similar que xa veña sendo empregada nas actividades lectivas, e sendo opcional e a decisión dos/das docentes, o uso de webex ou plataformas similares de teledocencia”.

Para o desenvolvemento do aprendizaxe, o profesorado, atraveso das canles de comunicación citadas anteriormente fará chegar ao alumnado boletíns de traballo que incluirán tarefas a entregar, cos requisitos formais e prazos de entrega

Os instrumentos de avaliacións os criterios de cualificación serán os expostos en cada materia e non se verán modificados, coas seguintes salvedades:

-No caso da observación directa, valorarase fundamentalmente a entrega das actividades sinaladas nos boletíns de traballo.

-No caso dos traballos recollidos (comentarios de noticias de actualidade, preguntas sobre contidos audiovisuais, exercicios varios) non se producirán modificación.

No caso de probas escritas de contidos teórico-prácticas, estas poderán realizarse de forma telemática, gardándose o profesor o dereito de substituílas por probas orais. Así mesmo, a criterio do profesorado estas probas escritas poderán ser substituídas por propostas de traballo de contido teórico práctico que incidan nos contidos imprescindibles da materia. Estas propostas incluirán requisitos formais de entrega e prazo.